

Podpora rovných příležitostí
Národní pedagogický institut ČR

Tereza Škachová, Lenka Rybářová

Tandemová výuka: Když 1 + 1 jsou víc než 2

*Praktický průvodce pro učitele a učitelky
základních a středních škol*

Podpora rovných příležitostí
Národní pedagogický institut ČR

Tereza Škachová, Lenka Rybářová

Tandemová výuka: Když 1 + 1 jsou víc než 2

*Praktický průvodce pro učitele a učitelky
základních a středních škol*

Publikace vznikla v rámci projektu Podpora rovných příležitostí, realizovaného Národním pedagogickým institutem České republiky. Projekt je financován z prostředků Next Generation EU.

Recenzovaly: Mgr. Kamila Balcarová, Mgr. Kateřina Černá a PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D.

© Národní pedagogický institut České republiky, 2025

ISBN 978-80-7578-163-5

Obsah

1 PŘEDMLUVA.....	6
2 O TANDEMOVÉ VÝUCE.....	8
Vhodné předměty a kombinace aprobací pro tandemovou výuku.....	12
Shrnutí tandemové výuky.....	13
3 PROČ UČIT V TANDEMU	14
Přínosy tandemové výuky pro žáky a žákyně.....	16
Shrnutí přínosů tandemového učení pro žáky.....	20
Přínosy tandemové výuky pro vyučující.....	21
Shrnutí přínosů tandemového učení pro učitele	23
Význam tandemové výuky pro začínající pedagogy	24
Nezbytné podmínky pro efektivní tandemovou výuku.....	25
Klíčové podmínky pro funkční tandem	27
4 HLEDÁME TANDEMOVÉHO KOLEGU/KOLEGYNI.....	28
Doporučené otázky pro společné rozhovory.....	30
Co očekávám od tandemové výuky?	30
Koho hledám do tandemu?.....	30
Jakou máme představu o společné výuce?.....	31
Co o sobě a mém vztahu k výuce mohu říci já?.....	33
Doporučené nástroje sebereflexe.....	34
Mapa očekávání.....	34
Moje role v tandemu.....	35
Zrcadlo mé spolupráce.....	36
Shrnutí jak najít partáka pro tandemovou výuku.....	37
5 JAK UČIT V TANDEMU.....	38
Jak s tandemem začít a jak postupovat	40
Viditelná výuka.....	42
Principy výuky v heterogenní třídě	42
Desatero zásad.....	44
Společná příprava (1. s).....	46
Kdy, kde a jak se připravovat?	46
Formulace cílů	49
Shrnutí společné přípravy.....	51
Společné učení (2. s).....	52
Jeden učí, druhý pomáhá	56
Vyučující se střídají ve vedení hodiny	59
Výuka probíhá ve skupinách.....	62
Týmová výuka.....	70

Shrnutí modelů tandemové výuky	74
Společné sledování a hodnocení pokroku žáků a žákyní	75
Reflexe hodiny se žáky a žákyněmi v tandemové výuce	78
Shrnutí společného sledování a hodnocení pokroku žáků a žákyní	81
Společná reflexe (3. s)	82
Reflexe tandemově vedené hodiny	82
Dlouhodobá reflexe vyučujících	86
Reflexe (nejen) pro začínající tandemové vyučující	88
Shrnutí společné reflexe	89
6 VÝZVY TANDEMOVÉ VÝUKY A JEJICH ŘEŠENÍ.....	90
Výzvy tandemové výuky v kostce	97
7 JAK PODPOROVAT TANDEM OVÉ UČENÍ	
Z POZICE ŘEDITELE/ŘEDITELKY ŠKOLY	98
Financování tandemové výuky	103
Jak mluvit o tandemové výuce s rodiči	104
Shrnutí podpory tandemové výuky z pozice ředitele/ředitelky školy...	105
8 MOHLO BY VÁS ZAJÍMAT	106
Peer programy aneb tandemové učení žáků a žákyní	108
Tandemová výuka v kontextu inkluzivního vzdělávání ve světě	109
9 KDE JE MOŽNÉ SE INSPIROVAT?	112
Videohospitace NPI ČR	113
Videohospitace volně dostupné	113
Videa o tandemové výuce NPI ČR	114
Videa volně dostupná	114
Rozhovory NPI ČR.....	115
Webináře NPI ČR zdarma	116
SHRUTÍ: CO SI ODNÉST DO TANDEM OVÉ PRAXE	118
SEZNAM ZKRATEK.....	122
SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY A ZDROJE	124
PŘÍLOHY.....	134

Kladete si tyto nebo podobné otázky?
Odpovědi najdete na stránkách této metodiky!

Předmluva

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

zvažujete oživit výuku a hledáte nové cesty, jak lépe podpořit své žáky a žáky-ně i svůj profesní růst? Tento praktický průvodce je určen právě Vám, učitelům a učitelkám základních a středních škol, kteří chcete vstoupit do světa tandemové výuky a využít sílu spolupráce dvou vyučujících v jedné třídě.

Objevte osvědčený model, který přináší svěží vítr do školních lavic! Tandemová výuka je forma spolupráce dvou vyučujících, kteří společně plánují, realizují a reflektují výuku ve stejné třídě. Oba jsou přítomni v hodině a mají aktivní roli, i když jejich zapojení se může lišit. Tandemová výuka zvyšuje kvalitu výuky, rozvíjí pedagogické dovednosti a umožňuje lépe reagovat na individuální potřeby žáků a žáky-ní.

Tento průvodce spojuje ověřené poznatky z praxe českých a zahraničních učitelů s odbornými studiemi. Najdete zde inspirativní příklady z praxe, doporučení pro plánování a hodnocení tandemové výuky, praktické nástroje a podněty k reflexi. Vše s cílem podpořit Vás při zavádění a rozvoji této inovativní formy spolupráce ve Vaší škole.

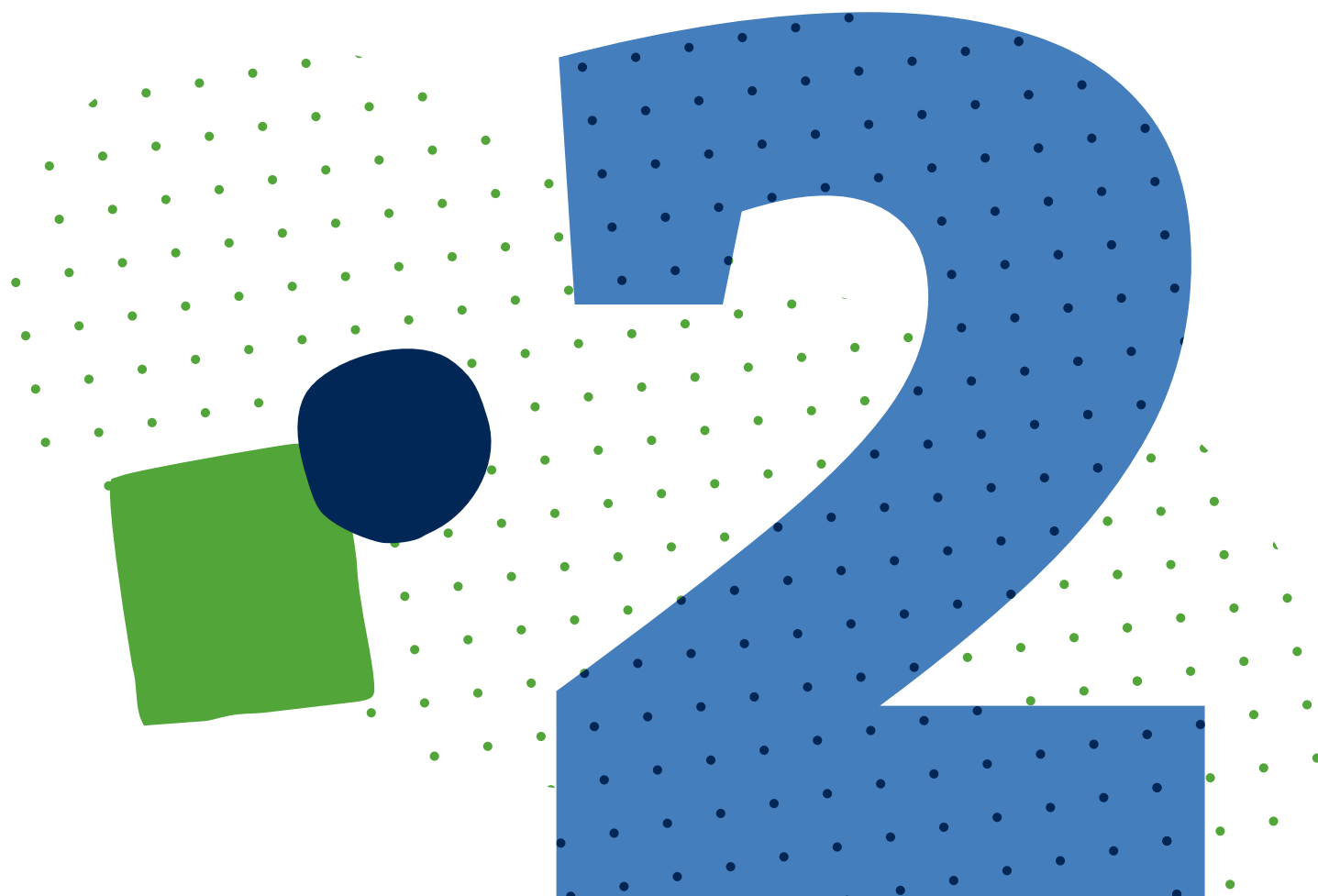
Při psaní příručky jsme vycházely z vlastních zkušeností i ze zkušeností z projektu Podpora rovných příležitostí (PROP). Protože nejde o vědeckou práci, ale o praktickou příručku, jsou informace z literatury volně parafrázovány. Přímé citace a názory vyučujících jsou v textu graficky odlišeny. Jak je rozpoznáte?

V publikaci místy používáme generické maskulinum, a to z důvodu lepší čtivosti textu. Vždy jsou tím však míněny osoby všech genderů – tedy ženy, muži i ti, kdo se do těchto kategorií neřadí.

Věříme, že Vám naše příručka usnadní práci a zároveň nabídne inspiraci pro Vaše společné působení ve třídě.

S úctou, autorky

**O tandemové
výuce**

Tandemová výuka představuje inovativní přístup, při němž výuku ve třídě vedou dva vyučující s rovnoprávným postavením a plnou kvalifikací. Tato metoda jde daleko za běžnou spoluprací. Oba vyučující totiž společně plánují, realizují i reflektují výuku. Díky tomu mohou efektivněji využívat čas, zdroje a své odborné i osobnostní dovednosti.

Dva vyučující dokážou žákům a žákyním věnovat mnohem více pozornosti. Mají prostor pro individuální přístup a okamžitou zpětnou vazbu a mohou pracovat s menšími skupinami žáků. Různé odbornosti, vyučovací styly a osobnosti vyučujících se navíc skvěle doplňují. Nejde jen o součet jejich individuálních schopností, ale o synergii, kde $1 + 1 > 2$. Učitelé se vzájemně inspirují, podporují a společně vytvářejí kvalitnější a efektivnější výuku, než by byl součet jejich individuálních výkonů. Pokud tato synergie nenastane, pak pravděpodobně tandemová výuka pro danou situaci není ideální, nebo není správně nastavena.

Hlavní rozdíl mezi tandemovou výukou a spoluprací s asistentem či asistentkou pedagoga spočívá v roli druhého vyučujícího. Zatímco AP má spíše podpůrnou roli a pomáhá žákům během hodiny, druhý vyučující v tandemu je plnohodnotný a rovnocenný partner, který se podílí na všech fázích výuky od plánování až po její hodnocení.

PRINCIPY TANDEMOVÉ VÝUKY:

- Společná odpovědnost: Oba vyučující nesou plnou odpovědnost za výuku, její přípravu i reflexi.
- Individualizace: Společná výuka umožňuje flexibilní přizpůsobení výuky individuálním potřebám žáků a žákyní. Vyučující mohou lépe diferencovat výuku a poskytovat tak individuální podporu žákům a žákyním s různými potřebami.
- Sebezdokonalování: Pravidelná reflexe pomáhá oběma vyučujícím neustále zlepšovat svou pedagogickou praxi.

KLÍČOVÉ FAKTORY ÚSPĚŠNÉ TANDEMOVÉ VÝUKY:

- Spolupráce vyučujících musí probíhat v prostředí vzájemné důvěry a respektu. Je důležité uznávat odbornost i názory kolegy/kolegyně.
- Klíčovým prvkem efektivní spolupráce je otevřená, pravidelná a konstruktivní komunikace.
- Nezbytný je sdílený cíl, společným záměrem by mělo být zlepšení vzdělávacího procesu a motivace žáků a žákyň.
- Role a zodpovědnosti obou vyučujících by měly být jasně stanoveny a předem dohodnuty.
- Tandemová výuka vyžaduje oboustrannou flexibilitu a ochotu ke kompromisům.
- Vyučující musí být připraveni pružně reagovat na aktuální potřeby žáků i na měnící se okolnosti ve výuce.

„Párová výuka, dále také výuka tandemová nebo kooperativní (co-teaching) označuje model výuky spolupráce pedagoga s dalším pedagogem, studentem pedagogiky, vysokoškolsky vzdělaným nebo jinak kvalifikovaným pracovníkem. Jejich spolupráce je rovnocenná a vyučovací hodinu vedou společně, stejně tak i přípravu na ni a společně žáky klasifikují.“

(Spilková, 2015)

„Společné vyučování není jen o společné výuce, ale také o společném přemýšlení, plánování a růstu.“

(Friend, Cook, 2016)

CO TANDEMOVÁ VÝUKA JE:

- Oba vyučující mají odpovědnost za plánování, vedení výuky a reflexi (50/50).
- Oba vyučující jsou přítomni v jedné třídě ve stejném čase (výjimky jsou popsány níže).
- Oba vyučující podporují úspěch všech žáků a žákyní.
- Oba vyučující plánují a realizují výuku tak, aby vyhovovala potřebám všech žáků. Oba vyučující jsou zodpovědní za všechny žáky.

CO TANDEMOVÁ VÝUKA NENÍ:

- Jeden vyučující výuku naplánuje a těsně před hodinou řekne druhému, co má dělat.
- Jeden vyučující učí a druhý vzadu opravuje sešity.
- „Menší třída“ v rámci třídy, dlouhodobé učení skupiny žáků a žákyní mimo třídu.
- Dlouhodobá práce s určitou skupinou žáků a žákyní v rámci třídy.
- Pomocné ruce ve třídě.

Vhodné předměty a kombinace aprobačí pro tandemovou výuku

Tandemovou výuku lze realizovat napříč různými předměty a stupni vzdělávání. Některé kombinace jsou ale z hlediska obsahu a metodiky výuky přirozeně výhodnější. Obecně platí, že tandemová výuka má největší potenciál tam, kde:

- je obsah učiva propojitelný (mezipředmětové vztahy),
- jsou potřeba různé výukové přístupy,
- je ve třídě různorodé složení žáků a žákyní,
- je třeba větší míra individualizace nebo práce ve skupinách.

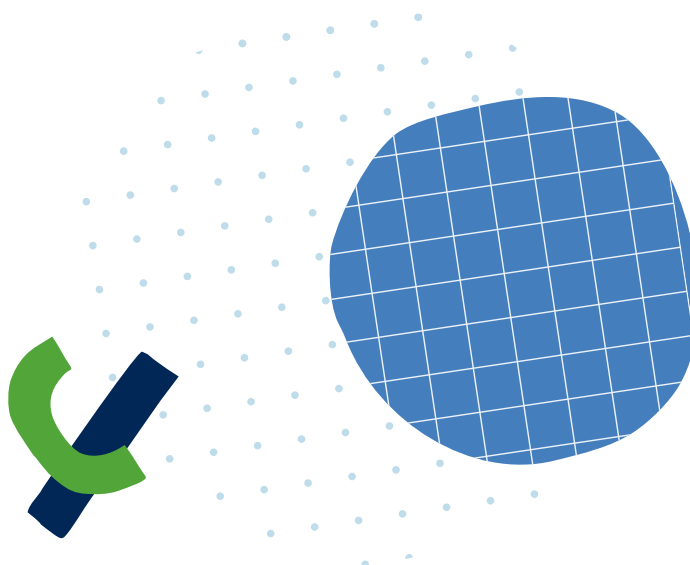
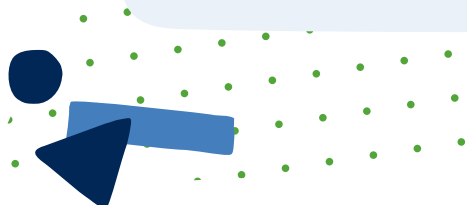
Vhodné je nakombinovat rámce průřezových témat (např. mediální výchova, environmentální výchova, občanský a sociální kontext), které přirozeně propojují různé předměty a které umožňují tandemovou výuku i tam, kde se zdánlivě obory neprotínají.

Zejména na středních školách je pro tandem výhodné spojení pedagoga/pedagožky a odborníka/odbornice z praxe (např. učitel + lektor z firmy či neziskové organizace, umělec, vědec apod.), protože může přinést reálný kontext a motivaci pro žáky.

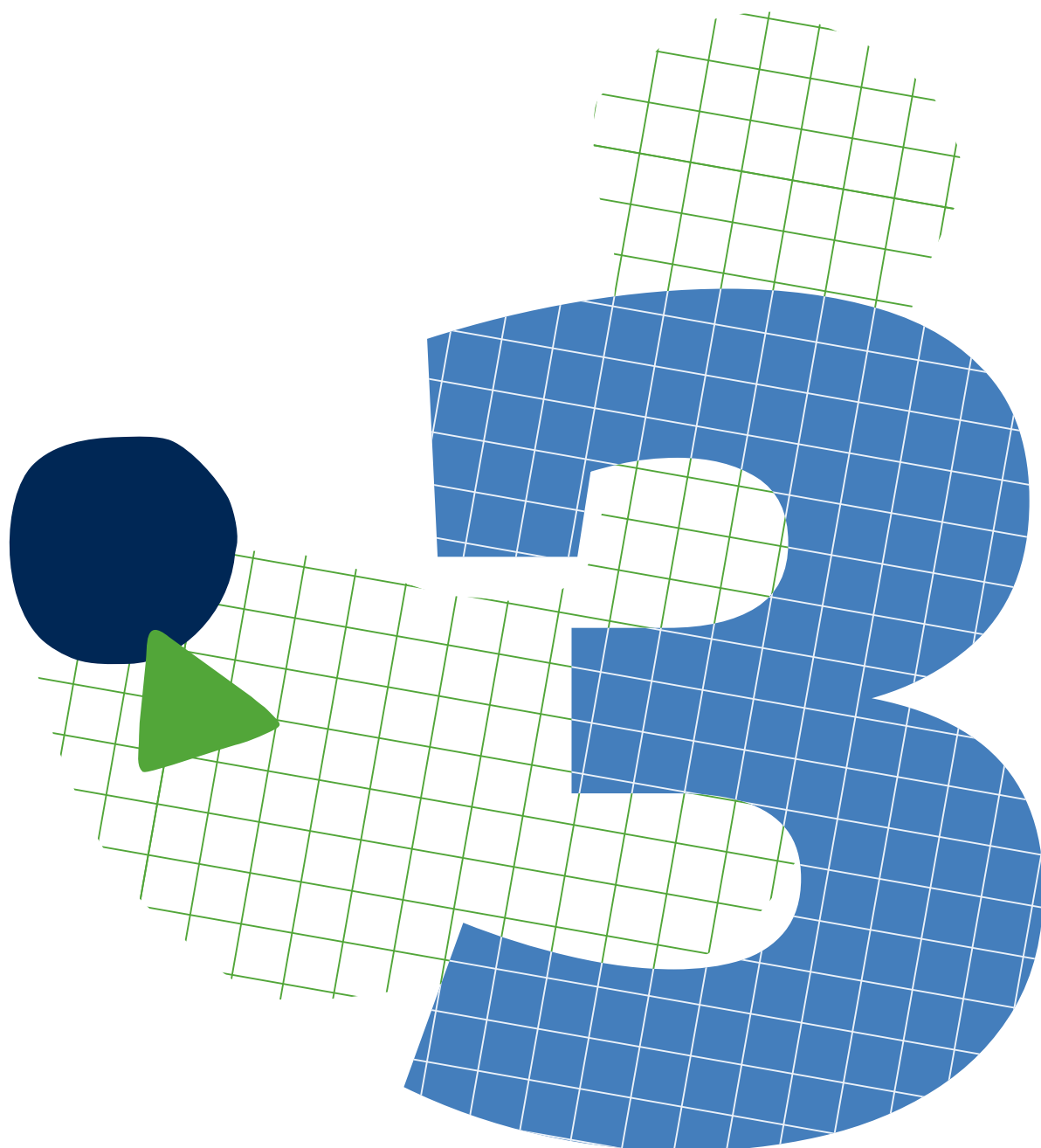
V tandemové výuce se mohou setkávat učitelé se stejnou nebo různou odborností a přirozeně s různými osobnostními rysy, morálními hodnotami, postoji a názory. Díky tomu může být tato výuka jak pro učitele, tak i žáky velmi obohacující.

(Zitková, 2021)

Shrnutí tandemové výuky

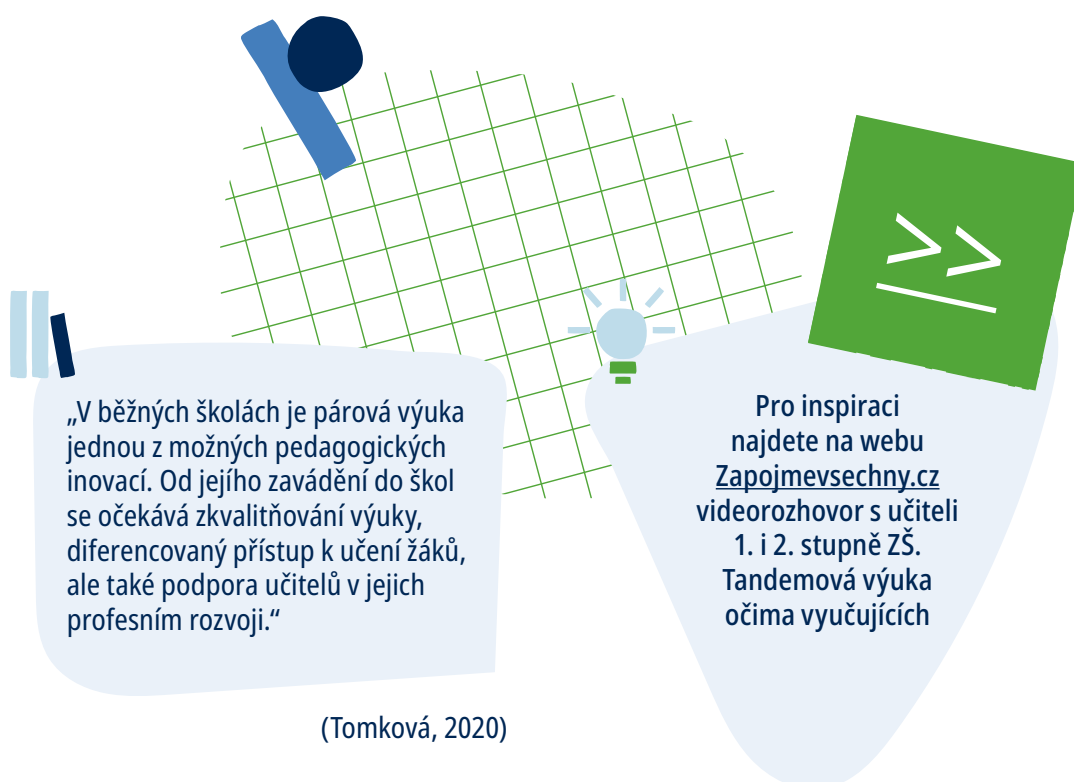
- V jedné třídě vyučují dva plně kvalifikovaní a rovnoprávní vyučující.
- Individualizace a přizpůsobení výuky potřebám žáků a žákyní.
- 3S – společná příprava, společná realizace, společná reflexe.
- Synergie.
- Jasně stanovené role a rozdělená odpovědnost.
- Profesní rozvoj obou vyučujících prostřednictvím pravidelné reflexe.
- Důvěra, respekt a pravidelná komunikace.

**Proč učit
v tandemu**

Při správném nastavení je tandemové učení velmi efektivní způsob výuky. Tandem je vhodný v heterogenních třídách, při začleňování žáků s odlišnými potřebami nebo jako podpora začínajících učitelů. Hodí se i při implementaci nových metod výuky nebo při výuce mezioborových témat. Je v různé míře využitelný prakticky na všech stupních škol:

- Mateřská škola: Dva vyučující mohou organizovat aktivity v menších skupinkách z důvodu intenzivní péče a podpory pocitu bezpečí.
- První stupeň ZŠ: Z důvodu rozdílné úrovně tempa i dovedností, dvojice vyučujících snáze udrží pozornost celé třídy a podpoří individuální rozvoj žáků.
- Druhý stupeň ZŠ: Tandem může podpořit četnější interakce se žáky, prezentaci různých pohledů pro rozvoj kritického myšlení a motivaci.
- Střední škola a vysoká škola: Tandem může efektivně propojit teoretickou výuku s praxí. Jeden vyučující je odborník/odbornice z praxe, druhý metodik/metodička či teoretik/teoretička. Studující získávají komplexní vhled – nejen znalosti, ale i aplikaci. Tandem také ukazuje spolupráci mezi disciplínami, což je v profesní přípravě klíčové.

Přínosy tandemové výuky pro žáky a žákyně

Tandemová výuka, při které ve třídě společně působí dva vyučující, přináší žákům a žákyním celou řadu významných výhod. Díky dvěma pedagogům se totiž otevírají nové možnosti pro individualizovanou podporu, protože se mohou lépe zaměřit na specifické potřeby jednotlivých žáků a žákyní, ať už se jedná o ty s podpůrnými opatřeními, s odlišným mateřským jazykem či nadané jedince. To se projevuje ve větší pozornosti vyučujících, častější podpoře a zpětné vazbě, což přirozeně zvyšuje motivaci žáků k učení.

Velkým přínosem tandemové výuky je rozmanitost výukových metod a stylů, která přirozeně vychází z kombinace dvou osobností, přístupů a zkušeností. Výuka je dynamičtější, pestřejší a lépe oslovuje různé typy žáků a žákyní. Omezuje se frontální styl výuky, čímž vzniká více prostoru pro aktivní zapojení žáků do samostatné i skupinové práce, a tím i pro rozvoj jejich kritického myšlení – zejména když sledují odbornou diskuzi mezi vyučujícími s různými názory.

„Výhody tandemové výuky vidím v tom, že je výuka pro děti pestřejší, můžeme si děti různě dělit, čímž zaručujeme individualizaci a diferenciaci, můžeme gradovat úlohy.“

Ilona Zapletalová
tandemová učitelka ZŠ Kunratice

„U tandemové výuky je daleko větší prostor na to, aby se učitel více soustředil na jednotlivce než v běžné výuce. Díky tandemové výuce je možné lépe pochopit, jak se děti učí a jaké postupy jim vyhovují.“

Vít Beran
ředitel ZŠ Kunratice

„Žáci se mohou obrátit na tu učitelku, se kterou si lépe rozumějí. Když někdo nerozumí jednomu výkladu, druhá nabídne jiný způsob vysvětlení. Určitě je přínos v tom, že neslyší jen jeden typ výkladu, ale mají možnost vybrat si cestu, která jim sedí.“

Jana Žáčková
tandemová učitelka ZŠ Přerov

„V první řadě myslím na žáky, tandem má zajistit, aby se každému dítěti dostalo adekvátní pozornosti – zvláště těm se speciálními vzdělávacími potřebami nebo vysokou absencí. Když jedna učitelka vysvětluje, druhá může doplňovat, pomáhat jednotlivcům a zajišťovat, že nikdo nezůstane pozadu.“

Ilona Bočinská
ředitelka ZŠ Přerov

„Pokud se ve třídě při tandemové výuce vytvoří dobré klima, pokud děti cítí jistotu a bezpečí, pokud dva učitelé spolu dobře kooperují, děti na to velmi dobře reagují a chodí nejen za kmenovou učitelkou, ale jdou i za párovou učitelkou, která tam přichází na několik hodin týdně. I my ukazujeme dětem, jak spolu komunikujeme, a to jim hodně pomáhá v další komunikaci a socializaci.“

Ilona Zapletalová
tandemová učitelka ZŠ Kunratice

Tandemová výuka rovněž pomáhá vytvářet lepší klima ve třídě. Spolupracující vyučující navíc modelují efektivní komunikaci a spolupráci, což je pro žáky cennou lekcí a přispívá k rozvoji jejich sociálních a komunikačních dovedností. Žáci mají více příležitostí ke spolupráci, diskuzi i učení argumentace. Přítomnost dvou vyučujících může zároveň vytvořit bezpečnější a podporující prostředí, ve kterém se žáci a žákyně cítí jistěji a jsou ochotnější se aktivně zapojovat.

Díky tandemové výuce vzniká větší prostor pro seberozvoj žáků, individuální konzultace s vyučujícími a pro podporu kritického myšlení – žáci mohou sledovat a zažít odbornou diskuzi mezi dvěma vyučujícími. Celkově tak tandemová výuka vede k lepšímu porozumění učivu, efektivnějšímu učení a potenciálně i k lepším vzdělávacím výsledkům. Klíčová je pečlivá příprava a efektivní týmová spolupráce obou vyučujících.

Přítomnost dvou vyučujících zároveň umožňuje více interakcí a individuální zpětné vazby, žáci a žákyně získávají rychlejší odpovědi na své otázky, okamžité opravy a více prostoru pro konzultace. Různorodost výkladu a přístupů navíc zvyšuje šanci, že žáci látku lépe pochopí, a celkově vede k hlubšímu porozumění. Dva vyučující také efektivněji zvládají rozdílné úrovně ve třídě a podporují inkluzi díky větší pružnosti a citlivému přístupu k různorodým skupinám.

Celkově tedy tandemová výuka přináší vyšší kvalitu vzdělávání, větší podporu pro každého jednotlivce a zároveň obohacuje školní prostředí o vzájemný respekt, spolupráci a aktivní učení. Je však důležité, aby spolupráce obou vyučujících byla dobře připravená a založená na vzájemné důvěře a sdílené odpovědnosti.

„Děti vidí, že můžeme mít jiný názor, můžeme věci vyhodnocovat každá jinak, ale je důležité, aby děti viděly, že se umíme domluvit a dodržet pravidla a postup, které byly jednou nastaveny.“

Tereza Doudová
tandemová učitelka ZŠ Kunratice

„Tandemová výuka podporuje sociální učení žáků skrze pozorování spolupráce dospělých.“

(Cook, 2004)

„Typické argumenty ve prospěch týmové výuky zahrnují to, že zohledňuje silné stránky obou učitelů, podporuje kreativitu, protože učitelé jsou nuceni společně plánovat a mohou se navzájem inspirovat, a umožňuje větší individuální pozornost vůči žákům.“

(Hattie, 2009)

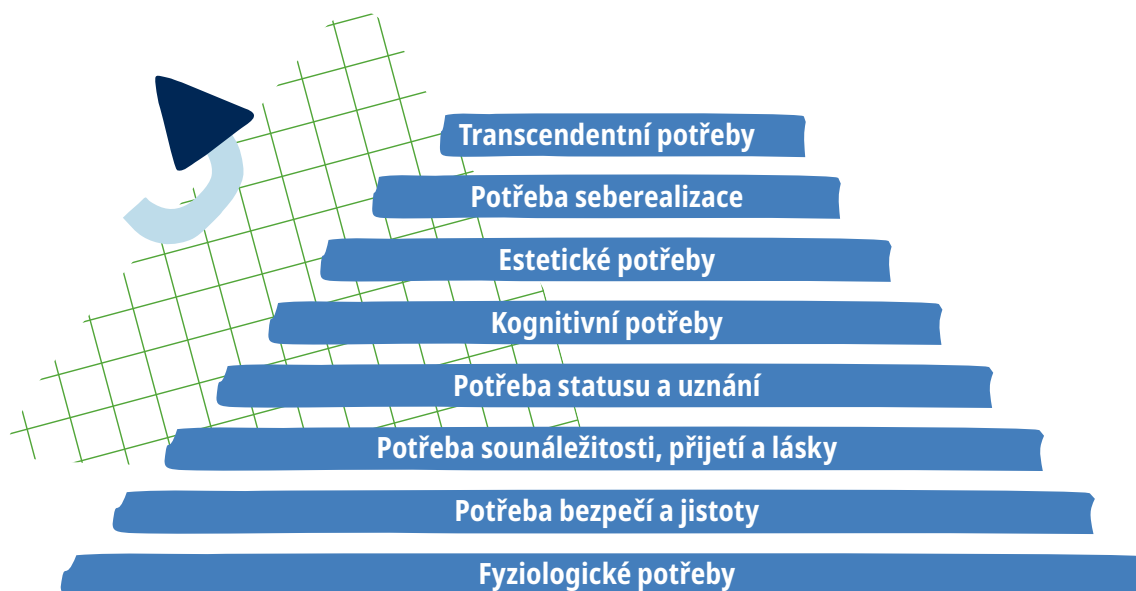
„Sami učitelé považují za největší benefit společné výuky větší prostor pro individualizaci (56 %) a diferenciaci (47 %) výuky umožňující realizovat cílenější podporu jednotlivým žákům, ale také využívat různorodé výukové metody (52 %).“

(ČŠI, 2025)

TANDEMOVÁ VÝUKA PŘÍSPÍVÁ K NAPLŇOVÁNÍ POTŘEB ŽÁKŮ

Tandemová výuka má pozitivní dopad na široké spektrum potřeb žáků a žákyní, jak je popisuje například Maslowova pyramida potřeb. Ta je pro vyučující cenným nástrojem, protože pomáhá pochopit, proč se někteří žáci nechovají podle očekávání nebo nejsou připraveni učit se, a ukazuje, že za chováním žáků často stojí nenaplněné základní potřeby, a ne jen neochota, kázeňský problém či nedostatek motivace. Pokud to vyučující v tandemu zohlední, mohou společně lépe reagovat na situace ve třídě, zvyšovat kvalitu výuky a zároveň podporovat osobní rozvoj i pohodu svých žáků.

Fyziologické potřeby žáků a žákyní, jako například únava nebo hlad, mohou být v tandemu lépe rozpoznány a vyučující na ně mohou pružně reagovat. Díky lepší organizaci času a prostoru snáze ve třídě nastaví příjemnější a pohodlnější podmínky pro učení.

Potřeba bezpečí a jistoty je posílena přítomností dvou dospělých – umožňuje účinnější dohled nad děním ve třídě, prevenci rizikového chování (např. šikany) i klidnější zvládání krizových situací.

Potřeba sounáležitosti, přijetí a lásky se naplňuje tehdy, když ve třídě funguje spolupráce a otevřená komunikace – mezi žáky a žákyněmi i vyučujícími. Tandemová výuka pomáhá vytvářet bezpečné prostředí, kde mají žáci díky skupinové práci a individuální podpoře více příležitostí navazovat vztahy a cítit se přijaty. Respektující komunikace mezi vyučujícími navíc slouží jako pozitivní model sociálních vztahů.

Potřeba statusu a uznání se uskutečňuje prostřednictvím individuálnější zpětné vazby, která umožňuje oceňovat pokroky každého žáka/žákyně a posilovat jejich sebevědomí. Vyučující mohou cíleně reagovat na různé styly učení a dát každému šanci vyniknout. V pestré nabídce aktivit si každý najde oblast, kde zažije úspěch, což podporuje jeho motivaci i sebedůvěru. Dva vyučující také mohou lépe odhalit silné a slabé stránky jednotlivých žáků a žákyní a přizpůsobit jim zpětnou vazbu i úkoly.

Kognitivní potřeby, tedy potřeba poznávání, zvědavosti a porozumění, jsou podporovány díky hlubšímu zkoumání témat a rozvoji kritického myšlení prostřednictvím diskuzí vedených dvěma vyučujícími. K vyššímu kognitivnímu zapojení žáků a žákyní také přispívá různorodost přístupů a diferenciací výuky.

Estetické potřeby mohou být podněcovány častějším využíváním kreativních a vizuálně podnětných metod výuky, jako jsou projekty, výtvarné nebo tematické aktivity, které zároveň zpestřují a obohacují výuku.

Potřeba seberealizace je naplňována větším prostorem pro rozvoj individuálních talentů a silných stránek žáků. Rozmanité výukové metody, jako je projektové nebo skupinové vyučování, podporují kreativitu, aktivní zapojení a vnitřní motivaci. Různorodé učitelské osobnosti mohou inspirovat žáky a žákyně k hledání vlastních cest a cílů.

Transcendentní potřeby, tedy potřeba přesahu a smyslu, mohou být rozvíjeny díky zapojení žáků/žákyní do projektů s přesahem – například ekologických, dobrovolnických či komunitních. Vyučující v tandemu jdou žákům příkladem v oblasti spolupráce, respektu a hodnotového nastavení, čímž pozitivně ovlivňují i jejich morální vývoj.

Shrnutí přínosů tandemového učení pro žáky

DOPADY NA VÝUKU A UČENÍ:

- Větší rozmanitost metod a stylů výuky
- Systematičtější individuální zpětná vazba a rychlejší reakce na dotazy
- Hlubší porozumění výuce díky rozmanitosti stylů vysvětlování
- Efektivnější práce s rozdílnými úrovněmi žáků – diferenciací výuky
- Zvýšená individuální podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- Širší spektrum pohledů díky různým zkušenostem vyučujících
- Omezení frontální výuky a podpora samostatné a skupinové práce
- Rostoucí motivace a zájem žáků díky interaktivnější formě výuky
- Rozvoj kritického myšlení žáků prostřednictvím modelové diskuze mezi vyučujícími

SOCIÁLNÍ A EMOCIONÁLNÍ DOPADY:

- Pozitivnější a bezpečnější klima ve třídě
- Vyšší pocit jistoty žáků, podpora jejich pohody a aktivity
- Více příležitostí k rozvoji sociálních a komunikačních dovedností
- Efektivní spolupráce mezi žáky modelovaná vyučujícími

Přínosy tandemové výuky pro vyučující

Tandemová výuka přináší vyučujícím řadu významných výhod. Ty se promítají nejen do kvality výuky, ale i do jejich profesního a osobního života. Především dochází k profesnímu růstu díky sdílení odborných znalostí, pedagogických přístupů a vzájemné inspiraci. Učitelé se učí novým metodám, strategiím a efektivněji využívají různé formy práce. Společná reflexe a okamžitá zpětná vazba od kolegy/kolegyně přispívají k hlubšímu porozumění vlastní praxi a identifikují oblasti pro zlepšení.

„Spolupráce začínajícího učitele a zkušeného učitele znamená bezpečný vstup do profesní dráhy. Začínající učitel ještě nemusí přijmout roli samostatného a odpovědného učitele a přesto je jeho role ve třídě důležitá.“

Vít Beran
ředitel ZŠ Kunratice

„Zkušená kolegyně, která děti znala, mladou učitelku skvěle zapojila. Dodnes říká, že to byl pro ni jednoduše rok školy života – vše si mohla zažít. Teď se jí mnohem snáz bude vstupovat k dětem, když bude sama, protože ji už znají.“

Ilona Bočinská
ředitelka ZŠ Přerov

„Významným přínosem párové výuky pro učitele také je, že jim dává možnost sdílení a pocitu podpory v heterogenní třídě, působí rovněž jako prevence proti vyhoření a jako účinný způsob dalšího profesního rozvoje učitelů přímo ve škole.“

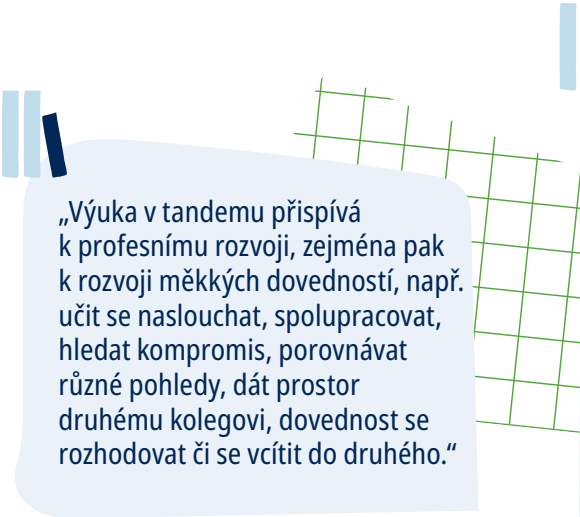
(Cook, 2004)

„Společná výuka začínajícího a velmi zkušeného učitele může být oboustranně přínosná – přináší do výuky nové přístupy, technologie a entuziasmus ze strany začínajícího učitele a zároveň využívá zkušeností a odborného nadhledu zkušenějšího kolegy.“

(ČŠI, 2025)

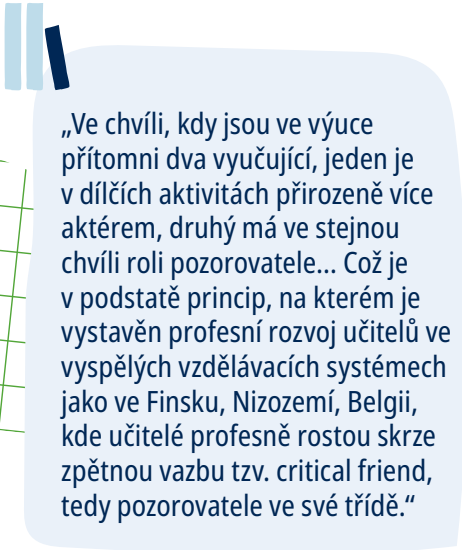
Dalším důležitým aspektem tandemu je vzájemná podpora a sdílení. Vyučující nejsou na své starosti sami – mohou spolu sdílet své zkušenosti, obavy i radosti, což posiluje kolegiální sounáležitost, lepší porozumění a pomáhá předcházet syndromu vyhoření. Sdílení úkolů a společná odpovědnost snižuje zátěž a zlepšuje pracovní podmínky.

Tandemová výuka přispívá rovněž ke zvýšené efektivitě výuky díky lepšímu využití času a zdrojů i díky možnosti realizovat komplexnější a zajímavější aktivity. Dva vyučující mohou pružněji reagovat na dynamiku třídy, přizpůsobovat tempo výuky a individualizovat přístup k jednotlivým žákům/žákyním. To přináší větší spokojenost z dobře odvedené práce.

„Výuka v tandemu přispívá k profesnímu rozvoji, zejména pak k rozvoji měkkých dovedností, např. učit se naslouchat, spolupracovat, hledat kompromis, porovnávat různé pohledy, dát prostor druhému kolegovi, dovednost se rozhodovat či se vcítit do druhého.“

(Kargerová, 2022)

„Ve chvíli, kdy jsou ve výuce přítomni dva vyučující, jeden je v dílčích aktivitách přirozeně více aktérem, druhý má ve stejnou chvíli roli pozorovatele... Což je v podstatě princip, na kterém je vystavěn profesní rozvoj učitelů ve vyspělých vzdělávacích systémech jako ve Finsku, Nizozemí, Belgii, kde učitelé profesně rostou skrze zpětnou vazbu tzv. critical friend, tedy pozorovatele ve své třídě.“

(Kargerová, 2022)

Tandemová výuka přináší vyučujícím možnost sdílet odpovědnost, získávat inspiraci a podporu, rozvíjet své profesní dovednosti a zároveň přispívá k prevenci syndromu vyhoření.

V neposlední řadě tandemová výuka zlepšuje klima ve škole i ve třídách, protože posiluje a podporuje klíčové dovednosti, jako je efektivní otevřená komunikace, spolupráce a flexibilita. Učitelé a učitelky si také mohou vyzkoušet i náročnější metody a formy práce, na které se sami necítí. Společné úspěchy posilují týmového ducha a zvyšují motivaci i pocit smysluplnosti práce.

Shrnutí přínosů tandemového učení pro učitele

PROFESNÍ RŮST:

- Učení se novým pedagogickým přístupům a metodám
- Vzájemná inspirace a motivace k inovacím
- Hlubší reflexe vlastní pedagogické praxe
- Zpětná vazba a identifikace oblastí pro zlepšení

ZVÝŠENÍ MOTIVACE A SMYSLUPLNOSTI:

- Větší odvaha vyzkoušet náročnější metody a formy práce
- Více radosti a energie při práci ve dvou
- Sdílení úspěchů posiluje pracovní i osobní vztahy a loajalitu

ZVÝŠENÁ EFEKTIVITA A KVALITA VÝUKY:

- Efektivnější využití času a zdrojů
- Možnost plánovat a realizovat komplexnější aktivity
- Pružnější reakce na dynamiku třídy
- Více očí a uší pro vnímání potřeb žáků
- Pestřejší a dynamičtější výuka
- Konkrétnější cílení na různé styly učení žáků
- Možnost individualizace a diferenciací výuky

PODPORA A SDÍLENÍ:

- Sdílení zkušeností, obav a radostí s kolegou/kolegyní
- Vzájemná podpora v náročných situacích
- Posílení kolegiální sounáležitosti

SNÍŽENÍ ZÁTĚŽE:

- Sdílení úkolů i odpovědnosti
- Podpora při řízení třídy a řešení problémového chování
- Prevence pocitu izolace a syndromu vyhoření

ZLEPŠENÍ KLIMATU VE ŠKOLE:

- Spolupráce a otevřená komunikace mezi vyučujícími – budování spolupracující kultury, místo soutěživého prostředí
- Otevřenější nebo osobnější vztahy mezi vyučujícími a žáky

Význam tandemové výuky pro začínající pedagogy

Tandemová výuka nepředstavuje jen moderní přístup, ale přímou cestu k naplnění rámce definovaných profesních kompetencí. Tandemová výuka naplňuje klíčové oblasti Kompetenčního rámce absolventa učitelství zejména v těchto oblastech:

- Oblast 2 – Plánování, vedení a reflexe výuky: kompetence 2.1 (nastavování cílů), 2.2 (rozpoznávání vzdělávacích potřeb) a 2.4 (efektivní vedení výuky).
- Oblast 5 – Profesní spolupráce: kompetence 5.1 (spolupráce s kolegy, společná reflexe a vzájemné učení se) a 5.2 (spolupráce s rodiči, týmem školy).

Tandemová výuka tedy vytváří přirozené prostředí, ve kterém začínající vyučující i jejich zkušení kolegové a kolegyně rozvíjejí přesně ty kompetence, které jsou pro profesi učitelství nezbytné. Výzkum Poche Kargerové a kol. (2022) ukazuje, že tandemová výuka vyučujícím přináší oporu ve třídě, a navíc posiluje jejich profesní identitu, inspiraci a schopnost učit se od sebe navzájem.

Když začínající učitelé a učitelky pracují v tandemu, mají šanci vidět sami sebe při práci očima druhého. Kolega/kolegyně jim může dát zpětnou vazbu na jejich styl, silné stránky i na to, co by mohli zlepšit. To jim pomáhá lépe si uvědomit, v čem jsou dobří, a získat tak větší sebevědomí. V tandemu se navíc cítí bezpečněji a nemusí se bát chybovat.

V tandemu musí vyučující všechny své aktivity důkladně promyslet a obhájit před tím druhým. Musí vysvětlit, proč se pro danou metodu rozhodli a jaký má smysl. To je nutí kriticky uvažovat o svých pedagogických postupech, což vede k hlubšímu porozumění učivu i didaktice.

Začínající učitelé se mohou od svých zkušenějších kolegů hodně naučit a zároveň sami přinášejí nové nápady. Vidí, jak jiný vyučující řeší stejné situace a objevují tak další přístupy k výuce.

„Start byl opravdu náročný. Bez Ireny bych se v novém prostředí těžko zorientovala a zvládla první týdny. Je obrovskou pomocí mít někoho, kdo vás podrží, když si nejste jistí. Každý začínající učitel by měl mít po boku zkušeného průvodce. Mohlo by to snížit odchody z profese.“

Bronislava Dvorská
tandemová učitelka ZŠ Přerov

Pokud Vás téma zaujalo,
Kompetenční rámec najdete
na stránkách MŠMT.

Tandemová výuka nabízí vyučujícím prostředí, kde se cítí podporováni. Tento způsob výuky zmírňuje pocity osamělosti a nejistoty, se kterými se mnoho začínajících učitelů potýká. Vyučující se stávají partnery a vytvářejí komunitu, kde je sdílení a vzájemná pomoc naprostou samozřejmostí.

Nezbytné podmínky pro efektivní tandemovou výuku

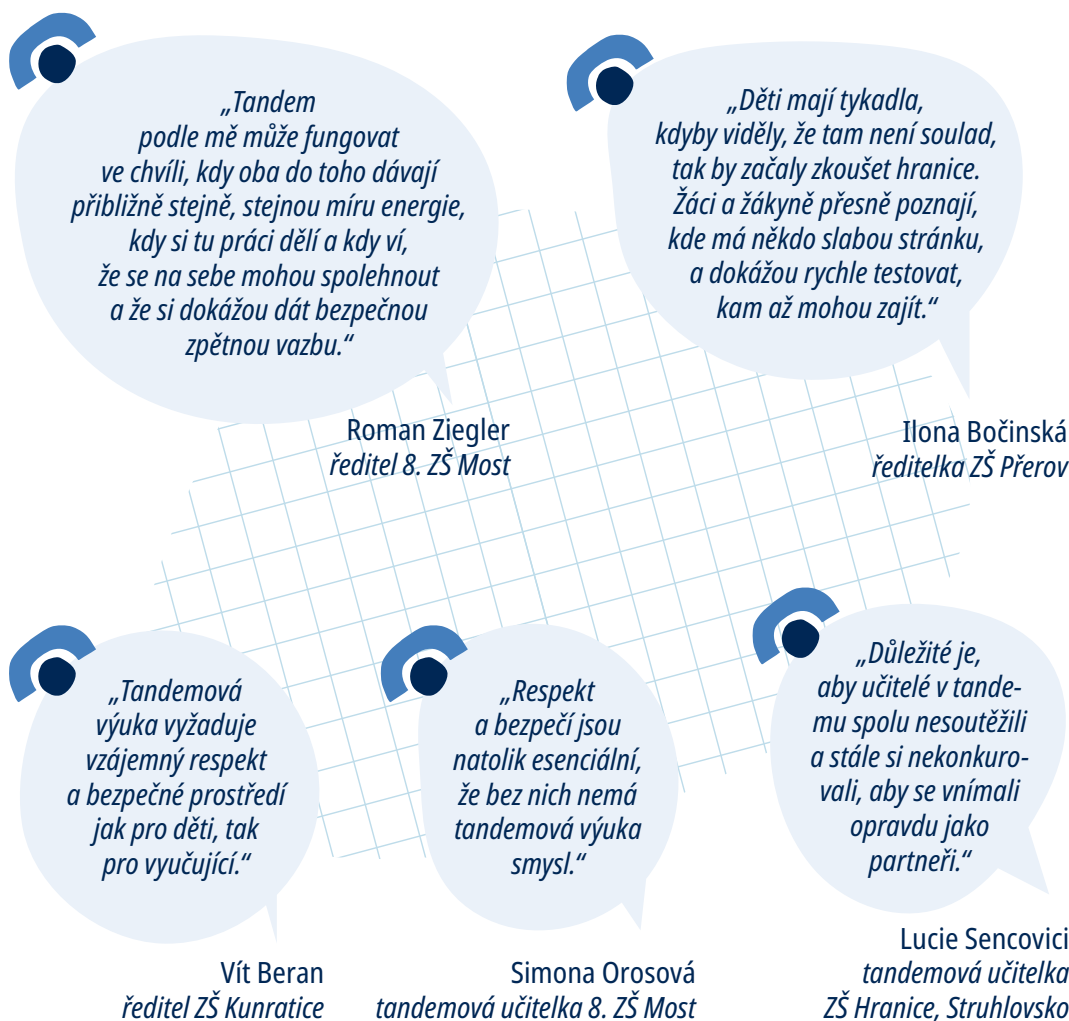
Efektivní tandemová výuka vyžaduje otevřenou, respektující a pravidelnou komunikaci mezi partnery. Interakce by měla být obousměrná a vyvážená, aby oba partneři měli možnost přispívat a zároveň se učit.

Aby byla tandemová výuka úspěšná, musí mít partneři jasně definované role a vzájemně se podporovat. To zahrnuje plánování, koordinaci a sdílení odpovědnosti za přípravu a realizaci výuky. Důležitá je také otevřenost při řešení případných konfliktů a rozdílů v dovednostech či znalostech partnerů.

K vytvoření podmínek vhodných pro tandemovou výuku je nezbytná podpora ze strany školy a vyučujících, zejména vyhrazení času na společné plánování a reflexi, přístup k metodickým materiálům a školení. Bez této podpory hrozí, že tandemová výuka bude neefektivní nebo se neujme.

PODMÍNKY, KTERÉ BY MĚLO POSKYTNOUT VEDENÍ ŠKOLY

- Podpora vedení školy – mentální (morální) i finanční podpora je zásadní. Tandemovou výuku je možné financovat z běžného rozpočtu školy, projektů či šablon.
- Organizační zajištění času – je žádoucí, aby vedení zajistilo čas pro společné plánování, realizaci a reflexi tandemové výuky, ideálně přímo v rozvrhu.
- Bezpečné a podpůrné prostředí – škola by měla vytvářet klima důvěry, otevřenosti a respektu, které umožní vyučujícím spolupracovat bez obav, s pocitem bezpečí.
- Podpora profesního rozvoje – vedení by mělo vyučujícím umožnit školení, supervize a sdílení zkušeností s tandemovou výukou.
- Dlouhodobá perspektiva – stabilní financování a jasná strategie školy se zaměřením na tandemovou výuku zvyšují motivaci a kvalitu spolupráce.

PODMÍNKY ZE STRANY VYUČUJÍCÍCH

- Podobný přístup a kompatibilita – vyučující by měli mít podobný výchovný styl a hodnoty, případně otevřenost k odlišnostem.
- Vzájemný respekt a otevřená komunikace – schopnost naslouchat, argumentovat, řešit konflikty nenásilnou formou a podporovat se.
- Ochota učit se a rozvíjet – otevřenost k novým metodám, reflexi vlastní práce a přijímání zpětné vazby.
- Důvěra a týmový duch – důvěra v partnera a schopnost spolupracovat jako tým jsou pro úspěch tandemové výuky klíčové.

DALŠÍ DŮLEŽITÉ PODMÍNKY A FAKTORY

- Dobrovolnost a svobodná volba – úspěšná tandemová výuka stojí na dobrovolnosti, nikoliv na nátlaku.
- Bezpečné a inspirující prostředí pro žáky i učitele – tandemová výuka vyžaduje, aby i žáci a žákyně vnímali spolupráci učitelů jako přínosnou a respektující.
- Připravenost a metodická podpora – vyučující by měli mít k dispozici metodické materiály, nástroje pro reflexi a podporu při zavádění tandemové výuky.
- Stabilita a kontinuita – aby bylo možné sledovat pokrok a rozvíjet spolupráci, musí být tandemová výuka dlouhodobě plánována.
- Podpora inkluze a diferencované výuky – tandemová výuka je efektivní zejména tam, kde je potřeba reagovat na rozmanité potřeby žáků (SVP, jazyková rozmanitost, sociální znevýhodnění).

Klíčové podmínky pro funkční tandem

- Otevřenost, bezpečí, vzájemný respekt
- Prostor pro pravidelnou a upřímnou komunikaci a vzájemnou podporu
- Jasně definované role
- Sdílení společné vize
- Aktivní přístup k řešení vznikajících situací
- Dostatečný čas na společné plánování a reflexi
- Ochota k sebereflexi

**Hledáme
tandemového
kolegu/
kolegyni**

Pojďme se v této kapitole společně podívat na to, jak si najít vhodného tandemového kolegu/kolegyni. Je to komplexní téma, které by zasloužilo hlubší analýzu osobností i profesních a komunikativních dovedností. My se zde omezíme pouze na základní otázky.

Volba kolegy pro tandemovou výuku je vždy individuální – každý učitel či učitelka má jiné priority a hodnoty. Po úvodním kontaktu je proto vhodné absolvovat několik neformálních rozhovorů a společných setkání, kde se otevřeně mluví o představách, zkušenostech i obavách. Často přirozeně hledáme soulad, ale úplná shoda nemusí být vždy přínosem. Žáci a žákyně totiž získají více, pokud mohou zažít různé přístupy a metody výuky. Proto může být prospěšné, když se vyučující ve dvojici doplňují v oblastech, ve kterých má jeden silné a druhý slabší stránky a naopak.

Níže uvedené otázky a nástroje pomáhají minimalizovat rizika nefunkční spolupráce, která může vést k napětí či neefektivní výuce, a zároveň podporují vzájemné porozumění a efektivní týmovou práci. Paleta možných otázek a nástrojů je velice široká, předpokládáme, že využijete právě tu část, která Vás nejvíce osloví.

Vyučující, kteří přemýšlejí o tandemové spolupráci, mají k dispozici různé osvědčené testy, jež pomáhají spárovat lidi (v pracovních týmech nebo partnerských vztazích) a jsou zaměřeny na posouzení osobnostních, profesních i komunikačních charakteristik. Mezi nejčastěji používané patří např.:

- MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) – 16 typů osobností;
- DISC profil – 4 styly chování;
- Big Five (OCEAN) – 5 faktorů osobnosti.

V kontextu tandemové výuky či spolupráce učitelů se často využívají i méně formální metody, jako jsou rozhovory, vzájemné pozorování a reflexe, které pomáhají zjistit, zda si partneři „sednou“ profesně i osobnostně.

Doporučené otázky pro společné rozhovory

Co očekávám od tandemové výuky?

Pokud přemýšlíte o zahájení tandemové výuky, je dobré si nejprve ujasnit, co od tandemové výuky očekáváte Vy sami/y. Tento soubor otázek Vám může posloužit jako výchozí bod k zamyšlení. Když se nad nimi zamyslí i Váš kolega, získáte první informace pro sladění představ při budování tandemu.

- Co mě motivuje k výuce v tandemu? Na co se nejvíce těším?
- Co považuji za největší výzvu tandemové výuky? Čeho se nejvíce obávám?
- Jaké situace mě při výuce zatěžují a co by mi pomohlo?
- Jaká pravidla spolupráce bych považoval za zásadní?
- Jak bych chtěl/a, aby naše společná výuka vypadala?
- Co jsem vždy chtěl/a zkusit a sama jsem na to neměl/a odvahy?
- Co bych se rád/a od kolegy naučil/a?
- V čem se potřebuji profesionálně posunout?
- Na co mi při výuce zbývá málo nebo žádný čas?
- Na které žáky/žákyně mi zbývá málo nebo žádný čas?
- Co mým žákům/žákyním chybí a čeho mají ve výuce dost?
- Jakou by mohla mít naše spolupráce přidanou hodnotu?

Koho hledám do tandemu?

K zamyšlení se nad tím, s kým byste mohli spolupracovat v tandemu, Vám mohou pomoci následující otázky:

- Mám s ním/s ní dobrý (velmi dobrý) profesionální i osobní vztah?
- Respektuje názor druhých, již jsem s ním/s ní spolupracoval/a a dopadlo to dobře?
- Je ochotný/á pro změnu pravidel v hodině a nevadí mu/jí být v hodině tím druhým?
- Doplnujeme se v něčem a v čem?

Jakou máme představu o společné výuce?

Ujasněte si také Vaše představy, které se týkají konkrétních aspektů výuky. Důkladné prodiskutování těchto bodů v počátcích spolupráce Vám pomůže předejít nedorozuměním, efektivněji plánovat výuku a vytvořit harmonické a produktivní prostředí pro Vás i žáky a žákyně.

Další oblasti, na které je vhodné se zaměřit v rámci domluvy ohledně výuky a spolupůsobení ve třídě:

HLADINA HLUKU:

- Jaká je Vaše tolerance hluku?
- Co považujete za „produktivní ruch“ a co už je rušivé?
- Jak budete regulovat hluk při různých aktivitách (práce ve skupinách, samostatná práce, diskuze)?
- Používáte signály pro ztišení? Jaké?
- Jak hluk ovlivňuje Vaši schopnost soustředit se a vést výuku?
- Jak ovlivňuje soustředění žáků?

DOMÁCÍ ÚKOLY:

- Jaký je smysl domácích úkolů?
- Mají procvičovat, připravovat, nebo rozvíjet?
- Kolik úkolů a jak často zadáváte?
- Jak sladíte zadávání, aby nedošlo k přetížení žáků a žákyní?
- Jaké typy úkolů preferujete?
- Jak zajistíte různorodost?
- Jak budete úkoly kontrolovat a hodnotit?

POSKYTOVÁNÍ ZPĚTNÉ VAZBY ŽÁKŮM A HODNOCENÍ:

- Jaké formy zpětné vazby a hodnocení používáte (ústní, písemná, formativní, sumativní)?
- Jak budete hodnotit žáky/žákyně?
- Budete je hodnotit společně, nebo si rozdělíte role?
- Jak zajistíte objektivitu hodnocení?
- Jak často a kdy poskytujete zpětnou vazbu?
- Jak zajistíte, aby byla včasná a relevantní?
- Na co se zaměříte ve zpětné vazbě (obsah, proces, snaha)?

- Jak ji formulujete, aby byla konstruktivní a motivující?
- Kdo a jakým způsobem bude zpětnou vazbu poskytovat?
- Jak zajistíte jednotnost?

MÍRA SAMOSTATNOSTI ŽÁKŮ:

- Jakou míru samostatnosti by měli mít v různých fázích výuky?
- Jak budete samostatnost rozvíjet a podporovat (postupné uvolňování kontroly)?
- Jaké aktivity podporují samostatnost (projekty, badatelské úkoly, sebe-hodnocení)?
- Jak se mění role vyučujících s rostoucí samostatností žáků a žákyní (od výkladu k facilitaci)?

STRATEGIE VÝUKY:

- Jaké strategie výuky preferujete a proč (E-U-R, činnostní učení, projektové vyučování, frontální výuka, diferencovaná výuka...)?
- Jsou Vaše preferované strategie kompatibilní?
- Jak je můžete efektivně kombinovat?
- Jak budete strategie přizpůsobovat potřebám žáků a cílům výuky?
- Jak budete společně plánovat výuku s ohledem na zvolené strategie?

ORGANIZACE PROSTORU VE TŘÍDĚ:

- Jak bude uspořádán nábytek?
- Bude se měnit podle aktivit?

POUŽÍVÁNÍ TECHNOLOGIÍ:

- Jaké technologie budete při výuce využívat?
- Kdo za ně bude zodpovědný?
- Jak zajistíte, aby technologie sloužily výuce a nerušily?

ŘÍZENÍ ČASU:

- Jak budete dodržovat a kontrolovat časový plán hodiny?
- Jak budete reagovat na nečekané události?

ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ:

- Jak budete řešit případné neshody mezi Vámi nebo mezi žáky?

FLEXIBILITA A IMPROVIZACE:

- Jak budete reagovat na nečekané situace nebo nápady? Umíte být flexibilní?
- Jste obě/oba ochotní improvizovat a měnit plány?

OSOBNÍ HRANICE:

- Jak si nastavíte osobní hranice?
- Co je pro Vás přijatelné a co už ne?
- Jak budete dávat najevo své potřeby?

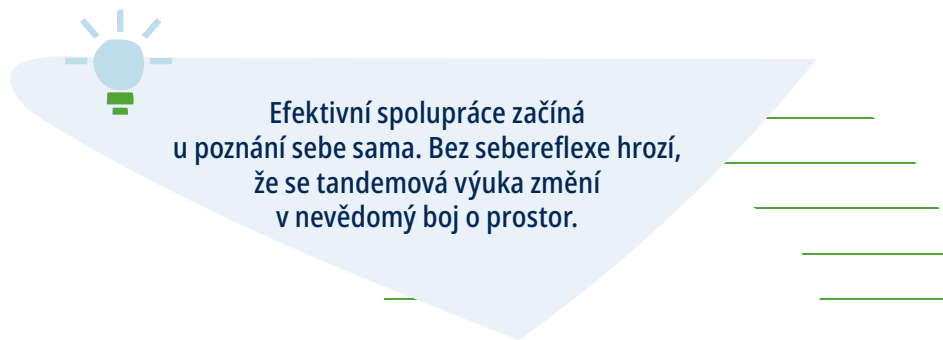
KOMUNIKACE S RODIČI:

- Jak budete komunikovat s rodiči o tandemové výuce?
- Jak budete řešit jejich dotazy nebo připomínky?

Co o sobě a mém vztahu k výuce mohu říci já?

Pro lepší pochopení vlastních potřeb a preferencí je užitečné položit si následující sebereflektivní otázky:

- Jaké hodnoty ve vztahu ke své práci učitele/učitelky vyznávám a jsou pro mě důležité?
- Jaké hodnoty ve vzdělávání považuji za zásadní (např. důraz na výsledky, vztahy, kreativitu)?
- Jaký je můj styl výuky (strukturovaný vs. volnější)?
- Jsem spíše dominantní nebo podporující typ?
- Jaké slabiny vnímám ve své práci učitele/učitelky, kde mám citlivá místa?
- Jak reaguji na kritiku a zpětnou vazbu?
- Jaké situace mě stresují a jak je zvládám?
- Co mohu nabídnout kolegovi/kolegyni?
- V čem potřebuji podporu?
- Co je pro mě nepřijatelné a co určitě nechci?
- Co konkrétně bych mohl zvládnout a tolerovat ve spolupráci a vztahu k druhému ve výuce?
- Co bezpodmínečně potřebuji já, abych mohl spolupracovat s druhou osobou?

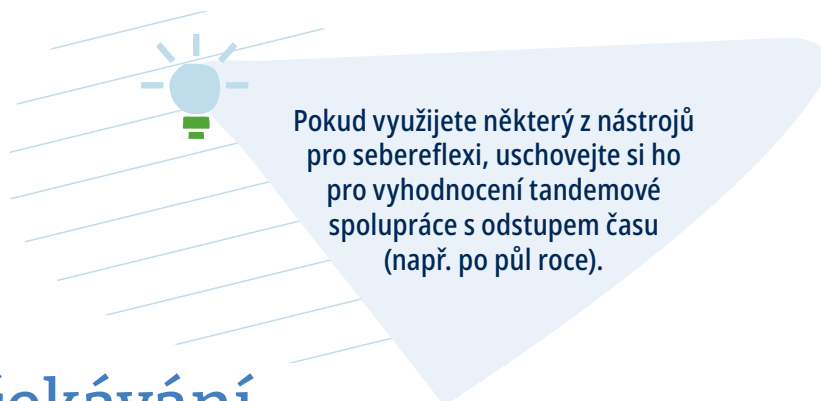

Doporučené nástroje sebereflexe

Pro sebereflexi využijte jednoduchou Mapu očekávání nebo některý z níže uvedených dotazníků. Každý z uvedených nástrojů je jiný a vyžaduje jinou časovou dotaci. Jejich společným cílem je ale otevřít diskuzi. Nejprve si mapu či dotazník vyplňte individuálně, poté spolu výsledky sdílejte a povídejte si o nich.

Doporučený postup pro práci se seberefektivními dotazníky:

1. Zamyslete se a ohodnotte každý zvlášť oblasti, se kterými se v tandemu potkáte.
2. Sedněte si spolu a proberte oblasti, ve kterých jste si blízko.
3. Věnujte pozornost oblastem, ve kterých se spíše rozcházíte.
4. Promyslete, jak s tím budete pracovat společně a jak každý sám.
5. Vracejte se k těmto oblastem v čase a sledujte, zda jste zaznamenali nějaký posun.

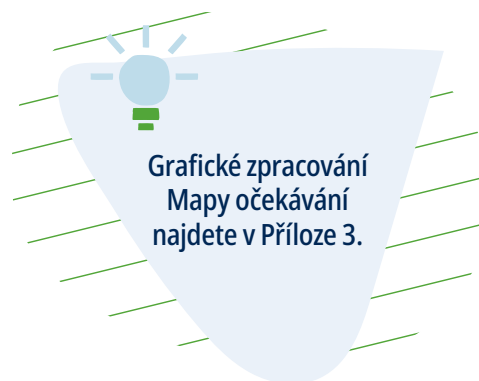
Mapa očekávání

Mapa očekávání slouží jako jednoduchý a účinný nástroj pro nastavení vzájemného porozumění a sdílených očekávání mezi kolegy v tandemu. Podporuje otevřenou komunikaci, předchází nedorozuměním a pomáhá vytvářet bezpečné a respektující prostředí, ve kterém se mohou oba partneři opřít o vzájemné porozumění i jasně vymezené hranice.

Výstupy mohou sloužit jako podklad pro společné dohody nebo reflektivní rozhovor o tom, jak spolupráci nastavit, aby byla dlouhodobě funkční a přínosná pro obě strany.

Každý si připraví:

- 3 věci, které od spolupráce očekává;
- 3 věci, kterým by se chtěl/a vyhnout;
- 3 věci, které sám/sama nabízí.

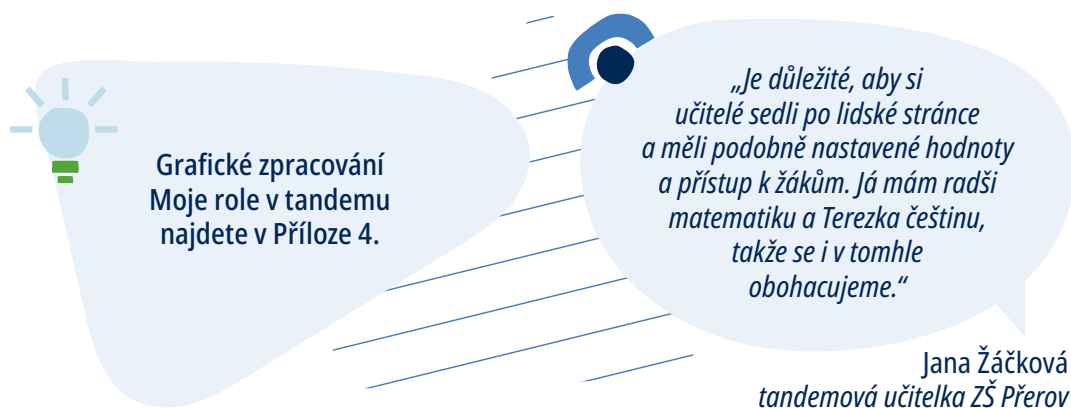
Moje role v tandemu

Tento seberefektivní dotazník je určen k hlubšímu zamyšlení nad vlastní motivací, silnými stránkami a potřebami při spolupráci v tandemu. Pomáhá vyučujícím pojmenovat, co je motivuje ke společnému plánování a výuce, za jakých podmínek se jim dobře spolupracuje a jaký typ zpětné vazby jim vyhovuje.

Dotazník také otevírá prostor pro uvědomění si vlastního přístupu ke konfliktům a i toho, jakým přínosem mohou v rámci tandemu být – ať už z hlediska dovedností, zkušeností nebo osobnostních rysů. Výstupy mohou vytvářet základ pro otevřený dialog mezi kolegy a přispět k vytvoření funkční, respektující a rozvojové spolupráce.

V tomto nástroji si odpovíte na otázky:

- Co mě motivuje ke spolupráci v tandemu?
- V čem se cítím silný/á jako učitel/ka?
- Co potřebuji od kolegy/kolegyně, abych mohl/a pracovat dobře?
- Jakou zpětnou vazbu oceňuji?
- Jak reaguji na konflikty?
- Co nabízím pro spolupráci (dovednosti, zkušenosti, osobnostní rysy)?

Zrcadlo mé spolupráce

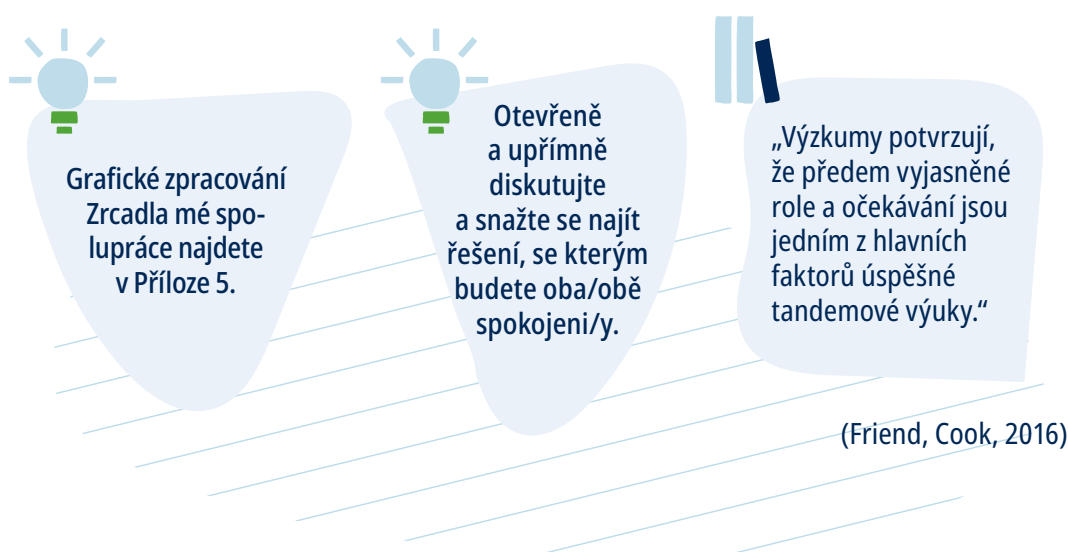
Tento nástroj slouží k sebereflexi vyučujících, kteří chtějí porozumět svému přístupu ke spolupráci, komunikaci a profesnímu partnerství v tandemu. Zaměřuje se na široké spektrum postojů, dovedností a hodnot, které jsou klíčové pro efektivní a respektující spolupráci v tandemu – od odpovědnosti, otevřenosti a konstruktivního dialogu přes sdílení nápadů a schopnost pracovat s rozdíly až po iniciativu, smysl pro humor a schopnost zvládat nejistotu.

Reflexe těchto oblastí pomáhá jednotlivcům uvědomit si své silné stránky i oblasti, které mohou dále rozvíjet, a slouží jako základ pro budování důvěry, otevřenosti a funkční týmové kultury. Dotazník je vhodné využít na začátku spolupráce nebo jako podklad pro společnou reflexi a rozvoj partnerského přístupu v tandemové výuce.

Obsahuje následující položky:

- Dodržuji pravidla: Neupravuji a neměním je v průběhu činností/hodin/aktivit.
- Hledám konsenzus: Snažím se o dohodu, která vyhovuje oběma.
- Nesu zodpovědnost: Jsem zodpovědný/á za své rozhodnutí, umím přiznat chyby a pracuji na zlepšení.
- Dávám prostor: Respektuji prostor, kreativitu, vyjadřování a nápady druhého. Umím ustoupit do ústraní.
- Sdílím nápady: Nabízím své nápady a materiály, nejde o to, kdo je lepší, jde o spolupráci.
- Konstruktivně diskutuji: Argumentuji věcně, naslouchám a hledám řešení. Používám argumenty podložené zkušenostmi, ne manipulaci.
- Přijímám zpětnou vazbu: Vyslechnu názor, zvážím ho a reaguji konstruktivně.
- Poskytuji nezraňující, konstruktivní zpětnou vazbu: Hodnotím činnost, chování a jednání, ne osobu, a navrhuji doporučení. Využívám předem stanovená kritéria pro zpětnou vazbu.
- Jsem iniciativní: Jsem proaktivní v hledání způsobů, jak vést hodinu, jaké metody a způsoby práce využít.
- Mám chuť objevovat: Hledám nové cesty, baví mě zkoušet nové věci, stanovovat si nové cíle, vidím svou práci v pozitivním rámci.
- Věnuji čas přípravě: Beru přípravu na tandemovou výuku jako prioritu.
- Věnuji čas reflexi: Považuji reflexi za klíčovou součást spolupráce.
- Jsem tolerantní: Respektuji odlišné přístupy a učím se od druhých.

- Mám smysl pro humor: Umím se zasmát sám/sama sobě, neberu se tak vážně, mám pozitivní náhled na život, humor je pro mě ventil, kterým se dá uvolnit napětí.
- Omlouvám se: Upřímně se omluvím, když chybuji, nehledám výmluvy.
- Zvládám nejistotu: Důvěřuji druhému a umím se nechat vést a přizpůsobit.
- Napojuji se na druhého: Vnímám jeho styl, způsob práce a komunikace, abych podpořil/a spolupráci.
- Jsem flexibilní: Přizpůsobuji se změnám a novým situacím, mám rád/a změny, vnímám je jako výzvu.
- Jsem komunikativní: Otevřeně sdílím myšlenky a pocity.
- Aktivně naslouchám: Soustředím se na druhého a vnímám jeho sdělení.
- Jsem dochvilný/á: Chodím včas na hodiny a smluvené schůzky.

Shrnutí jak najít parťáka pro tandemovou výuku

- Přemýšlím nad svým očekáváním výuky v tandemu.
- Přemýšlím nad vhodným kolegou do tandemu.
- Hledám kolegu/kolegyni do tandemu.
- Vzájemně se poznáváme a vyjasňujeme si naše potřeby, hodnoty, cíle, metody, role atd.
- Můžeme využít doporučené nástroje pro sebereflexi.

**Jak učit
v tandemu**

Teoretické základy máme za sebou a teď je na čase ponořit se do praxe! Tato kapitola Vám ukáže, jak přenést myšlenku tandemové výuky do reálného školního prostředí, a poskytne Vám užitečné rady pro úspěšnou spolupráci. Najdete zde praktické rady, ověřené postupy a konkrétní modely, které Vám usnadní každodenní práci.

Dozvíte se, jak začít s tandemovou výukou, a zjistíte, na co se zaměřit při přípravě, z jakých modelů tandemové spolupráce můžete vybírat, jak efektivně ve dvojici hodnotit a jak reflektovat hodiny se žáky i s tandemovým kolegou.

Jak s tandemem začít a jak postupovat

FÁZE ZKOUMÁNÍ

- Nejprve sledujte fungování učitele v jeho kmenové třídě (vzájemné náslechy).
- Mluvte o svém osobnostním i profesním nastavení a o stylech výuky (viz kapitola 4 Hledáme tandemového kolegu).

FÁZE PILOTOVÁNÍ

- Poznejte se a nalaďte se na sebe. Je to důležitá fáze, dejte si čas, dokud se na sebe nenaladíte a nezvyknete si na sebe. Poté můžete začít buď pilotním projektem nebo rovnou začít společně učit:

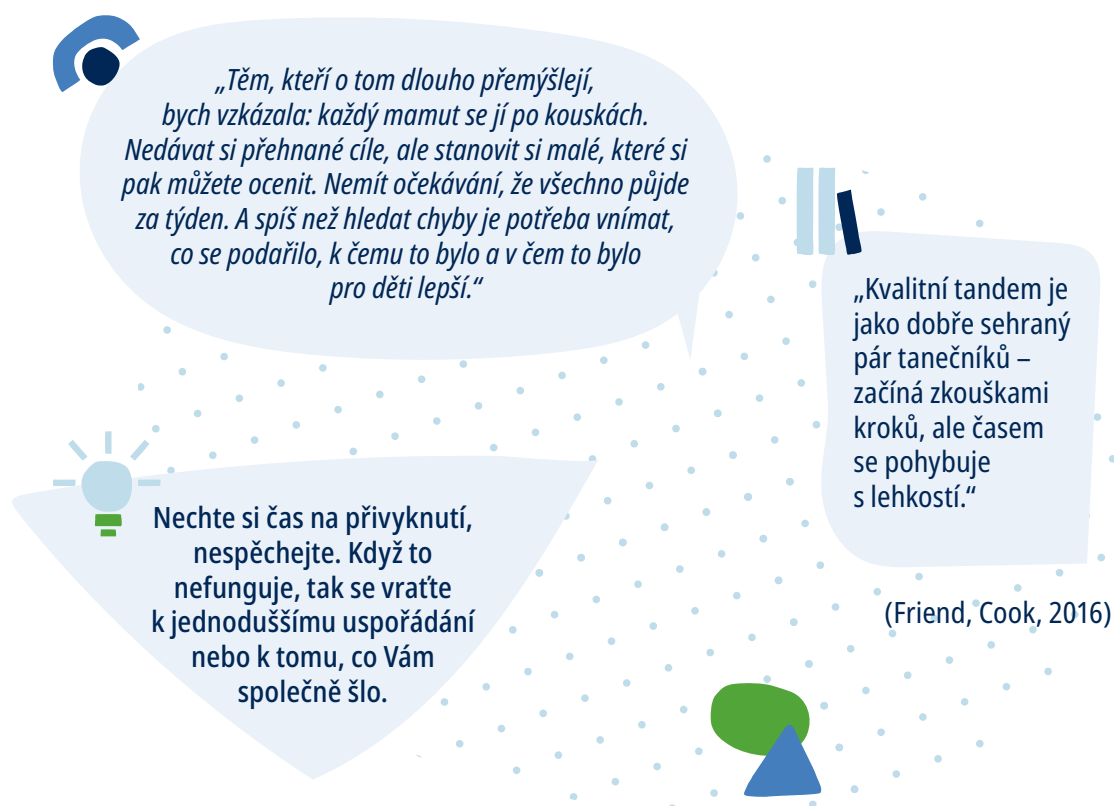
A) ZAČNĚTE PILOTNÍM PROJEKTEM

- Začněte v malém, navrhnete pilotní projekt tandemové výuky v menším rozsahu (např. jedna nebo dvě vyučovací hodiny, vybrané téma). Tak si vyzkoušíte spolupráci a získáte první zkušenosti.
- Důkladně naplánujte první tandemové hodiny společně s vybraným kolegou či vybranou kolegyní. Domluvte si cíle, metody, rozdělení rolí a způsob hodnocení.
- Po pilotním projektu si společně sedněte a zhodnoťte, co fungovalo dobře a co by se dalo zlepšit.

B) ZAČNĚTE UČIT SPOLU

- Začněte tak, aby jeden z Vás vedl hodinu a druhý mu pomáhal.
- Pozorujte se navzájem při vedení hodiny.
- Vnímejte to, co se Vám na druhém líbí i nelíbí a mluvte o tom (v čem se dobře cítíte, co Vám funguje).
- Vytvářejte si strategie společného učení na základě společných reflexí.
- Vybírejte si modely společné výuky, které Vám jsou blízké. Náročnější varianty si nechávejte na fázi, až bude spolupráce zaběhnutá.
- Reflektujte (spolu)práci po každé hodině.

- Pokud zjistíte, že Váš tandem není kompatibilní, rozpustte ho a hledejte jiného kolegu ke spolupráci. Tandemová výuka by měla být přínosem pro všechny zúčastněné.

FÁZE UKOTVENÍ

- Společně plánujte, učte a reflektujte.
- Pracujte a obohacujte strukturu společné hodiny.
- Pokračujte půlením třídy na dvě skupiny. Postupně zkoušejte rozdělit hodinu na části a střídejte se ve vedení hodiny.
- Dělte třídu na více skupin, střídejte různé typy činností.

FÁZE PROHLUBOVÁNÍ

- Zkoušejte náročnější způsoby práce se třídou (projekty apod.).
- Začleňte tandemové učení do pravidelného rozvrhu ve spolupráci s vedením školy.
- Formulujte si dlouhodobé cíle.
- Postupujte směrem k týmové spolupráci, kdy se dva vyučující průběžně doplňují a předávají si slovo během hodiny.

Viditelná výuka

Pokud má být tandemová výuka efektivní, musí se řídit principy viditelné a cílené výuky. Ta je založena na spolupráci, zpětné vazbě, personalizaci a důsledném sledování pokroku žáků (Hattie, 2009). Viditelná výuka (visible teaching) znamená takovou výuku, kde jsou jasně viditelné procesy učení pro vyučující i pro žáky a žákyně – tedy obě strany si uvědomují, co se učí, jak se učí, proč se to učí a jak poznají, že se něco naučily, tj.:

- Vyučující sleduje, co žáci a žákyně znají, čemu rozumí, kde dělají chyby, jak přemýšlí. Shromažďuje důkazy o učení.
- Vyučující přizpůsobuje výuku na základě toho, jak žáci a žákyně reagují.
- Žák/Žákyně ví, co se učí a proč.
- Žák/Žákyně rozumí, jak pozná, že byl úspěšný/á (kritéria úspěchu).
- Žák/Žákyně získává zpětnou vazbu, která mu říká, jak si vede a co zlepšit.

Principy výuky v heterogenní třídě

Heterogenita je v současné době běžně uznávaným jevem a vyučující vyhledávají metodické postupy, jak přistupovat k žákům s odlišnými potřebami, schopnostmi a zázemím. Národní pedagogický institut České republiky (dále NPI) připravil metodickou podporu pro učitele – Desatero úspěšné práce s heterogenní třídou (dále Desatero). Publikace nabízí ucelený soubor deseti zásad, které vedou k vytvoření otevřeného a inkluzivního vyučovacího prostředí. Každá zásada je podrobně rozpracována a doplněna o praktické tipy, inspiraci a doporučené zdroje, což vyučujícím usnadňuje jejich implementaci do praxe.

Desatero mohou využít vyučující na prvním i druhém stupni ZŠ a na SŠ. Heterogenní je v různé míře každá třída, žáci i žákyně se liší svými zájmy, dovednostmi, schopnostmi, úrovní nadání, aktivitou i tempem. Způsob výuky popsáný v metodice přináší žákům a žákyním příležitosti zažít úspěch a rozvíjet spolupráci. Desatero může být pro vyučující užitečným zdrojem informací a prak-

tických nástrojů, které jim pomáhají efektivněji pracovat s různorodostí žáků v jejich třídách. (Votavová a kol., 2023)

Vedle teoretického základu publikace poskytuje i praktický nástroj pro sebehodnocení – checklist. Ten učitelům umožňuje zmapovat jejich silné a slabé stránky v oblasti heterogenní výuky a naplánovat si další profesní rozvoj. Checklist jim také pomáhá sledovat pokroky žáků a přizpůsobovat výuku jejich potřebám. Můžete si ho stáhnout i na stránkách www.zapojmevsechny.cz. Přílohy Desatera obsahují pomůcky pro okamžité využití ve třídě. Na publikaci navazují také metodická videa a videohospitace.

Vyučující si z publikace odnesou nejen teorii, ale i konkrétní nástroje a postupy, které jim pomohou:

- Efektivněji plánovat a realizovat výuku v heterogenní třídě.
- Vytvářet ve třídě pozitivní klima a podporovat spolupráci mezi žáky a žákyněmi.
- Zajistit, aby všichni žáci měli příležitost zažít úspěch a rozvíjet svůj potenciál.
- Rozvíjet své profesní kompetence v oblasti inkluzivního vzdělávání.

PROČ SE HODÍ DESATERO PRO TANDEMOVÉ UČITELE:

1. Při plánování tandemové spolupráce obecně: Publikace může být východiskem pro komunikaci mezi vyučujícími, aby sladili své dosavadní styly učení a přístupy k žákům a žákyním. Navíc se mohou inspirovat a obohatit své stávající praxe o nové podněty a metody.
2. Při plánování výuky: Desatero zásad a checklisty mohou být využity jako nástroj pro plánování výuky, která zohledňuje různorodost žáků a jejich individuální potřeby.
3. Při výuce: Pomůcky z příloh mohou být přímo využity v hodinách.
4. Při evaluaci výuky: Učitelé a učitelky mohou využít checklisty k hodnocení efektivity své výuky a identifikaci oblastí, na kterých mohou zapracovat.

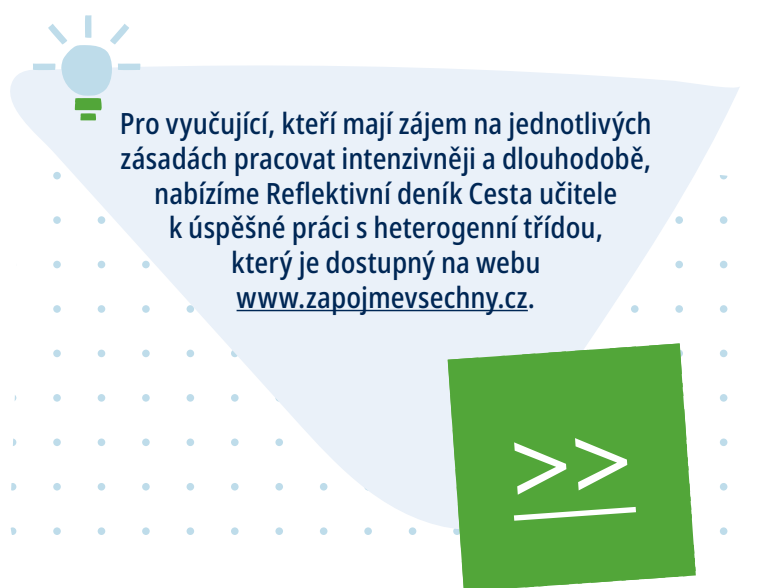
Desatero zásad

Níže stručně uvádíme přehled zásad Desatera. Pro hlubší porozumění doporučujeme nahlédnout do publikace, která je zdarma ke stažení na webových stránkách NPI: https://www.npi.cz/images/desatero_uspesne_prace_s_heterogenni_tridou.pdf.

Vyučující:

1. **Dodržuje pravidelné rituály navozující žákům pocit „my“:** Vyučující vytváří ve třídě pocit sounáležitosti a bezpečí skrze pravidelné rituály. Tyto rituály, jako je společný začátek a konec hodiny, ustálené postupy při přechodu mezi aktivitami nebo specifické reakce na určité situace, pomáhají žákům a žákyním orientovat se v průběhu výuky a posilují pocit, že jsou součástí kolektivu.
2. **Používá jednoduchý jazyk s možností vizuální podpory pro žáky:** Vyučující se snaží vyjadřovat srozumitelně a jasně, aby instrukcím a výkladu rozuměli všichni žáci a žákyně bez ohledu na jejich odlišné schopnosti a potřeby. Vizuální podpora, jako jsou obrázky, schémata nebo gesta, napomáhá lepšímu porozumění a zapamatování učiva, zejména u žáků/žákyní s odlišným stylem učení nebo s potřebou podpory ve vzdělávání.
3. **Upraví pracovní prostředí tak, aby umožňovalo otevřené vyučování:** Vyučující vytváří flexibilní a podnětné prostředí, které podporuje aktivní učení a spolupráci. Uspořádání třídy, dostatek pomůcek a možnost volného pohybu umožňují žákům a žákyním pracovat různými způsoby a na různých místech, což vede k větší samostatnosti a motivaci.
4. **Promýšlí zadání obsahově gradovaných úloh:** Vyučující plánuje a zadává úkoly s různou úrovní obtížnosti, která vyhovuje individuálním potřebám a schopnostem každého žáka. Gradované úlohy jim umožňují zažít úspěch a posouvat se ve vlastním tempu, čímž se podporuje jejich sebevědomí a chuť do dalšího učení.
5. **Vytváří pestré společné učební situace:** Vyučující organizuje výuku tak, aby se střídaly různé aktivity a metody, které podporují spolupráci, komunikaci a rozvoj sociálních dovedností. Žáci a žákyně mají možnost učit se od sebe navzájem, sdílet své nápady a zkušenosti, což vede k hlubšímu porozumění učivu a rozvoji klíčových kompetencí.

6. **Ujišťuje se průběžně během výuky, že si všichni žáci vědí rady:** Vyučující věnuje pozornost tomu, zda žáci/žákyně správně pochopili zadané úkoly a zda nepotřebují pomoc. Poskytuje jim srozumitelné instrukce, ověřuje porozumění a nabízí podporu těm, kdo ji potřebují, čímž předchází frustraci a neúspěchu.
7. **Umožní žákům pracovat svým tempem:** Vyučující respektuje individuální tempo každého žáka/žákyně a poskytuje mu/jí dostatek času na dokončení úkolů. Tím snižuje stres a tlak na výkon, podporuje samostatnost a umožňuje jim zažít radost z dokončené práce.
8. **Používá kotvící aktivitu pro rychlejší žáky:** Vyučující má připravené doplňkové aktivity pro žáky a žákyně, kteří úkoly dokončí rychleji než ostatní. Tyto aktivity rozšiřují jejich znalosti a dovednosti, prohlubují zájem o učení a zároveň zabráňují nudě a rušivému chování.
9. **Nastavuje kritéria hodnocení tak, aby žáci mohli zažívat úspěch:** Vyučující hodnotí žáky a žákyně spravedlivě a diferencovaně, s ohledem na jejich individuální pokroky a úsilí. Kritéria hodnocení jsou jasná a srozumitelná, zaměřují se na pozitivní hodnocení a motivují je k dalšímu zlepšování.
10. **Podporuje žádoucí chování žáků:** Vyučující aktivně podporuje pozitivní chování žáků a žákyní a vytváří ve třídě bezpečné a respektující prostředí. Jasná pravidla a pozitivní posilování jim pomáhají rozvíjet sociální a emocionální dovednosti a učí je převzít zodpovědnost za své jednání.

Společná příprava (1. s)

Plánování je pro tandem zásadní, bez něj nemůže fungovat. Zároveň však patří k jednomu z nejčastěji jmenovaných úskalí tandemové výuky, a to zejména z časových důvodů. Setkávání může být osobní v pravidelný den a čas, lze využít i online sdílený dokument, do kterého obě strany zapisují své nápady.

Kdy, kde a jak se připravovat?

„Co doporučit začínajícím tandemovým učitelům? Stanovit si pevně daný čas na plánování, vytvářet si pevně daný scénář, kdo co udělá a řekne. Na počátku bude tandemová výuka stát více na plánování, jakmile se tandem sehraje, bude stačit udělat si rámeček hodiny, rozdělit si úlohy a stanovit cíl. Plánování nebude už tak náročné.“

Jakub Holec
tandemový učitel ZŠ Kunratice

„Na každou hodinu jsme si domluvily téma a rozdělily, kdo bude mít na starost kterou aktivitu. Dnes už to plyne přirozeně, střídáme se podle potřeby. Stačí mít náčrt hodiny a jasně stanovený cíl, role už se pak rozdělí spontánně podle situace ve třídě a potřeb žáků.“

Tereza Hynková
tandemová učitelka ZŠ Přerov

KDY SE PŘIPRAVOVAT NA TANDEMOVOU VÝUKU

- Pravidelně a včas před výukou, ideálně minimálně několik dní až týden před plánovanou hodinou, aby byl dostatek času na domluvu a přípravu materiálů.
- Pravidelně i po hodině – reflexe a zpětná vazba jsou klíčovými součástmi přípravy na další společné hodiny (princip 3S: společné plánování, společná výuka a společná reflexe).
- Doporučujeme stanovit si pravidelný čas na setkávání se nad přípravou na výuku.

Pokud nemáte dost času, dělejte alespoň „rychlá kola“ – 15minutové schůzky, ve kterých vyřešíte jeden problém, úsek hodiny apod. Nebo si posílejte hlasové zprávy, které si můžete poslechnout při cestě domů či při domácích činnostech.

JAK SE PŘIPRAVOVAT

- Stanovte si společně cíle a témata hodiny, diskutujte, jaké kompetence chcete u žáků rozvíjet a jaké výstupy očekáváte.
- Zvažte písemnou přípravu s časovým rozvržením. Zejména v začátcích doporučujeme využít detailní přípravu hodiny s časovou dotací jednotlivých částí a popisem aktivit (např. dle modelu E-U-R).
- Na základě stanovených cílů zvolte konkrétní výukové aktivity. Uspořádejte je do logické struktury hodiny a jasně si rozdělte role: kdo vede kterou část, kdo zajišťuje podporu žákům, kdo připraví materiály. Podle vzdělávacích cílů, zvolených aktivit a potřeb žáků a žákyní vyberte odpovídající model tandemové výuky. Připravte učební materiály a pomůcky, společně vytvořte prezentace, pracovní listy, kartičky, technické pomůcky či jiné nástroje potřebné pro danou hodinu.
- Domluvte se, jak si rozdělíte odpovědnost za plánování – můžete se pravidelně střídat nebo se podílet na přípravě rovnocenně (50:50).

Přehled modelů tandemové výuky najdete v kapitole 5 a v Příloze 8.

Formulář pro tandemovou přípravu najdete v Příloze 7.

Na webu Zapojmevsechny.cz najdete konkrétní příklady tandemově odučených hodin s reflexí.

Zajímá vás model E-U-R? Inspirujte se zde: Wiki – Wiki

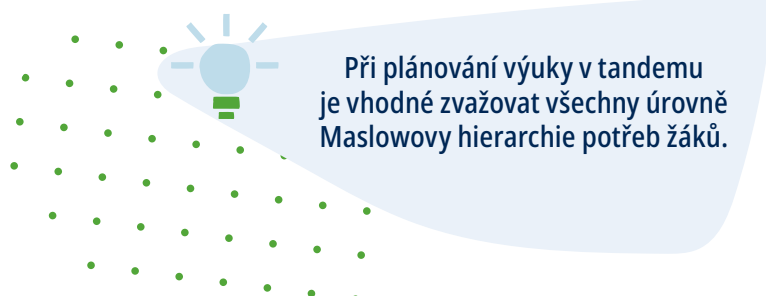

DALŠÍ DOPORUČENÍ

- Nastavte si způsob komunikace během výuky. Dohodněte se, jak spolu budete během hodiny komunikovat, jak rozdělíte vedení a podporu žáků/žákyní, jak budete reagovat na potřeby třídy a jak si budete předávat slovo i čas.
- Promyslete si možné komplikace a domluvte se, jak si vzájemně pomůžete a zachováte flexibilitu.
- Pokud není možné setkat se osobně, můžete plánovat online a využít digitální nástroje (videokonference), které umožňují flexibilní spolupráci. Někteří vyučující oceňují i formu hlasových zpráv, na které si vzájemně reagují dle svých časových možností.
- Pracujte v reálném čase na společných přípravách pomocí sdílených online dokumentů (např. Google Dokumenty, SharePoint) nebo vizuálních nástřek (např. Padlet, Miro) pro sběr nápadů, rozdělení úkolů či sdílení odkazů.
- Používejte kontrolní seznam (checklist), vytvořte si jednoduchý přehled: Co máme připravené? Co ještě řešíme? Pomůže Vám udržet přehled a zajistit, že na nic nezapomenete.

JAKÉ OTÁZKY SI MŮŽETE PŘI PLÁNOVÁNÍ HODINY POKLÁDAT?

- Co je hlavní cíl hodiny? Co mají žáci a žákyně umět/pochopit?
- Z čeho poznáme, nakolik jsme cíle dosáhli (důkaz o učení)?
- Které žáky/žákyně podpoříme víc? Potřebujeme diferencované materiály?
- Jak si rozvrheme hodinu?
- Jak si rozdělíme role v hodině? Jak nastavíme své zapojení v hodině? Kdo začne hodinu? Kdo má hlavní výklad? Kdo sleduje, kdo zaznamenává?
- Kdo za co ponese odpovědnost (úkol, část hodiny)?
- Jaké metody použijeme? Budeme pracovat ve dvojicích, skupinách, frontálně? Při jaké aktivitě?
- Jaký způsob reflexe hodiny se žáky zvolíme?
- Jak budeme poznávat, že žáci/žákyně učivo pochopili (např. výstup, test, sebehodnocení)?
- Co by se mohlo pokazit? Jak na to budeme reagovat?

Formulace cílů

Jedna z nejdůležitějších fází přípravy na výuku je správná formulace cílů. Pokud si vezmete na pomoc kritéria SMARTER, stanovíte cíle tak, aby byly jasné, dosažitelné a smysluplné pro Vás i Vaše žáky a žákyně.

Bloomova taxonomie se strukturou šesti úrovní myšlení pomáhá vyučujícím systematicky plánovat výuku od jednodušších kognitivních dovedností po ty složitější. Díky tomu je možné cíleně rozvíjet dovednosti žáků a žákyní, formulovat pozorovatelné a hodnotitelné cíle a zároveň zefektivnit reflexi obou vyučujících v tandemu.

(Zitková, 2021)

SMARTER KRITÉRIA

Stanovování cílů podle kritérií SMARTER (rozšířená verze známého modelu SMART) pomáhá vyučujícím i žákům a žákyním lépe směřovat výuku, sledovat pokrok a zvyšovat smysluplnost učení. Díky přesnému vymezení záměru výuky se zvyšuje jasnost, motivace i odpovědnost – jak na straně vyučujících, tak žáků.

Využitím SMARTER kritérií dochází ke zpřesnění zaměření výuky, učitel/ka si díky jasné formulaci cílů ujasní, co přesně chce u žáků/žákyní rozvíjet, proč je to důležité a podle čeho pozná, že byl cíl naplněn.

Konkrétní a dosažitelné cíle pomáhají žákům pochopit, k čemu učení směřuje, co se od nich očekává a jaký má jejich úsilí smysl. Cíle tím přispívají ke zvýšení vnitřní motivace a angažovanosti ve výuce.

Další výhodou je lepší měřitelnost pokroku. Díky jasně stanoveným kritériím lze snáze sledovat, zda a jak žáci a žákyně cíle naplňují. Učitel/ka tak může pružně reagovat a upravovat výuku podle aktuálních potřeb třídy.

SMARTER cíle rovněž podporují sebereflexi žáků a žákyní, nastavují rámec pro zpětnou vazbu a umožňují jim hodnotit vlastní pokrok, formulovat vlastní cíle a zaujímat aktivní roli v procesu učení. V neposlední řadě usnadňují diferenciaci a individualizaci výuky. Vyučující může na základě obecných vzdělávacích cílů stanovovat konkrétní, přiměřené a srozumitelné cíle pro různé žáky/žákyně, a tím lépe reagovat na jejich potřeby a možnosti.

Písmeno	Význam	Otázky, které si klást
S	<i>Specific</i> Konkrétní	Co přesně chceme, aby žák/yně uměl/a?
M	<i>Measurable</i> Měřitelný	Jak poznáme, že toho dosáhl/a?
A	<i>Achievable</i> Dosažitelný	Je cíl přiměřený věku a schopnostem žáka/žákyně?
R	<i>Relevant</i> Smysluplný	Má cíl smysl v kontextu tématu a potřeb žáka/žákyně?
T	<i>Time-bound</i> Časově ohraničený	Do kdy má být cíle dosaženo?
E	<i>Evaluated</i> Vyhodnocovaný	Jak a kdy cíl vyhodnotíme?
R	<i>Revised</i> Revidovatelný	Co uděláme, když cíl nenaplníme?

BLOOMOVA TAXONOMIE

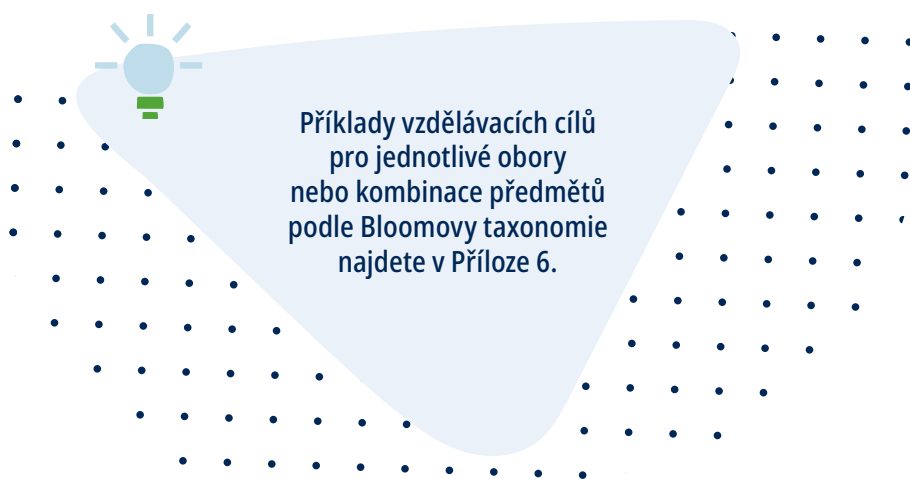
Formulování vzdělávacích cílů podle Bloomovy taxonomie přináší řadu výhod, které výrazně zvyšují kvalitu plánování i samotné výuky. Především zajišťuje jasnou strukturu a přehlednost – cíle jsou systematicky uspořádány od jednodušších k náročnějším, což napomáhá lepšímu porozumění tomu, co se mají žáci a žákyně naučit a na jaké úrovni myšlení s nimi budeme pracovat.

Bloomova taxonomie také zdůrazňuje důležitost rozvoje kognitivních dovedností. Nezůstává pouze u memorování informací, ale vede žáky a žákyně k hlubšímu porozumění, schopnosti aplikovat znalosti, analyzovat souvislosti, hodnotit informace a tvořit nové nápady či řešení. Díky tomu dochází k podpoře vyšších forem myšlení a hlubšímu učení.

Dalším přínosem je lepší měřitelnost cílů. Bloomova taxonomie pracuje s přesně definovanými slovesy, která popisují konkrétní úrovně myšlení. Například slovesa jako „vysvětlí“, „analyzuje“ nebo „navrhne“ umožňují formulovat cíle tak, aby byly pozorovatelné a hodnotitelné.

Taxonomie rovněž usnadňuje diferenciaci výuky – tedy přizpůsobení úrovně úkolů různým potřebám a schopnostem žáků a žákyň. Zatímco někteří potřebují upevnit základy, jiní mohou být vedeni k analytickému nebo kreativnímu myšlení.

V neposlední řadě Bloomova taxonomie napomáhá evaluaci a reflexi. Umožňuje vyučujícímu zpětně posoudit, zda výukové cíle skutečně pokrývají všechny důležité úrovně myšlení a zda výuka směřuje k hlubokému porozumění, nikoliv jen k povrchnímu zapamatování faktů.

Shrnutí společné přípravy

- Příprava musí být pravidelná (nutné domluvit čas, místo a způsob).
- Příprava musí být systematická (domluvit systém střídání a odpovědnosti při dodržování 3S).
- Cílem přípravy je: rozdělení rolí, výběr metod, stanovení jasných cílů nejlépe za použití kritérií SMARTER nebo Bloomovy taxonomie.

Společné učení (2. s)

Výuka vedená dvěma kvalifikovanými vyučujícími nabízí zajímavé možnosti, jak nastavovat práci se žáky a žákyněmi tak, aby výuka naplňovala hlavní principy tandemové výuky a splňovala i důvody, pro které je v dané třídě a v daném předmětu aplikována.

Oba vyučující zahajují hodinu společně tím, že seznámí žáky a žákyně s cílem a obsahem vyučovací hodiny. Dále představí organizaci hodiny, například rozdělení rolí a odpovědností za vedení jednotlivých aktivit. Mohou připomenout pravidla výuky, která pomáhají udržet efektivní spolupráci a respekt během hodiny. V závěrečné části hodiny se pak zaměří na společnou reflexi, při níž využijí různé nástroje pro zpětnou vazbu a zhodnocení průběhu výuky.

DOPORUČENÍ PRO SPOLEČNÉ UČENÍ Z PRAXE

- Dopřejte si navzájem prostor, každý by měl mít možnost se zapojit a vyjádřit svůj názor.
- Dodržujte rozdělení úkolů a kompetencí.
- Neexcelujte na úkor druhého, úspěch dvojice je důležitější než individuální zviditelnění.
- Držte se domluvených postupů a pravidel, postupujte podle předem stanovených dohod.
- Dohodněte se na způsobu, jak dát najevo, když chcete něco říci.
- Pokud je potřeba, nebojte se hodinu na chvíli přerušit, situaci společně vyřešit a domluvit se na dalším postupu.
- Konflikty a neshody řešte v soukromí, ne před žáky/žákyněmi.
- Dohodněte se, kdo rozhoduje v krizové situaci.
- Vyvarujte se spontánních rozhodnutí, důležitá rozhodnutí dělejte po vzájemné dohodě.
- Domluvte se, kdo zahájí hodinu, kdo bude hodnotit a kdo hodinu ukončí.
- Vnímejte kolegu/kolegyni jako odbornou oporu, využívejte vzájemně své zkušenosti a názory.
- Pokud je ve třídě přítomen AP, nezapomeňte ho zapojit podle jeho kompetencí.

Existuje několik forem tandemové výuky. Volba modelu závisí na cíli výuky, složení třídy, tématu i osobních preferencích vyučujících. Volba vhodného modelu souvisí i se zkušenostmi obou tandemových učitelů. Jinými slovy, je dobré začínat jednoduššími modely a postupně zavádět modely náročnější.

V přehledu modelů vhodných pro tandemovou výuku vždy uvádíme, do které fáze spolupráce se tento model nejlépe hodí.

„Tandemová výuka zahrnuje různé varianty, od té, kdy jeden učí a druhý pozoruje a nechává se ‚unášet‘, přes dělení třídy na skupiny, po nejnáročnější způsob, kdy oba učitelé vyučují společně a jsou ‚jedním mozkem ve dvou tělech‘.“

(Cook, 2004)

„V rámci výuky vedené dvěma učiteli byl zaznamenán výrazně nižší výskyt situace, kdy je po většinu hodiny některý žák (nebo více jednotlivých žáků) pasivní, a to na prvním i druhém stupni, přičemž na prvním stupni je tento efekt o něco výraznější. Zejména na druhém stupni byl pozorován výrazně nižší výskyt hodin vedených dvěma učiteli, v jejichž průběhu je aktivní především učitel, méně žáci.“

(ČŠI, 2025)

„Pro efektivní výuku vedenou dvěma učiteli je klíčové jasně sdělovat žákům strukturu a cíle hodin a zajistit, aby výuka byla konzistentní a žáci přesně věděli, co se od nich očekává.“

(ČŠI, 2025)

MODELY TANDEMOVÉ VÝUKY DLE ZAHRANIČNÍ LITERATURY

Pro doplnění kontextu uvádíme šest hlavních modelů tandemové výuky, jak je představuje zahraniční odborná literatura (Friend & Cook, 2017). Každý z nich je zaměřen na efektivní spolupráci dvou pedagogů/pedagožek ve třídě a má specifické charakteristiky a využití:

- **One Teach, One Observe (Jeden učí, druhý pozoruje)** – Jeden vyučující vede výuku, druhý systematicky pozoruje konkrétní aspekty chování žáků a žákyní nebo průběh výuky. Pozorování je cílené a slouží ke sběru dat, která mohou být následně využita k úpravě výuky nebo podpory žáků.
- **One Teach, One Assist (Jeden učí, druhý pomáhá)** – Jeden vyučující je hlavním instruktorem, druhý poskytuje individuální podporu žákům a žákyním, například pomáhá s úkoly nebo vysvětluje zadání. Tento model umožňuje rychlou pomoc těm, kteří potřebují dodatečné vysvětlení nebo podporu.
- **Station Teaching (Výuka na stanovištích)** – Třída je rozdělena na několik stanovišť, každé vede jeden z vyučujících (nebo i oba), případně žáci a žákyně pracují samostatně. Skupiny žáků rotují mezi stanovišti, kde se zaměřují na různé aspekty učiva.
- **Parallel Teaching (Paralelní výuka)** – Třída je rozdělena na dvě menší skupiny, každou vede jeden vyučující. Oba vyučující nabízejí stejný obsah současně, což umožňuje větší interakci a individuální přístup.
- **Alternative Teaching (Alternativní/doplňující výuka)** – Jeden vyučující pracuje s větší skupinou žáků, druhý s menší skupinou, která potřebuje speciální podporu nebo rozšíření učiva. Skupiny se mohou v průběhu času měnit podle aktuálních potřeb žáků/žákyní.
- **Team Teaching (Týmová výuka)** – Oba vyučující vedou výuku společně, střídají se v prezentaci učiva, doplňují se, diskutují a společně reagují na potřeby žáků a žákyní. Tento model vyžaduje vysokou úroveň spolupráce a plánování, zároveň umožňuje maximální využití odbornosti obou pedagogů.

MODELY TANDEMOVÉ VÝUKY PRO PRAXI

Naším cílem je, aby si každý vyučující mohl z bohaté palety modelů vybrat to, co mu bude nejvíce vyhovovat, a zároveň aby získal přehled o tom, co vše je v rámci tandemové výuky možné. Modely tandemové výuky zde proto představujeme jinak, než je obvyklé v odborné literatuře – přehledně, srozumitelně a zejména s důrazem na využitelnost v praxi.

Vycházíme z konkrétních zkušeností z výuky a věříme, že tandemová spolupráce nabízí široké spektrum možností, jak výuku obohatit a zefektivnit. Chceme učitelům nabídnout inspiraci a praktická doporučení, která jim pomohou najít způsob práce, jenž jim bude vyhovovat a zároveň bude přínosný pro žáky.

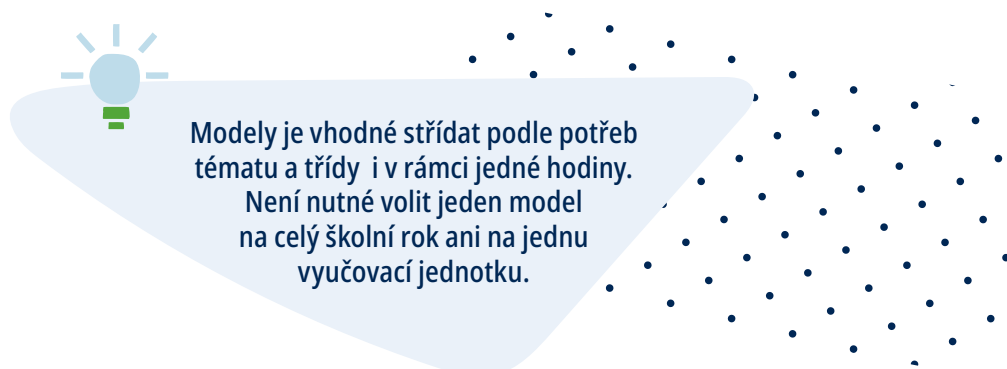
Smyslem je podpořit otevřenost k různým přístupům, metodám i alternativním vzdělávacím systémům a povzbudit vyučující, aby se nebáli zkoušet nové způsoby práce, aby se uvolnili a tvořili výuku tak, jak to nejlépe odpovídá jejich stylu a potřebám žáků.

Zaměřujeme se na diferencované přístupy, které jsou jedním z hlavních přínosů tandemové výuky, protože se soustřeďují na individuální pokrok žáků/žákyní.

Během hodiny je vhodné střídat různé modely a kombinovat je. Níže jsou uvedeny pro inspiraci některé z možných variant tandemového učení.

PŘEHLED MODELŮ PRO TANDEMVOU VÝUKU

1. Jeden učí, druhý pomáhá
2. Vyučující se střídají ve vedení hodiny
3. Výuka ve skupinách
4. Týmová výuka

Který model výuky je pro Vás ten pravý? Napoví Vám odpovědi na následující otázky:

- Co je cílem hodiny?
- Jaké potřeby mají naši žáci? (Pro orientaci poslouží např. Maslowova pyramida potřeb.)
- Jaké modely odpovídají naší osobní dynamice?
- Jaké máme organizační možnosti (prostor, čas, vybavení)?

Jeden učí, druhý pomáhá

Tento model je jednou z nejčastějších forem tandemové výuky. Využívá se tehdy, když je třeba přizpůsobit výuku různým úrovním žáků/žákyní, poskytnout jim podporu a zároveň zajistit hladký průběh hodiny.

Jeden z vyučujících (hlavní) vede výuku – vykládá učivo, zadává úkoly, řídí diskusi a druhý (podpůrný) poskytuje individuální podporu žákům, sleduje jejich práci, zaznamenává pozorování, shromažďuje podklady o učení a v případě potřeby zasahuje.

KDE SE TENTO MODEL HODÍ?

- Na začátku spolupráce dvou vyučujících – při ladění se na sebe, vnímání způsobu práce, komunikaci se žáky a žákyněmi, reagování na různé situace během výuky...
- Při výuce náročného učiva – výklad nové látky a následné procvičování.
- Ve třídách s vysokou mírou heterogenity (např. žáci se SVP a se sociálním znevýhodněním, cizinci, různá úroveň porozumění).
- Když je jeden/jedna z vyučujících na začátku své profesní dráhy (např. začínající pedagog nebo studující učitel).

JAKÉ MOŽNOSTI TENTO MODEL NABÍZÍ?

A) JEDEN VYKLÁDÁ, DRUHÝ VIZUALIZUJE

Jeden vyučující učí, druhý doprovází výklad kreslením, zápisem na tabuli, schémata či modely.

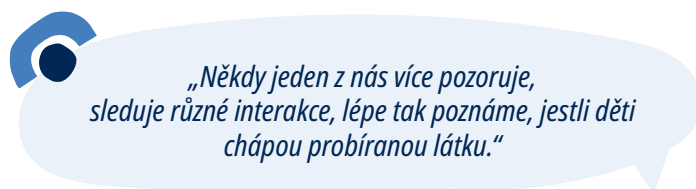
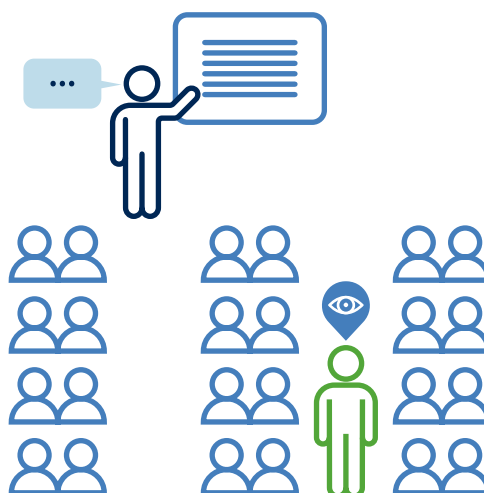
To zvyšuje přehlednost výuky a podporuje zejména vizuální a kinestetické žáky.

B) JEDEN UČÍ, DRUHÝ POZORUJE

Jeden vyučující učí a druhý sleduje, jak žáci reagují, jak se zapojují, jak spolupracují, co zvládají i co jim dělá obtíže. Zároveň zaznamenává své postřehy pro následnou reflexi výuky a další plánování.

Tento způsob spolupráce je vhodný i pro plánované pozorování konkrétního žáka/žákyně a depistáž (např. při podezření na SPUCH apod.).

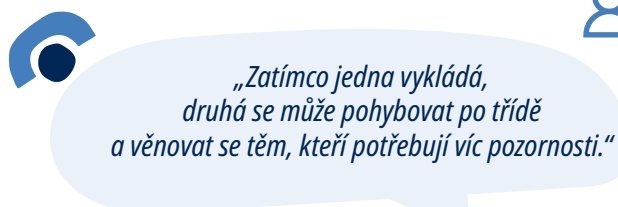

Jan Mazůrek
tandemový učitel ZŠ Kunratice

C) JEDEN UČÍ, DRUHÝ POMÁHÁ JEDNOTLIVCŮM

Jeden vyučující učí a druhý pomáhá žákům a žákyním s vysvětlením, pochopením zadaných úkolů, motivuje a průběžně sleduje plnění zadaných úkolů, nebo diferencuje zadání.

Tento způsob spolupráce je vhodný při samostatné práci nebo zadávání složitých úloh.

Tereza Hynková
tandemová učitelka ZŠ Přerov

CO MŮŽE PŘINÁŠET MODEL, KDY JEDEN UČÍ A DRUHÝ POMÁHÁ?

- Vyučující v roli „pomocníka“ může být vnímán méně důležitě, což může negativně ovlivnit vztahy v tandemu i motivaci druhého/pomáhajícího vyučujícího.
Doporučení: Role „hlavního“ a „podpůrného“ vyučujícího by se měly střídát – ideálně i v rámci jedné vyučovací hodiny nebo alespoň mezi jednotlivými hodinami.
- Nedůslednou společnou přípravu, kdy hodinu může připravovat pouze učitel, který hodinu vede, a druhý učitel je pak nedostatečně informován o průběhu, cílech a konkrétních rolích, které jsou od něj očekávány.
Doporučení: Příprava na hodinu musí probíhat ve spolupráci.
- Potřebu si během hodiny předávat informace.
Doporučení: Domluvte si vhodné signály – předem domluvená gesta pro diskrétní komunikaci během výuky (např. pokud „pomocník“ zjistí, že většina žáků a žákyní nechápe zadání apod.). Nastavte a domluvte si tzv. mini-intervence, kdy druhý vyučující může v určitý moment krátce „vstoupit“ do výuky s doplňujícím vysvětlením, konkrétním příkladem nebo rychlým shrnutím pro ty, kdo se ztrácejí.
- Nahodilý a necílený sběr podkladů pro reflexi z hodiny.
Doporučení: Přesně si definujte zadání pro pozorování, využívejte pozorovací archy nebo jednoduché šablony pro záznam postřehů během hodiny (např. kdo potřeboval pomoc, jak reagovali žáci, kdo se nezapojoval apod.).

Vyučující se střídají ve vedení hodiny

Tento způsob spolupráce představuje pokročilejší a vyrovnanější formu spolupráce, kde se oba vyučující aktivně podílejí na výuce. Oba plánují hodinu společně a rozdělí si její vedení a odpovědnost za konkrétní část (např. úvod, výklad, procvičování, reflexi). Když jeden vyučující aktivně vede výuku, druhý sleduje reakce žáků, pomáhá jim či sbírá podklady pro společnou reflexi.

V tomto modelu jsou role vyvážené, vyučující se v průběhu hodiny střídají – někdy plynule, jindy v jasně oddělených blocích. Tyto změny dobře působí na udržení dynamiky ve třídě, protože střídání vyučujících přináší změnu tempa, energie i stylu práce. Žáci a žákyně tak nezůstávají dlouho u jednoho způsobu výkladu, ale zažívají pestrost a rozmanitost, která podporuje jejich aktivní zapojení. Různé hlasy, způsoby kladení otázek a variace v komunikaci navíc oživují atmosféru ve třídě a pomáhají žákům lépe porozumět obsahu, protože je slyší z více úhlů pohledu.

KDE SE TENTO MODEL HODÍ?

- Tam, kde tandem funguje dlouhodobě.
- V hodinách, kde je výhodné propojit různé odbornosti nebo styly výuky, kde je žádoucí více pohledů na učivo.
- V delších vyučovacích blocích (např. 90 minut), kdy střídání zvyšuje pozornost žáků.

JAKÉ MOŽNOSTI TENTO MODEL NABÍZÍ?

A) ODBORNÉ ROZDĚLENÍ TÉMAT

Každý vyučující si připraví část hodiny, ve které je silný (např. učitel/ka biologie vysvětlí funkce orgánů, další učitel/ka se zaměří na související chemické procesy). Tento model umožňuje efektivně uplatnit a propojit odlišné specializace a kompetence vyučujících.

B) STŘÍDÁNÍ PO ČÁSTECH HODINY

Jeden vyučující se věnuje úvodu a motivaci, druhý zadá úkoly a vede hlavní aktivitu, pak opět první zajišťuje shrnutí a reflexi. Tento model přináší jasně strukturovanou výuku s přirozeným rytmem a změnami.

C) VZÁJEMNÉ POZOROVÁNÍ

Vyučující, který zrovna nevede výuku, sleduje žáky a žákyně i kolegu – zaměřuje se např. na míru porozumění, zapojení, obtíže. Po hodině si vyučující předávají zpětnou vazbu – co fungovalo, co je třeba upravit. Tento model podporuje rozvoj profesních dovedností, posílení spolupráce a kvality výuky.

D) MODEL „DVOU HLASŮ“

Vyučující mohou vést část výuky společně – formou dialogu, simulované debaty nebo otázek a odpovědí. Model je vhodný pro probouzení kritického myšlení a prezentaci různých pohledů na věc (např. etika, dějiny, literatura, environmentální témata), zvyšuje angažovanost žáků a žákyní a rozvíjí diskuzní dovednosti.

E) RYCHLÉ MIKRO-STŘÍDÁNÍ

Vyučující si mohou rychle předávat slovo během jedné aktivity (např. jeden zadává problém, druhý doplňuje příklad). Tento model vyžaduje dobré sladění, ale působí velmi živě a přirozeně, pokud tandem funguje sebraně.

F) DVOJITÉ VYSVĚTLOVÁNÍ LÁTKY

Jeden učitel / jedna učitelka vysvětlí látku celé třídě a druhý/druhá převezme žáky a žákyně, kteří látce neporozuměli a látku vysvětlí ještě jednou či jinak. Odlišnost myšlení, jiné formulace vět či jiný styl výuky mohou přispět k lepšímu porozumění.

„Rozmanitost výkladu je velké plus. Každá z nás má jiný styl. Někdy děti úplně nechápou, když něco vysvětluju já, pak to řekne Broňa a oni si jen oddechnou: ‚Aha!‘. Díky tomu si učivo pamatují mnohem snáz.“

Irena Doležalová
tandemová učitelka ZŠ Přerov

CO MŮŽE PŘINÁŠET MODEL, KDY SE VYUČUJÍCÍ STŘÍDAJÍ VE VÝUCE?

- Nesoulad ve výukovém stylu jednotlivých vyučujících. Zejména pokud si neujasní jednotný rámec výuky, může to být pro žáky a žákyně matoucí. Doporučení: Připravte si společný plán. Hodina by měla mít jasný scénář – kdo vede kterou část, kde se bude navazovat, kdy a jak vstupuje druhý učitel / druhá učitelka.
- Pasivitu druhého vyučujícího – k té může dojít, pokud učitel, který právě nevede výuku, tzv. „vypne“ a nesleduje dění, čímž se pak ztrácí potenciál modelu. Doporučení: Určete aktivní náplň práce druhého učitele, např. si domluvte pozorovací cíl (sledování zapojení určité skupiny žáků) nebo podíl na podpoře během výuky apod.
- Vzájemné vstupování si do prostoru při práci se třídou – nastává například tehdy, když má jeden z vyučujících pocit, že výklad není v souladu s jeho představou, chce doplnit fakta nebo upřesnit sdělené apod. Doporučení: Domluvte si určité rysy výuky (např. používání signálů, formu komunikace, pravidla práce). Žáci a žákyně by měli vnímat oba vyučující rovnocenně.
- Nesoulad v prezentaci faktů – objevuje se zejména tehdy, když jeden/jedna z vyučujících odlišně vnímá podstatné a nedůležité informace. Výklad pak může působit roztříštěně a chybí propojenost. Doporučení: Připravujte se na hodinu společně a věnujte se i tomu, co bude žákům a žákyním sdělováno, jakým způsobem, i jak budete ověřovat, že vnímají propojenost učiva. Zaměřte se na důkladnou reflexi týkající se porozumění učivu.
- Excelování na úkor druhého – jeden z vyučujících dominuje, potlačuje prostor a přínos druhého. Doporučení: Vyjasněte si více role obou vyučujících a pravidelně reflektujte své vstupy v hodině.

Výuka probíhá ve skupinách

Tento model využívá přítomnosti dvou vyučujících k rozdělení třídy do menších skupin, které vyučují současně, často diferencovaně. Oba se podílejí na výuce rovnocenně – každý zodpovídá za „svoji“ skupinu. Cílem je co nejvíce přizpůsobit výuku individuálním potřebám žáků a žákyní, podporovat hlubší učení a vytvářet optimální podmínky pro pokrok všech. Tento model patří k neefektivnějším.

- Je vhodný pro individuální i skupinovou podporu dle potřeb žáků a žákyní. Umožňuje zohlednit rozdílné výukové cíle, například přípravu na testy nebo rozvojové aktivity.
- Hodí se pro výuku specifických předmětů a dovedností, jako jsou cizí jazyky, matematické strategie či odborné kompetence.
- Třída může být rozdělena na dvě (nebo více) skupin, často podle úrovně, jazyka, stylu učení či individuálních potřeb. Oba vyučující mají plnou odpovědnost za výuku „své“ skupiny.
- Každý vyučující vede samostatně výuku své skupiny, často s rozdílným obsahem nebo didaktickým přístupem.
- Výuka může probíhat ve stejné třídě (např. v oddělených zónách), nebo ve dvou různých učebnách. Tandemová výuka v oddělených učebnách má svá pravidla, viz kapitola Skupiny s využitím jiného prostoru.
- Každá skupina může mít:
 - jiný obsah (např. skupina A opakuje, skupina B se učí nové učivo),
 - jiné tempo,
 - jiný způsob práce (např. jedna skupina diskutuje, druhá tvoří model),
 - nebo zcela jiný cíl.

KDE SE TENTO MODEL HODÍ?

- Tam, kde je třída zvyklá pracovat ve skupinách.
- Při výrazné heterogenitě ve třídě, kdy žáci mají rozdílné tempo, úroveň znalostí nebo jazykovou připravenost.
- Při projektové výuce apod.

JAKÉ MOŽNOSTI TENTO MODEL NABÍZÍ?

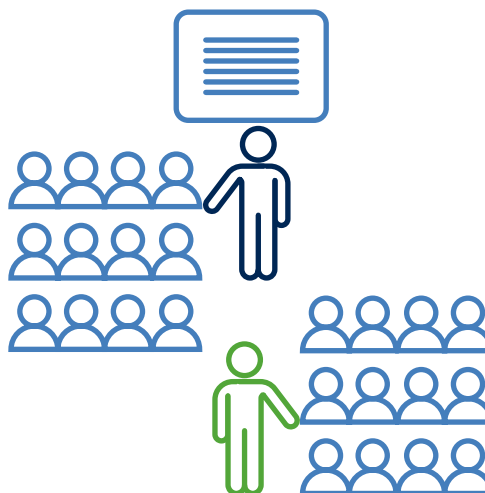
Při zpracování modelů tandemové výuky, kdy se pracuje ve skupinách, jsme vycházeli z odborné literatury a hlavně z praxe, ve které byly tyto modely skupinové práce vyzkoušeny. Výzvou bylo popsat jednotlivé modely skupinové práce tak, aby jasně vynikl smysl a důvody, proč jsou v tandemové výuce uplatňovány.

Rozdělení vychází ze společných znaků, které určují podobu práce ve skupinách, a z důvodů, proč volíme právě tento model. Patří sem: čas, úroveň diferenciací, jiný prostor a využití metod inspirovaných alternativními přístupy. Proto představujeme následující modely skupinové práce:

- Skupiny v čase
- Skupiny s diferenciací učiva
- Skupiny s využitím jiného prostoru
- Modely skupinové práce z alternativních směrů

A) SKUPINY V ČASE

Při dělení do skupiny se pracuje aktivně s využitím času v hodině, tzn. třídu rozdělíme a po nějakém časovém úseku se skupiny vystřídají buď u vyučujících nebo u konkrétní činnosti.

Příklady dělení skupin:

- Třída se rozdělí na dvě poloviny, každou polovinu vede jeden vyučující – skupiny mohou mít stejnou nebo odlišnou činnost a po daném časovém úseku se buď vymění vyučující, činnosti nebo žáci a žákyně.
- Třída se rozdělí na více skupin a po časovém úseku se skupiny střídají v individuální práci a v práci s vyučujícím. Opět je možné pracovat s různým nebo stejným obsahem činností.

B) SKUPINY S DIFERENCIACÍ UČIVA

V tomto modelu vycházíme z významu diferencované výuky a jejímu využití vzhledem k odlišnosti žáků z různých pohledů (výukové styly žáků, rozumové nadání atd.).

Možnosti diferenciaci tandemové výuky:

DIFERENCOVANÁ VÝUKA VE SKUPINÁCH – MODEL 3M („MUSÍM – MĚL BYCH – MOHL BYCH“)

Tato forma umožňuje přizpůsobit výuku různým úrovním dovedností žáků při zachování společného rámce a cíle hodiny. Vyučující při ní aktivně podporují jednotlivé skupiny dle náročnosti zadaných úloh. K hlavním přínosům tohoto modelu patří přehledná struktura pro žáky a žákyně, možnost volby úkolu podle svých schopností a motivace a posilování samostatnosti i zodpovědnosti.

Vyučující rozdělují podporu dle aktuální potřeby. Na začátku tohoto modelu je vždy společný začátek a jasné zadání pro všechny. **Učivo se dále strukturuje do tří stupňů náročnosti (3M):**

- **1. stupeň – 1. M („musím“)** – základní úroveň: úkol, který musí zvládnout všichni a který je dobře hodnotitelný. Dohled zajišťují zpočátku oba vyučující, při přechodu na další úroveň jeden z nich zůstává a druhý zajišťuje podporu žákům a žákyním na dalším stupni.
- **2. stupeň – 2. M („měl bych“)** – střední úroveň: doplňující úkoly. Podpora a kontrola je poskytována jedním z vyučujících.
- **3. stupeň – 3. M („mohl bych“)** – rozšiřující úroveň: volitelná samostatná práce, často tvůrčí. Předem připravený návod nebo řešení, kontrolu si žáci/žákyně provádějí sami nebo společně v závěru hodiny.

DIFERENCOVANÉ ZADÁNÍ PODLE NÁROČNOSTI

Jedná se o variantu předchozího modelu, zaměřenou čistě na rozdílnou obtížnost zadání. Tento model umožňuje výuku přizpůsobenou reálným možnostem žáků a žákyň, zvyšuje pocit úspěchu i u těch slabších, zároveň rozvíjí schopnost volby a seberegulace. Hodina začíná společně – žáci jsou seznámeni s jejím cílem a průběhem. Jsou pro ně připraveny úkoly ve třech stupních náročnosti. Žáci si zvolí nebo jim je přidělena odpovídající úroveň na základě úvodní aktivity, která ukáže míru porozumění učivu.

Každému stupni je přiřazen jiný režim podpory:

- 1. stupeň: individuální práce pod dohledem vyučujícího;
- 2. stupeň: podpora vyučujícího;
- 3. stupeň: samostatná práce, následná reflexe s vyučujícím.

RŮZNÉ ÚKOLY PRO RŮZNÉ SKUPINY

Tento model je založen na skupinové práci, kde skupiny dostávají **diferencované zadání** (rozdílnou náročnost, formu nebo zaměření).

Příklady typů skupin:

Heterogenní skupiny: Skupinová práce v různorodých skupinách, kde každý žák / každá žákyně plní jinou roli či úkol podle svých možností. Skupiny jsou vytvořeny z žáků a žákyní různé úrovně. Zadání je navrženo tak, aby umožňovalo dělení práce uvnitř skupiny (role, úrovně obtížnosti). Rozdělení rolí může být vedeno žáky nebo vyučujícím (buď náhodně s využitím např. losovátek nebo se záměrem). Každý vyučující se věnuje koordinaci části skupin. Tímto modelem se podporuje rozvoj sociálních a komunikačních dovedností, žáci se učí od sebe (peer learning) a zároveň posilují vzájemnou pomoc a spolupráci.

Stejně učivo různým způsobem: Skupiny zpracovávají stejné téma různými formami (podle stylu učení nebo preferencí). Tato forma nabízí různá zpracování stejného učiva a podporuje odlišné učební styly a kreativitu. Důležité je, aby si žáci a žákyně vybírali způsob zpracování sami, což posiluje jejich motivaci na úkolu pracovat.

Typické je tedy společné téma, společný začátek a společný (hodnotitelný) výstup, např. pracovní list, model, plakát apod. Každá skupina zpracovává učivo jinou formou např.:

- skupina – práce s klíčovými pojmy;
- skupina – tvorba ilustrace;
- skupina – slovní popis.

Diferenciace rolí (kooperativní výuka): Každý žák či žákyně má ve skupině specifickou roli, která přispívá k dosažení společného cíle (např. zapisovatel, mluvčí, zpravodaj, kontrolor, shrnující apod.). Všechny skupiny mají společné zadání a úkol je navržen tak, aby role byly navzájem propojené a vedly k jednomu výstupu.

Přínosem tohoto modelu je rozvoj týmové spolupráce a odpovědnosti, posilování metakognitivních dovedností (např. reflexe, kontrola kvality apod.) a učení se prostřednictvím zapojení do různých typů činností.

Diferenciace různými cestami: Žáci/žákyně si vybírají, jakým způsobem zadané téma zpracují (podle svých zájmů a schopností). Cílem je nabídnout alternativní cesty k osvojení učiva a vytvořit prostor pro tvořivost a zodpovědnost.

Na začátku je opět společné téma a cíle výuky, jasné sdělené všem žákům a žákyním. Je připraveno společné zadání – např. „Zpracuj dané téma tak, aby výsledkem bylo sdělení klíčových informací a jejich pochopení.“

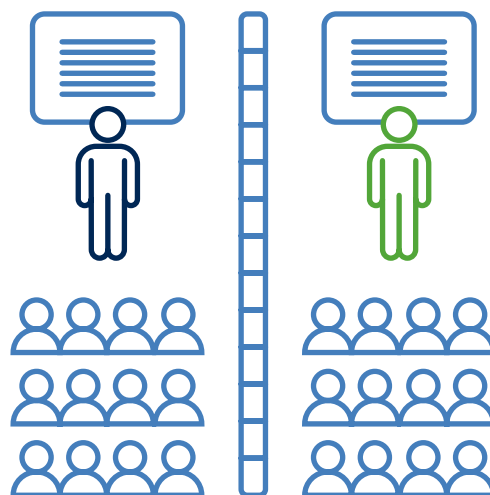
Vyučující připraví nabídku formy zpracování (dobová reportáž, fotoreportáž, prezentace, článek, myšlenková mapa apod.) a žáci/žákyně si zvolí tu, která jim nejlépe vyhovuje. U tohoto modelu je ovšem nutné společně nastavit kritéria hodnocení (např. srozumitelnost, přesnost, tvořivost, zdroje...) dle formy.

Vyučující pak působí jako mentoři a konzultanti – pomáhají, kladou otázky, připravují podpůrný materiál („lešení“).

Hlavním přínosem tohoto modelu je podpora autonomie a vlastní volby, žáci/žákyně mají kontrolu nad vybraným způsobem práce, a také respekt k různorodosti, každý může pracovat způsobem, který mu nejvíc vyhovuje.

C) SKUPINY S VYUŽITÍM JINÉHO PROSTORU

Tento způsob práce v tandemu je třeba citlivě nastavit tak, aby opravdu šlo o tandemovou výuku a ne o paralelní samostatnou výuku. Rozdělení výuky by mělo vycházet ze společné didaktické strategie.

Tento model se hodí při kombinaci různých předmětů či odborných učeben (např. ICT učebna, knihovna, odborná třída apod.).

Podmínky tandemové výuky v odlišném prostoru:

- Společně plánovat výuku, tj. společně připravovat cíle, obsah, metody a formy práce, i když každá skupina může mít odlišné zadání. Domluvit se na společných hodnotitelných výstupech z hodiny.
- Sdílet pedagogickou odpovědnost, tj. oba vyučující mají rovnocennou odpovědnost za vzdělávací pokrok celé třídy, nejen „své“ skupiny, probíhá společná reflexe a vyhodnocení, vyučující sdílejí poznatky o žácích a žákyňách a plánují další kroky.
- Spolupracovat a komunikovat, tj. mezi vyučujícími probíhá pravidelná koordinace během výuky i mezi hodinami a dochází ke vzájemné podpoře, sdílení zkušeností a metodické inspiraci.
- Zahajovat (fáze motivace, aktivizace) a reflektovat hodinu společně.
- Skupiny sestavovat flexibilně (podle potřeb, diferencovaným zadáním), ne fixně.
- Pravidelně střídat vyučující mezi skupinami a umožnit prostupnost i pro žáky. Ti mají možnost přecházet mezi skupinami. Vyučující se mohou střídat ve vedení různých skupin, aby se zabránilo fixaci rolí. To podporuje rovnocenné vnímání obou vyučujících i kvality výuky.
- Udržovat vztah důvěry a partnerské role – mezi vyučujícími panuje partnerský vztah, role nejsou hierarchické, ale komplementární. Tandem je vnímán jako tým, nikoli jako dva oddělení „vyučující pro různé děti“.

D) MODEL SKUPINOVÉ PRÁCE Z ALTERNATIVNÍCH SMĚRŮ

CENTRA AKTIVIT (INSPIRACE V ZAČÍT SPOLU)

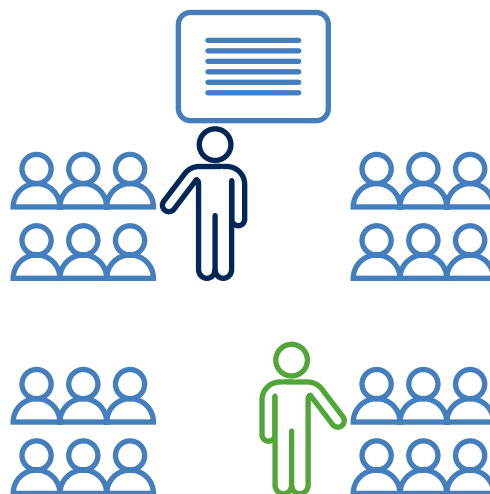
Centra aktivit jsou základem alternativního směru Začít spolu (Step by Step). Tento přístup staví na aktivním učení, samostatnosti žáků a jejich zodpovědnosti za vlastní vzdělávání.

Výuka probíhá formou střídání stanovišť – center aktivit, z nichž každé nabízí jiný typ činnosti. Všechna centra jsou přitom tematicky propojena a zaměřují se na stejné či příbuzné učivo, jen z různých úhlů pohledu či různými způsoby. Díky tomu žáci rozvíjejí různé dovednosti a propojují poznatky.

Žáci a žákyňe se po centrech pohybují samostatně nebo v menších skupinách. Mají k dispozici jasně formulované úkoly a pomůcky, které jim umožňují pracovat podle vlastního tempa a schopností. Role vyučujících se mění – místo předávání

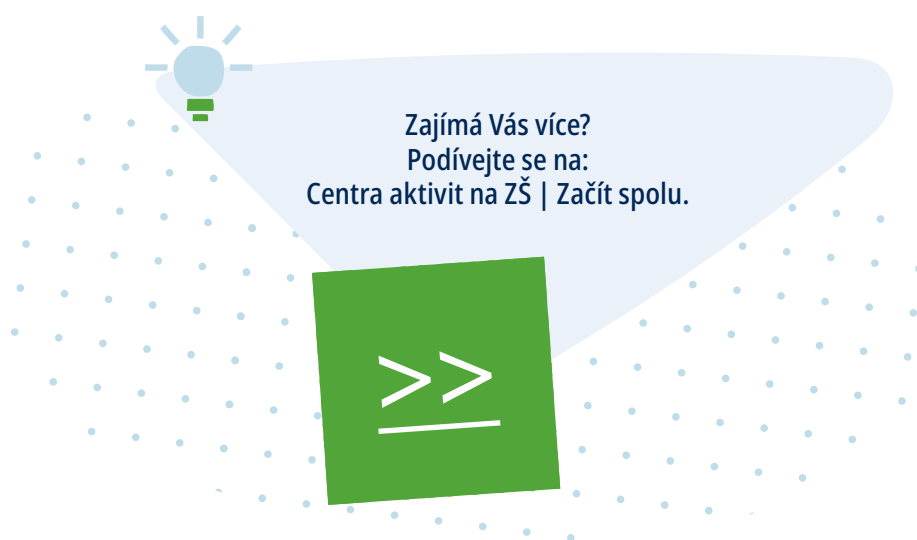
hotových poznatků působí jako průvodci a facilitátoři, kteří podporují děti při hledání řešení, vedou je k samostatnému myšlení a učí je spolupracovat.

Součástí práce v centrech aktivit bývá také reflexe, kdy žáci sdílí své zkušenosti, prezentují výsledky a hodnotí vlastní postupy. Tím se učí nejen obsah daného učiva, ale i dovednosti důležité pro život – komunikaci, spolupráci, kritické myšlení a zodpovědnost.

Vybrané principy:

- Společné téma a jasně vysvětlené instrukce pro všechna centra na začátku hodiny.
- Každé centrum nabízí jiný způsob práce (např. čtenářská dílna, badatelský úkol, výtvarné zpracování apod.).
- Práce může být individuální nebo skupinová; pohyb po centrech je řízený nebo volný.
- Vyučující sledují plnění úkolů, poskytují podporu, vedou reflexi.
- Přínosy:
 - Aktivní zapojení všech žáků a žákyní díky různorodosti činností.
 - Rozvoj samostatnosti, odpovědnosti a schopnosti organizovat si práci.
 - Umožňuje individualizaci podle tempa, zájmu a stylu učení.

VÝUKA V BLOCÍCH (INSPIRACE DALTONSKÝM PLÁNEM)

Daltonský plán je jedním z alternativních pedagogických směrů postavený na svobodě žáka/žákyně, kde každý pracuje vlastním tempem a podle svých schopností. Učivo je rozděleno do úkolů, které si žáci/žákyně plní samostatně v daném časovém období. Žáci nesou odpovědnost za svou práci a její splnění. Vyučující není přednášející, ale průvodce a poradce. Daltonský plán kombinuje vyučovací předměty a propojuje tak učivo v souvislostech. V tandemové výuce se inspirace daltonským plánem hodí zejména v případech odlišných aprobačních tandemových učitelů.

Vybrané principy:

- V daltonských blocích se vyučuje např. 2x týdně po dvou vyučovacích hodinách.
- Žáci a žákyně si vybírají, kterému předmětu se budou v daném bloku věnovat.
- Následně plní úkoly z vybraného předmětu – povinné, volitelné, extra úkoly navíc např. z pracovního listu.
- Mohou využívat literaturu, požádat o pomoc spolužáka/spolužačku i vyučující.
- Správná řešení úkolů jsou ve třídě k dispozici pro sebekontrolu.
- Splněné úkoly jsou zaznamenávány do tabulky (jméno žáků/žákyní – předměty).
- Je nutné mít připravené pomůcky, literaturu a další didaktické materiály.

CO MŮŽE PŘINÁŠET MODEL, KDY SE PRACUJE VE SKUPINÁCH?

- Nerovnoměrnou náročnost úkolů: Úkoly musí být dobře vyvážené, aby se žádný žák necítil znevýhodněný.
Doporučení: Plánujte cíle a aktivity společně a pravidelně reflektujte jejich efektivitu.
- Izolaci skupin: Dlouhodobá oddělená práce jednotlivých skupin může vést k rozdílnému tempu a kvalitě pokroku.
Doporučení: Skupiny střídejte pravidelně nebo společně shrnujte probírané učivo.
- Logistické a prostorové nároky: Je nutné zajistit dostatek vhodných prostor, materiálů a klidových zón pro práci skupin.
Doporučení: Předem si ověřte technické možnosti školy a mějte připravený záložní plán.
- Vyšší nároky na přípravu a koordinaci: Obsah a metody výuky musí být sladěné, obdobně náročné, aby oba vyučující mohli efektivně spolupracovat.
Doporučení: Věnujte čas a energii společným diskuzím.
- Riziko stigmatizace žáků.
Doporučení: Skupiny pravidelně obměňujte nebo dle témat střídejte, aby se předešlo nechtěnému označování „silnějších“ či „slabších“ skupin/žáků.
- Omezený kontakt mezi skupinami.
Doporučení: Pro vyvážení samostatné práce skupin zařazujte společné aktivity a reflexe, které podporují sdílení zkušeností a znalostí.

Týmová výuka

Týmová výuka je nejpokročilejší a zároveň nejnáročnější forma tandemového učení, při níž jsou oba vyučující současně aktivně zapojeni do výuky. Společně vedou hodinu, plynule se střídají, doplňují, komentují, diskutují a reflektují – často přímo před žáky a žákyněmi. Vystupují jako rovnocenní partneři s plně sdílenou odpovědností za výuku i pokrok celé třídy.

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

- Oba vyučující jsou plnohodnotně aktivní po celou dobu hodiny.
- Výuka probíhá formou společného vedení, výkladu, diskuze a interakce.
- Komunikace mezi vyučujícími slouží jako didaktický nástroj.
- Tato forma vyžaduje vysokou míru sebranosti, důvěry a společné přípravy.

KDE SE TENTO MODEL HODÍ?

- Tento model se hodí při zralém a dobře nastaveném tandemu, kde fungují oba vyučující, a to jak profesně, tak i lidsky.

JAKÉ MOŽNOSTI TENTO MODEL NABÍZÍ?

A) PLYNULÉ STŘÍDÁNÍ VE VÝKLADU: VYUČUJÍCÍ NA SEBE NAVAZUJÍ, PŘEBÍRAJÍ SLOVO PODLE POTŘEBY NEBO OBSAHU.

- Vyučující si v průběhu hodiny předávají slovo přirozeně, bez předem daného schématu. Každý se zapojuje podle svých silných stránek, kompetencí nebo tématu.
- Předpokladem je sebraná dvojice, jasné rozdělení témat nebo funkcí, důvěra a respekt.
- Působí přirozeně a autentičtěji než „předání slova“ podle scénáře.
- Zvyšuje dynamiku výuky, využívá různých vyučovacích stylů a silných stránek vyučujících.

B) DIALOG MEZI VYUČUJÍCÍMI: VEDENÍ DISKUZE, OBHAJOBA RŮZNÝCH STANOVISEK, MODELOVÁNÍ KRITICKÉHO MYŠLENÍ.

- Vyučující spolu vedou diskuzi přímo před žáky. Mohou zastávat různé názory, ukazovat tím, jak vést věcnou debatu, nebo rozvíjet téma formou otázek a odpovědí.
- Předpokladem je schopnost přijímat jiný názor bez ohrožení ega a dohoda na hranicích diskuze (v případě nepředvídaného průběhu).
- Modeluje kultivovanou diskuzi, kritické myšlení, hledání argumentů a konsenzu. Žáci a žákyně pozorují interakci dospělých „v přímém přenosu“.
- Inspiruje k větší aktivitě žáků a žákyní v diskuzích.

C) HRA NA „TLUMOČNÍKA“: DRUHÝ VYUČUJÍCÍ PARAFRÁZUJE VÝKLAD PRVNÍHO JINÝMI SLOVY – PODPORA POROZUMĚNÍ.

- Druhý vyučující „překládá“ slova prvního do jiného jazyka (např. jednoduššího), parafrázuje nebo jinak vysvětluje totéž a pomáhá tím žákům a žákyním s porozuměním. Je třeba se předem dohodnout, kdo kdy vstupuje (aby to nepůsobilo rušivě), a znát potřeby žáků/žákyní.
- Druhý pomáhá žákům a žákyním, kteří potřebují opakování nebo jinou formu výkladu, a zajišťuje, že informace „sedne“ různým typům žáků.
- Vhodné pro smíšené třídy (např. jazykově či kognitivně různorodé).

D) HRANÍ ROLÍ: SIMULACE SITUACÍ, ZASTUPOVÁNÍ RŮZNÝCH POSTOJŮ NEBO SOCIÁLNÍCH ROLÍ.

- Vyučující hrají před žáky/žákyněmi scénky, zastupují protikladné názory, různé role nebo názorně modelují určité situace. Mohou zapojit i žáky/žákyně.
- Předpokladem je herecká odvaha, nadhled a jasný záměr, co tím chtějí ukázat. Přínos se zvyšuje společnou reflexí se žáky a žákyněmi po odehrání scény.
- Jedná se o aktivní, zapamatovatelný způsob učení, umožňuje uchopit látku z více perspektiv.
- Vhodné pro etickou výchovu, občanskou výchovu, historii, jazykovou výuku apod.

E) DOPTÁVÁNÍ SE: JEDEN VYUČUJÍCÍ VYKLÁDÁ, DRUHÝ KLADE DOPLŇUJÍCÍ NEBO ZPOCHYBNUJÍCÍ OTÁZKY.

- Jeden vyučující vede výklad, druhý pokládá doplňující, objasňující nebo kritické otázky. Pomáhá žákům a žákyním vnímat látku z různých úhlů a zvyšuje zapojení.
- Předpokladem je znalost učiva i záměru hodiny a dohoda, kdy jsou otázky vhodné (aby výklad nerušily).
- Modeluje kritické myšlení, pomáhá objasnit složité pasáže.
- Povzbuzuje žáky a žákyně, aby se také ptali/y.

F) PŘIROZENÉ VSTUPY: VZÁJEMNÉ DOPLŇOVÁNÍ, KOMENTÁŘE, ILUSTRACE NA PŘÍKLADECH, HUMOR APOD.

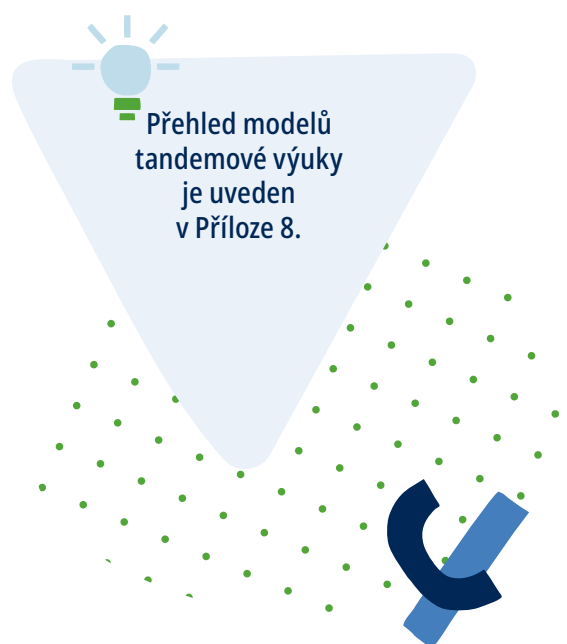
- Vyučující se doplňují spontánně, jeden něco vysvětluje, druhý doplňuje příklad, vtip, jinou perspektivu, upozorní na chybu, přidá zkušenost apod.
- Předpokladem je bezpečné partnerské klima, schopnost improvizace a pružné reakce. V tomto modelu už je třeba, aby vyučující byli sebranými partnery a vzájemně se nacítili (aby si neskákali do řeči a jejich příspěvky nepůsobily rušivě).
- Hodina působí živě, autenticky, přirozeně.
- Žáci a žákyně vidí, že učení není rigidní, ale živý proces.
- Podporuje atmosféru spolupráce, důvěry a otevřenosti.

CO MŮŽE PŘINÁŠET MODEL TÝMOVÉ VÝUKY?

U tohoto modelu se nepředpokládá výskyt problémů, které jsou popsány v kapitolách výše. Pokud se objevují, pravděpodobně se již nebude jednat o týmovou výuku, ale o nižší formu spolupráce dvou vyučujících, kdy se učitelé střídají ve vedení hodiny, viz kapitola Vyučující se střídají ve vedení hodiny.

Shrnutí modelů tandemové výuky

- Jeden vyučující vede výuku, druhý poskytuje individuální podporu žákům (pomáhá, vizualizuje, pozoruje).
- Vyučující se střídají ve vedení hodiny, rozdělí hodinu na části a střídají se ve vedení (plynule či v blocích).
- Výuka probíhá ve skupinách, třída je rozdělena do menších skupin, každý vede jednu nebo více skupin (může být rozdílný obsah, tempo, způsob práce apod.).
- Týmová výuka, při které jsou oba vyučující aktivní po celou dobu, společně vedou hodinu, doplňují se a diskutují přímo před žáky.

Společné sledování a hodnocení pokroku žáků a žákyní

Hodnocení žáků a žákyní v tandemové výuce přináší do školy nové příležitosti i výzvy. Díky spolupráci dvou vyučujících mohou žáci získat spravedlivější a podrobnější zpětnou vazbu, která lépe vystihuje jejich skutečné dovednosti a pokrok. Zároveň je ale nezbytné, aby vyučující mezi sebou dobře komunikovali a sladili své přístupy k hodnocení, aby byl celý proces co nejúčinnější.

PŘÍNOSY SPOLEČNÉHO HODNOCENÍ V TANDEMU

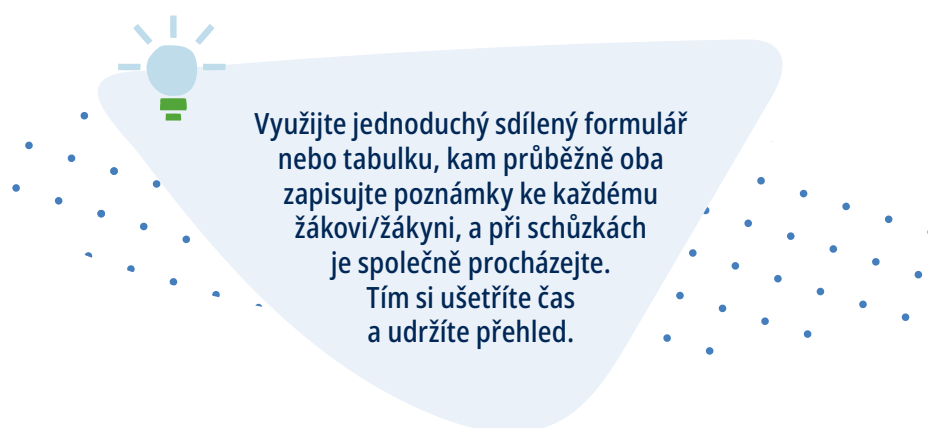
- Každý vyučující přináší do hodnocení své zkušenosti, odborné znalosti a vnímání žákova výkonu. Díky tomu je hodnocení objektivnější a více reflektuje různé aspekty jeho rozvoje.
- Vyučující mohou lépe identifikovat silné stránky žáků/žákyní i oblasti pro zlepšení.
- Společná diskuze o hodnocení vede k výměně zkušeností, inspiruje k novým metodám a zvyšuje profesní kompetence obou vyučujících.
- Vyučující se navzájem učí reflektovat své hodnotící postupy.
- Odpovědnost za hodnocení je rozložena mezi oba vyučující, což zvyšuje důvěru v objektivitu výsledků a snižuje riziko subjektivních chyb.
- Společné hodnocení podporuje transparentnost a férovost. Žáci a žákyně mají jasněji nastavená pravidla hodnocení a mohou lépe rozumět tomu, jak a proč byli hodnoceni.
- Různorodost pohledů obou vyučujících je přínosem, pokud je využita konstruktivně a vede k lepšímu pochopení žákova pokroku.

ZÁSADY EFEKTIVNÍHO HODNOCENÍ V TANDEMU

- Vyučující musí pracovat s jasně definovanými a společně odsouhlasenými kritérii hodnocení.
- Během výuky je vhodné pravidelně ověřovat, že oba vyučující hodnotí žáky v souladu, a případné rozdíly vnímání výkonů ihned diskutovat.
- Žáci a žákyně musí vědět, kdo je hodnotí a podle jakých pravidel. Otevřená komunikace směrem k žákům je klíčová.

PRAKTICKÝ POSTUP SPOLEČNÉHO HODNOCENÍ

- Nejprve vyučující hodnotí žakovské práce společně, diskutují důvody pro udělení známky a případné opravy na základě dohodnutých kritérií.
- Vyučující si rozdělí část prací a hodnotí je samostatně.
- Následuje výměna hodnocených prací, kde se vyučující navzájem seznámí s hodnocením druhého vyučujícího a v případě neshody diskutují důvody pro udělení známky a hledají shodu.
- Výsledky jsou žákům a žákyním sděleny jasně, s vysvětlením a případnou možností konzultace.

RIZIKA A VÝZVY TANDEMOVÉHO HODNOCENÍ

- Pokud nejsou kritéria jasně definována a sjednocena, může docházet k nekonzistenci v hodnocení a zmatku mezi žáky a žákyněmi.
- Efektivní tandemové hodnocení vyžaduje pravidelnou komunikaci a ochotu diskutovat rozdílné pohledy.
- Společné hodnocení je časově náročnější, zejména v počátečních fázích spolupráce.
- Rozdílné přístupy nebo osobnostní rozdíly mohou vést ke konfliktům, které je nutné konstruktivně řešit.

FORMATIVNÍ PŘÍSTUP K HODNOCENÍ V TANDEMOVÉ VÝUCE

Spojení tandemové výuky s formativním hodnocením vytváří silný nástroj pro podporu hlubšího a uvědomělého učení. Umožňuje zachytit jemné rozdíly ve výkonu, cíleně reagovat na potřeby žáků a postupně je vést k větší samostatnosti a odpovědnosti za vlastní pokrok.

Přítomnost dvou vyučujících ve třídě nabízí prostor jít více do hloubky, zpřesnit pohled na žákovu učení a poskytovat mu cílenou podporu přímo v průběhu výuky. Společně lépe rozpoznají, co si žáci/žákyně skutečně osvojili, mohou pružně reagovat na jejich aktuální potřeby a přirozeně je vést k aktivní reflexi vlastního učení.

Velkým přínosem tandemové výuky je schopnost citlivěji reagovat na individuální vzdělávací potřeby žáků. Zatímco jeden vyučující se plně soustředí na vedení hodiny, druhý se může zaměřit na průběh učení u vybraných jednotlivců nebo skupin. Systematicky zaznamenává jejich aktivitu, typické chyby, způsob argumentace i styl práce – ať už pomocí poznámek, kontrolních seznamů nebo vizuální dokumentace. Tyto informace se stávají cenným podkladem pro smysluplné formativní hodnocení, které skutečně reflektuje proces učení.

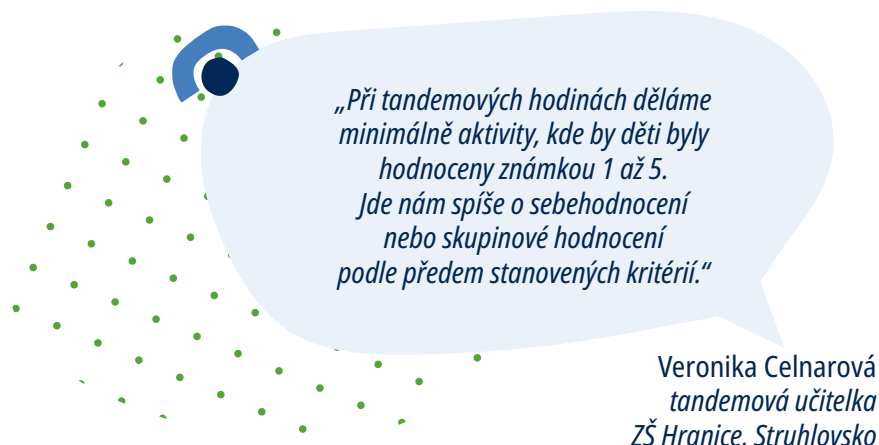
Díky dvěma vyučujícím lze ve třídě pružně a diferencovaně poskytovat zpětnou vazbu. Zatímco jeden z nich pracuje se skupinou či celou třídou, druhý se věnuje jednotlivým žákům, pozoruje jejich práci, klade doplňující otázky a poskytuje krátké, ale přesně cílené doporučení. Tato zpětná vazba může být přizpůsobena nejen úrovni porozumění, ale i osobním vzdělávacím cílům žáků/žákyní, což posiluje jejich motivaci a aktivní zapojení do procesu učení.

Významná je i možnost efektivnější práce s kritérii úspěchu. Jeden vyučující se může zaměřit na jejich zavedení či připomenutí, druhý aktivně pomáhá žákům aplikovat je na konkrétní úkol. Vyučující mohou dále ověřovat, jak žáci a žákyně kritéria chápou a používají, a na základě toho je společně upravovat – zpřesnit jejich jazyk, doplnit příklady nebo změnit formu, aby byly co nejsrozumitelnější a nejpoužitelnější.

Tandem rovněž umožňuje hlubší práci se sebehodnocením a vrstevnickou zpětnou vazbou. Zatímco jeden vyučující vede celou třídu v sebehodnotící aktivitě, druhý poskytuje podporu těm, kteří si nejsou jistí nebo potřebují pomoc s vyjadřováním. Společně mohou žákům a žákyním ukazovat modely kvalitní zpětné vazby, nacvičovat podpůrné věty a vytvářet bezpečné prostředí pro sdílení. Díky přítomnosti dvou dospělých je navíc možné efektivněji moderovat práci v menších skupinách nebo dvojicích a zajistit, že vrstevnické hodnocení bude kvalitní, konkrétní a přínosné.

Tandemový přístup výrazně obohacuje také reflexi učení. Po skončení aktivity mohou vyučující nabídnout žákům a žákyním dva různé pohledy na jejich práci například prostřednictvím komentářů typu „já jsem si všiml, že...“. Následovat

může společná diskuze se třídou o tom, co se dařilo, co bylo náročné a co by šlo příště udělat jinak. Jeden z vyučujících diskuzi moderuje, druhý zaznamenává klíčové myšlenky na tabuli nebo flipchart. Díky této vizualizaci žáci snáze chápou vlastní postupy a pokrok.

Reflexe hodiny se žáky a žákyněmi v tandemové výuce

Reflexe hodiny se žáky a žákyněmi přináší cenné informace o tom, jak vnímají průběh hodiny, co je motivovalo, co jim nevyhovovalo a jak by si představovali další výuku. Zapojení žáků do reflexe podporuje aktivní postoj k učení a pomáhá vyučujícím lépe přizpůsobit výuku jejich potřebám.

PŘÍNOSY REFLEXE SE ŽÁKY A ŽÁKYNĚMI

- Získání autentické zpětné vazby o tom, jak žáci vnímají výuku a co jim pomáhá či naopak brání v učení.
- Podpora žákovské autonomie a sebereflexe – žáci/žákyně přemýšlejí o svém učení a zapojení do výuky.
- Lepší přizpůsobení výuky podle skutečných potřeb a preferencí žáků.
- Posílení vztahu mezi vyučujícími a žáky díky otevřenému dialogu a vzájemnému naslouchání.

PRINCIPY REFLEXE SE ŽÁKY A ŽÁKYNĚMI

Abychom žákům pomohli přemýšlet o tom, co se naučili, je důležité položit jim ty správné otázky. Místo teoretizování se zaměřte na konkrétní pocity, fakta a plány do budoucna. Každému žákovi / každé žákyni vyhovuje jiný přístup, proto je vhodné prozkoumat všechny 3 vrstvy:

Vrstva 1: Emoce (Co jsem cítil/a?): Jaký pocit máš z dnešní hodiny? Byla nějaká část, která Tě potěšila, nebo naopak naštvala?

Pomáhá žákům/žákyním uvědomit si, jak na ně učení působí. Když si zvědomí a pojmenují své emoce, lépe se jim s nimi pak pracuje.

Vrstva 2: Rozum (Co se stalo?): Které tři věci sis zapamatoval/a o dnešním tématu? Kdybys to měl/a vysvětlit kamarádovi, co bys mu řekl?

Soustředíme se na přemýšlení a na fakta, snažíme se, aby žáci popsali, co se vlastně naučili, i jak to předat dál.

Vrstva 3: Poučení (Co si odnášíš a co uděláš příště?): Co ses o sobě dnes naučil/a? Kdybys zítra dělal něco podobného, co bys udělal/a jinak?

Tato vrstva je důležitá pro to, aby se žáci posunuli dál. Pomáhá jim pochopit, jak mohou získané znalosti použít a jak zlepšit své budoucí učení.

Tyto 3 vrstvy vycházejí z Gibbsova reflexivního cyklu, což je teoretický model, vyvinutý v roce 1988 profesorem Grahamem Gibbsem, který poskytuje strukturovaný rámec pro zážitkové učení prostřednictvím strukturovaného šestistupňového procesu reflexe. Tento rámec je navržený tak, aby systematickým způsobem vedl jednotlivce procesem reflexe zkušeností. Zdůrazňuje důležitost reflexe zkušeností s cílem získat nové poznatky, poučit se z chyb a zlepšit budoucí jednání.

„Přistupujte k reflexi s růstovým myšlením a vnímejte výzvy jako příležitosti k učení, nikoli jako příležitosti k sebehodnocení.“

(Gibbs, 1988)

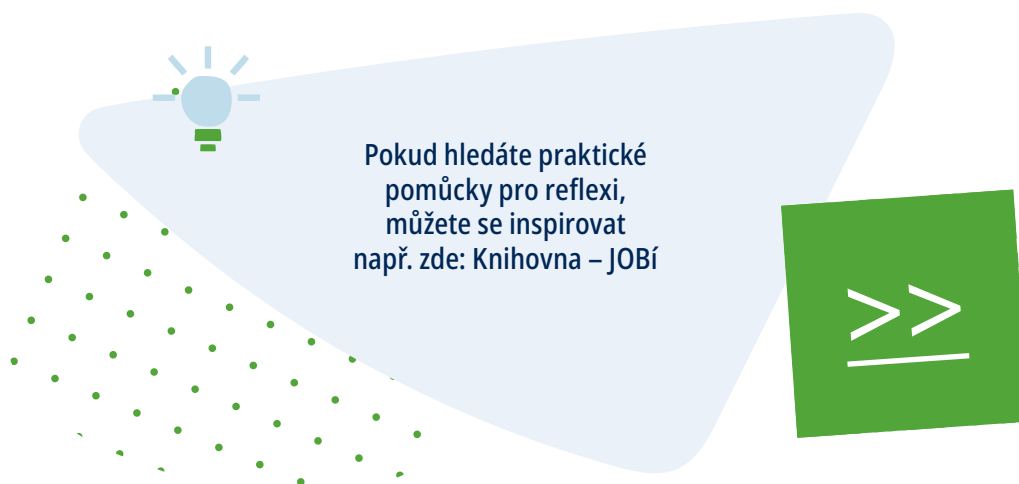
JAK REFLEXI SE ŽÁKY A ŽÁKYNĚMI ORGANIZOVAT

- Reflexi provést na konci hodiny, ideálně formou krátké diskuze nebo jednoduchého dotazníku.
- Žákům/žákyním položit otevřené otázky, které jim umožní sdílet své pocity a názory.
- Důležité je vyslechnout všechny názory a nehodnotit je přímo, aby žáci měli pocit bezpečí a otevřenosti.
- Výstupy z reflexe si vyučující zaznamenají a využijí je při plánování dalších hodin.

PŘÍKLADY OTÁZEK PRO REFLEXI SE ŽÁKY/ŽÁKYNĚMI

- Jak se Ti dnes v hodině pracovalo?
- Cítil/a ses během hodiny dostatečně podpořen/a?
- Které aktivity Tě bavily a které méně? Proč?
- Cítil/a jsi, že jsme jako vyučující spolu dobře spolupracovali? Pomohlo Ti to?
- Co Ti přišlo nejtěžší nebo nejnáročnější?
- Co si z dnešní hodiny pamatuješ?
- Co bys chtěl/a příště dělat jinak nebo zlepšit?
- Máš nějaký nápad, co bychom mohli příště vyzkoušet?

Shrnutí společného sledování a hodnocení pokroku žáků a žákyní

- Spravedlivější a podrobnější zpětná vazba díky dvěma různým pohledům a zkušenostem vyučujících je hodnocení objektivnější a zachycuje více aspektů výkonu a rozvoje žáků a žákyní.
- Obohacení profesní praxe učitelů/učitelek – společná práce vede k reflexi vlastních hodnotících postupů a k jejich rozvoji.
- Formativní přístup – vyučující mohou společně stanovit a dodržovat jasná kritéria, zachytit odlišnosti ve výkonu, reagovat na potřeby žáků, vést je k samostatnosti.

Společná reflexe (3. s)

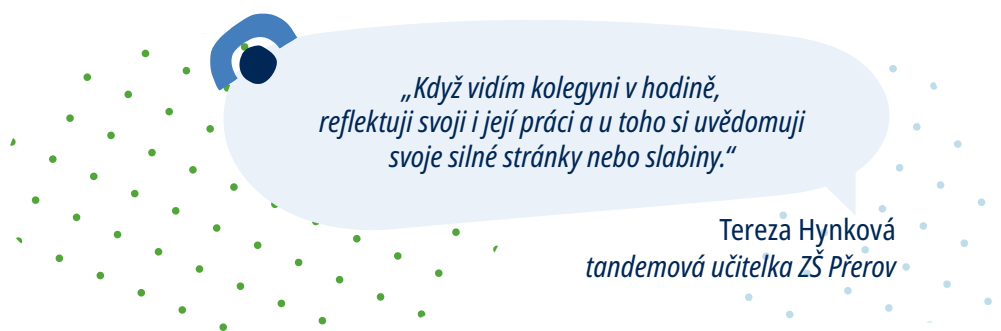
Poslední S z principu 3S představuje společnou reflexi tandemových vyučujících, která je klíčovým nástrojem pro zlepšování kvality výuky i spolupráce mezi nimi. Nejde jen o zpětnou vazbu k tomu, „co se povedlo“, ale především o hlubší porozumění tomu, jakým způsobem probíhala spolupráce, jak působila na žáky a jak ji lze dále rozvíjet.

Reflexe je po plánování druhým nejdůležitějším prvkem tandemové výuky. Je nezbytná jak po jednotlivých hodinách, tak v dlouhodobém horizontu. Pravidelná a strukturovaná reflexe pomáhá vyučujícím lépe plánovat, realizovat a hodnotit výuku, zlepšovat vzájemnou spolupráci, a tím i kvalitu vzdělávání žáků a žákyň. K úspěchu a udržitelnosti tandemu přispívá využívání různých nástrojů (např. deníků, rozhovorů či videoanalýz) a otevřená komunikace mezi partnery.

Reflexe tandemově vedené hodiny

SMYSL A PŘÍNOSY REFLEXE TANDEMŮVÉ HODINY

- Reflexe je bezpečný prostor pro zpětnou vazbu, upřímnost a respekt. Posiluje týmového ducha.
- Partner/ka vidí věci, které si člověk sám neuvědomuje. Reflexe otevírá nové úhly pohledu a pomáhá vidět „slepé skvrny“.
- Reflexe navazuje na konkrétní situace, ne hypotetické modely. Následné zlepšování se děje na základě skutečných událostí.
- Pomáhá sladit rozdílné přístupy, najít společné tempo, sjednotit jazyk a strategie.
- Vyučující se navzájem inspirují, učí se z přístupů toho druhého (např. řízení třídy, práce s otázkami, diferenciací).

TIPY PRO EFEKTIVNÍ REFLEXI

- Naplánujte si reflexi předem jako nedílnou součást výuky.
- Vytvořte bezpečné prostředí bez hodnocení – jde o učení, ne kritiku.
- Používejte konkrétní popisy („Všiml/a jsem si, že...“) místo soudů („Ty jsi udělal/a špatně, že...“).
- Zaznamenávejte hlavní postřehy – usnadní to další plánování.

REFLEKTIVNÍ OTÁZKY K ODUČENÉ HODINĚ

Reflexe výuky nám pomůže pochopit, co se během ní odehrálo, proč k tomu došlo, co to pro nás znamená a jak můžete příště postupovat jinak. Často se soustředíme pouze na jednu oblast, která je nám přirozeně nejbližší – ať už jsou to pocity, myšlenky, nebo praktické ponaučení. Konkrétnější představu o struktuře procesu reflexe lze získat (stejně jako u reflexe žáků) z modelu reflexe Grahama Gibbse, kterým se můžeme nechat inspirovat. Aby byla reflexe skutečně přínosná, je důležité věnovat pozornost všem třem rovinám.

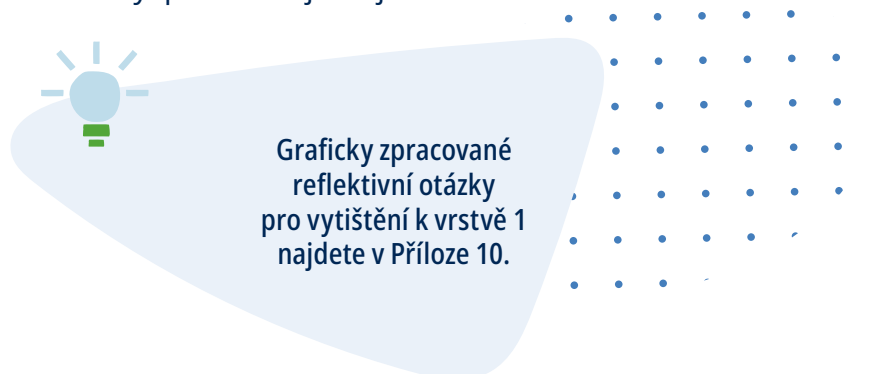
- **Vrstva 1: Emoce** (Co jsem cítil/a?): Je o Vašich pocitech a emocích během výuky. Jaké byly Vaše emoce, když jste se učili něco nového, když jste řešili problém, nebo když jste s někým spolupracovali? Co Vás bavilo/nebavilo? Tyto pocity nám mohou hodně napovědět o našich vnitřních procesech, motivaci a celkovém prožitku.
- **Vrstva 2: Rozum** (Co se stalo?): Zaměřuje se na fakta a racionální analýzu situace. Jde o to popsat, co se stalo, a rozebrat proč. Co jste se dozvěděli? Jak jste postupovali? Jaké byly výsledky? Zde se soustředíme na objektivní hodnocení, ne na emoce.
- **Vrstva 3: Poučení** (Co si odnáším a co příště udělám jinak?): Na základě předchozích dvou vrstev – emocí a faktů – se zamýšlíte nad tím, jaké ponaučení si odnášíte. Co jste se naučili o sobě, o žácích/žákyních nebo o způsobu učení? A hlavně, co z toho vyplývá pro Vaše budoucí kroky?

„Samotné setkávání učitelů nestačí, klíčová je společná práce s cílem ověřovat dopad výuky a systematická reflexe vzdělávacích výsledků.“

(Hirsch, 2015)

NÁVRH OTÁZEK K 1. VRSTVĚ REFLEXE (EMOCE)

- Jaká byla spolupráce?
- Co bylo nejlepší?
- Co mě bavilo/nebavilo?
- Co jsem prožíval, když...?
- Jak jsem se cítil při...?
- Jak se měnila moje energie během hodiny?
- Který okamžik byl pro mě nejsilnější?

NÁVRH OTÁZEK K 2. VRSTVĚ REFLEXE (ROZUM)

PLÁNOVÁNÍ (CÍL, VOLBA METOD APOD.)

- Jak se dařilo dodržet plán hodiny?
- Byly cíle výuky jasné a dosažitelné?
- Jak jsme si rozdělili/y role?
- Jak jsme si rozdělili/y odpovědnost?
- Jak vhodně jsme zvolili/y metody?

REALIZACE HODINY

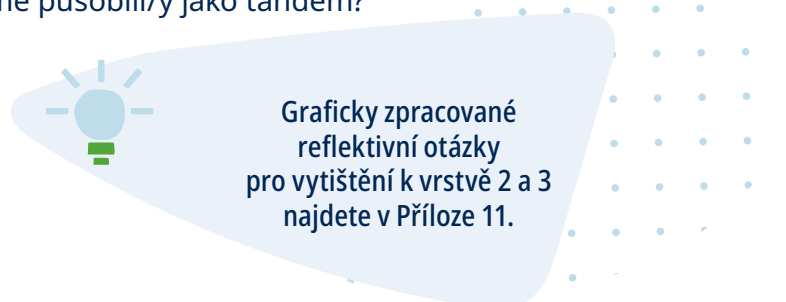
- Povedlo se nám naplnit cíle hodiny?
- Jak zvolené metody přispěly k naplnění cíle hodiny?
- Jak jsme si rozložili/y aktivity v čase?
- Jak jsme se dokázali/y flexibilně přizpůsobit během hodiny?
- Do jaké míry byli žáci/žákyně aktivně zapojeni/y?
- Jak se nám dařilo reagovat na potřeby žáků/žákyní?

HODNOCENÍ, ZPĚTNÁ VAZBA

- Jak se nám dařilo sledovat pokrok žáků/žákyní?
- Jak se nám dařilo hodnotit pokrok žáků/žákyní?
- Jak se nám dařilo dávat zpětnou vazbu žákům/žákyním?
- Jak se nám dařilo získat zpětnou vazbu od žáků/žákyní?

SPOLUPRÁCE

- Jak hodnotíme naši komunikaci během hodiny?
- Jak jsme se vzájemně doplňovali/y a podporovali/y?
- Jak jsme působili/y jako tandem?

NÁVRH OTÁZEK K 3. VRSTVĚ REFLEXE (POUČENÍ)

PLÁNOVÁNÍ (CÍL, VOLBA METOD A POD.)

- Jaké změny v plánování bychom měli/y v budoucnu udělat?
- Které vyučovací metody se osvědčily a které ne?
- Napadají nás nové metody nebo aktivity, které bychom mohli/y vyzkoušet?

REALIZACE HODINY

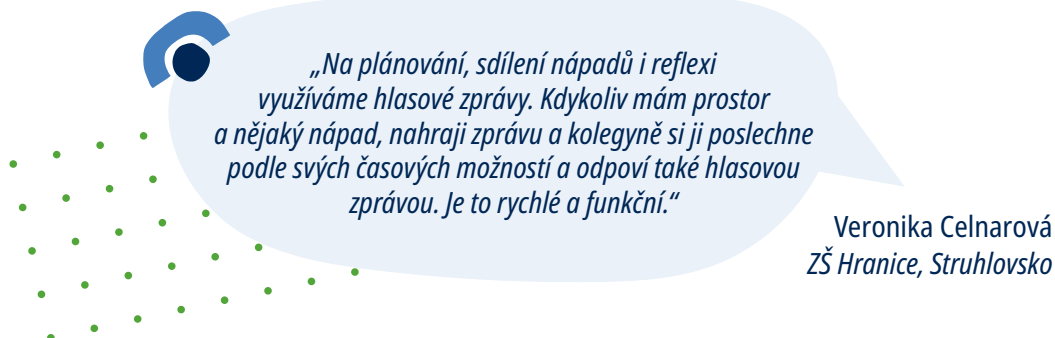
- Co se v hodině osvědčilo a chceme zachovat?
- Co příště udělat jinak a jak?
- Jaké problémy se objevily a jak je řešit?

HODNOCENÍ, ZPĚTNÁ VAZBA

- Co jsme zjistili/y o žácích (jaké k tomu máme důkazy) a jak s tím budeme pracovat?
- Jaké změny v hodnocení žáků/žákyní je třeba udělat?

SPOLUPRÁCE

- Jaké jsou naše silné a slabé stránky jako tandemu a jak je můžeme využít?
- Jaké máme návrhy na zlepšení spolupráce?
- Co oceňujeme na naší spolupráci, kde vidíme rezervy a jak s tím budeme pracovat?

Veronika Celnarová
ZŠ Hranice, Struhlovsko

NÁSTROJE PRO REFLEXI ODUČENÉ HODINY

- Reflektivní deník – individuální zápisy vyučujících o průběhu hodiny, úspěších a výzvách.
- Hodnoticí rozhovor – pravidelná vzájemná diskuze zaměřená na konkrétní hodinu.
- Videozáznam – společné sledování a analýza části výuky.
- Společný evaluační formulář – strukturovaný dotazník s otázkami typu „Co šlo dobře? Co změnit?“
- „Lepíky“ – při hodině vyučující zaznamenávají na papírky postřehy (o žácích/žákyních, o metodách, o stylu výuky apod.), které chtějí s kolegou/kolegyní komunikovat.

„Po hodině se na ni zpětně díváme skrze konkrétní zkušenost, již jsme učinili. Výpovědní hodnota této zkušenosti nemusí být vždy hned zřejmá. Můžeme mít příjemný dojem, že se hodina zdařila, a neproblematizovat si ho nějakým rozbořem. Nebo můžeme mít naopak prožitek nepříjemný a nemáme chuť ho prodlužovat. Přesto jako reflektující profesionálky vyvineme maximální úsilí, abychom odhalili, co se v hodině doopravdy stalo a co to znamená pro naši další práci.“

(Košťálová, 2015)

Při využívání hlasových zpráv je možné posléze využít chatbota, který sumarizuje a uloží strukturovaně v bodech do nějakého dokumentu, co se řešilo.

Dlouhodobá reflexe vyučujících

VÝZNAM DLOUHODOBÉ REFLEXE

- Buduje vzájemnou důvěru a respekt.
- Pomáhá nastavit realistická očekávání a role.
- Umožňuje identifikovat a řešit konflikty či nedostatky v komunikaci.
- Podporuje profesionální růst a udržitelný rozvoj tandemového týmu.

KLÍČOVÉ OTÁZKY PRO DLOUHODOBOU REFLEXI

- Co Ti na naší spolupráci nejvíce vyhovuje a proč?
- Kde vidíš prostor pro zlepšení a jak navrhuješ tyto rezervy řešit?
- Jaký typ zpětné vazby ode mne Ti nejvíce pomáhá?
- Cítíš se v tandemu jako rovnocenný partner? Pokud ne, proč?
- Co se nám za uplynulé období dařilo jako týmu?
- Jak můžeme naši spolupráci dále rozvíjet?

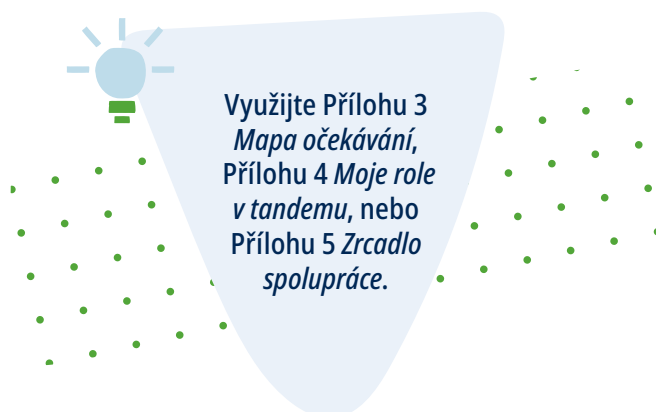
FORMY DLOUHODOBÉ REFLEXE

- Pravidelný rozhovor – např. jednou za měsíc diskuze věnovaná otevřenému hodnocení spolupráce (min. 30 minut).
- Společné vyplnění dotazníku – hodnocení komunikace, rovnosti, motivace apod.
- Spolupráce s mentorem nebo koordinátorem – nezávislá podpora od školního metodika či vedení.

JAK VYUŽÍT POČÁTEČNÍ VKLAD DO TANDEMOVÉ SPOLUPRÁCE K DLOUHODOBÉ REFLEXI?

Pokud jste investovali čas do nastavení spolupráce v začátku tandemu, můžete se vrátit k pracovním listům a společně reflektovat, jak s odstupem času vnímáte to, co jste si o sobě mysleli, a jak to reflektuje kolega/kolegyně v tandemu.

Vyplňte si ještě jednou pracovní listy v přílohách a porovnejte je s počátečním stavem. Sledujte, jestli jste se v oblasti spolupráce někam posunuli, případně v čem a kam? A co z toho pro Vaši spolupráci vyplývá do budoucna? Jaké změny (včetně praktických konkrétních kroků) uděláte a proč?

Reflexe (nejen) pro začínající tandemové vyučující

Tandemová výuka patří k nejúčinnějším formám profesního učení začínajících pedagogů. Umožňuje sdílení zkušeností, okamžitou podporu během hodiny a společnou reflexi.

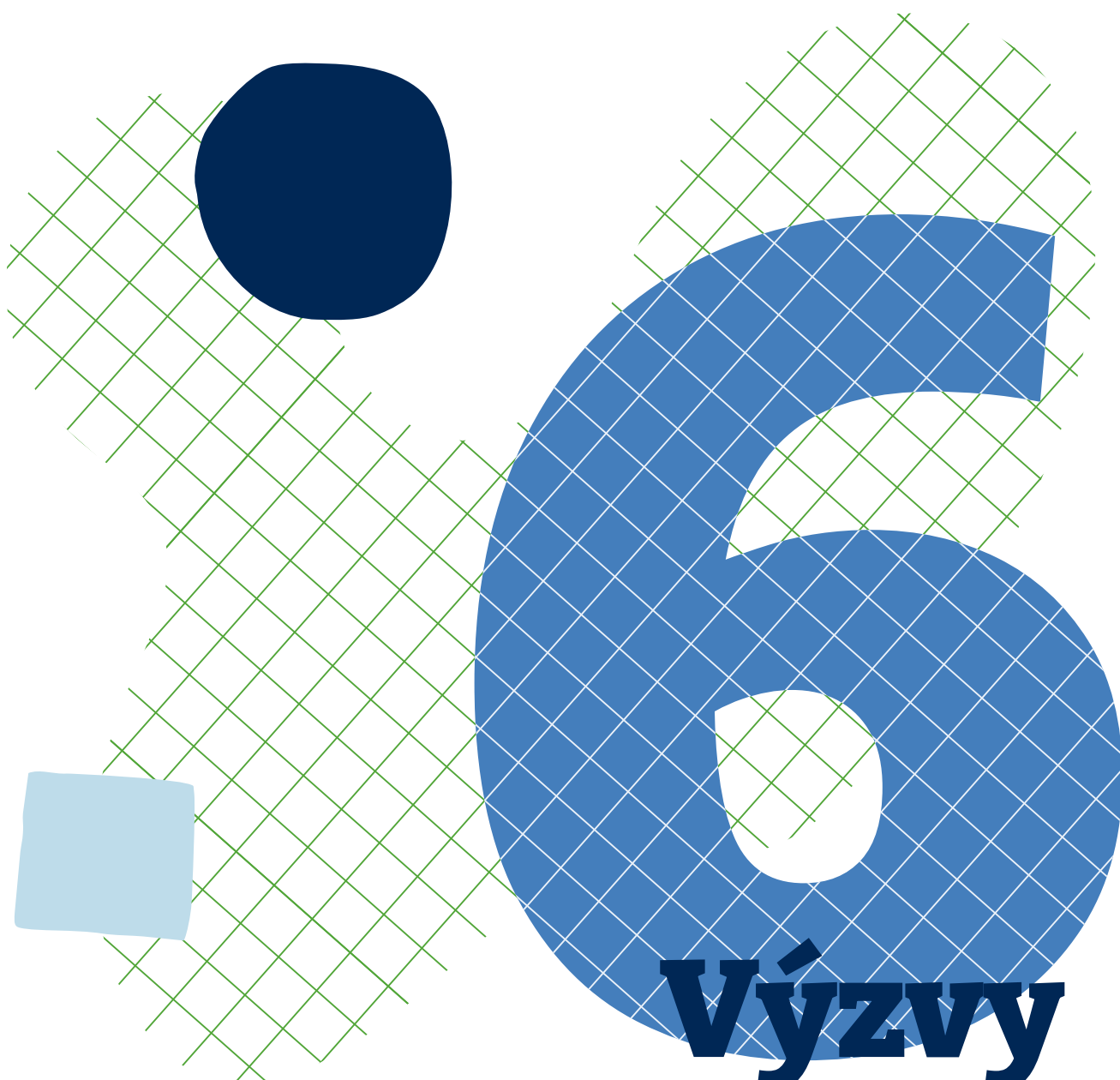
Pro usnadnění jsme pro Vás vytvořili checklist, který vychází z *Kompetenčního rámce absolventa učitelství* (MŠMT, 2023). Rámec je tvořen 18 kompetencemi rozdělenými do 6 oblastí a nabízí nejen začínajícím tandemovým učitelům praktickou oporu v prvních měsících tandemové praxe.

Tento checklist lze použít jako nástroj sebehodnocení po hodinách v tandemu i jako podklad pro reflexi s uvádějícím vyučujícím. Díky jeho pravidelnému využívání můžete sledovat, jak se Vaše dovednosti i partnerská spolupráce postupně rozvíjejí.

Shrnutí společné reflexe

- Klíčový nástroj pro zlepšování kvality výuky i spolupráce mezi vyučujícími.
- Probíhá po každé hodině i v dlouhodobém horizontu.
- Podporuje lepší plánování, realizaci a hodnocení výuky.
- Důležitá je otevřená a bezpečná komunikace.
- Pomáhá sladovat rozdílné přístupy, sjednocovat jazyk a strategie.
- Přináší vzájemnou inspiraci (např. v řízení třídy, práci s otázkami, diferenciaci).
- Naplánovat reflexi dopředu jako pevnou součást tandemové spolupráce.
- Vytvořit bezpečné prostředí bez kritiky.
- Používat konkrétní popisy místo soudů.
- Zaznamenávat hlavní postřehy pro další plánování.

Výzvy tandemové výuky a jejich řešení

Tandemová výuka bývá v některých ohledech náročná. Mohou se objevit rozdílné představy, únava, nedorozumění nebo konflikty. Důležité je tyto potíže včas rozpoznat a konstruktivně řešit.

NEOCHOTA KE SPOLUPRÁCI

Ne každý z vyučujících je připraven sdílet svůj prostor ve výuce s druhou osobou. Mnozí preferují samostatnou práci a kontrolu nad svým prostorem. Sdílení prostoru je může vést ke ztrátě autonomie, pocitu ohrožení a nejistoty. Náročnější mohou být tandemy s nadřízeným/podřízeným, profesně starším/mladším kolegou, osobnostně odlišnými kolegy/kolegyněmi nebo kolegy/kolegyněmi s odlišným přístupem k tandemové výuce.

Řešení:

- Začněte s menšími projekty nebo jen občasnými tandemovými hodinami, abyste si mohli spolupráci vyzkoušet a postupně si na ni zvyknout.
- Dbejte na to, aby tandemová výuka byla dobrovolná. Nátlak může vést k negativním postojům a neefektivní spolupráci.
- Nabízejte vyučujícím školení a workshopy zaměřené na rozvoj jejich komunikačních a kooperačních dovedností.
- Coby vedení školy aktivně spolupráci mezi vyučujícími podporujte, vytvářejte pozitivní klima a buďte připraveni řešit případné konflikty.
- Vedte vyučující k vytvoření „týmové smlouvy“ – ustanovení jasných pravidel a očekávání, což pomůže předejít nedorozuměním.

DIREKTIVNÍ NAŘÍZENÍ TANDEMU

Pokud je tandem nařízen bez dohody s vyučujícími, je to velké riziko, i když se vedení školy snaží vybrat vhodné dvojice. Tandemová výuka je založena na otevřené spolupráci, proto je direktivní přístup nevhodný a může vést k velké zátěži pro vyučující.

Řešení:

- Před zavedením tandemu by vedení školy mělo s vyučujícími prodiskutovat jeho výhody a nevýhody, získat jejich názory a zapojit je do rozhodování.
- Pokud je to možné, vyučujícím by měla být dána možnost vybrat si, s kým budou tandemovou výuku realizovat.
- Vedení školy by mělo vyučujícím poskytnout podporu a být flexibilní při řešení případných problémů.
- Tandemovou výuku je vhodné nejprve vyzkoušet v pilotních projektech s dobrovolníky/dobrovolnicemi, aby bylo možné získat zkušenosti a ověřit její efektivitu.

ŠKOLA NEVNÍMÁ TANDEMOVOU VÝUKU JAKO NADSTANDARDNÍ ZPŮSOB PRÁCE

Pokud škola nevěnuje tandemu dostatečnou důležitost a pozornost, např. využívá tandemové učitele/učitelky k suplování, a jejich příprava na společnou práci není využita, mohou být vyučující frustrováni a kvalita výuky se snižuje.

Řešení:

- Vedení školy by mělo jasně definovat tandemovou výuku jako jednu z priorit a vyčlenit na ni potřebné zdroje.
- Zajistit, aby vyučující měli dostatek času na společnou přípravu a reflexi, a tento čas chránit před rušením (např. suplováním).
- Zohlednit práci v tandemu při hodnocení učitelů/učitelek a případně ji finančně nebo jinak odměnit.
- Vedení školy by mělo aktivně propagovat úspěchy tandemové výuky a sdílet dobrou praxi.

NEDOSTATEK INFORMACÍ O TANDEMOVÉ VÝUCE

Pokud vedení či vyučující nemají dostatek informací o tom, jak tandem nastavit, vede to k hledání, zkoušení a učení se z chyb. Může to vést k nechuti k práci v tandemu, pokud učitelé nejsou motivovaní.

Řešení:

- Poskytněte vyučujícím školení a workshopy zaměřené na principy a metody tandemové výuky.
- Organizujte setkání a sdílení zkušeností mezi vyučujícími, kteří již mají s tandemem zkušenosti.
- Zajistěte, aby noví tandemoví vyučující měli možnost konzultovat a získávat podporu od zkušenějších kolegů.
- Zapojte do tandemové výuky i pohled zvenčí – zkušeného učitele, kolegu z týmu, vedení či mentora, kteří Vám poskytnou cennou zpětnou vazbu.
- Zpřístupněte vyučujícím relevantní literaturu a online zdroje o tandemové výuce.

CHYBĚJÍCÍ PODPORA A SDÍLENÍ S DALŠÍMI TANDEMOVÝMI VYUČUJÍCÍMI

Práce v tandemové výuce se od té běžné liší a přináší otázky, nejistoty a výzvy. Obzvláště pokud chybí možnost sdílení zkušeností s dalšími tandemovými vyučujícími, což by mohlo přinést nové nápady, uklidnění, inspiraci, ujištění a uvolnění napětí.

Řešení:

- Založte si platformu (např. online fórum, pravidelné setkávání) pro sdílení zkušeností a vzájemnou podporu mezi tandemovými učiteli/učitelkami.
- Zajistěte aby měli vyučující možnost konzultovat své problémy s odborníkem (supervizorem), který jim může poskytnout podporu a rady.
- Podporujte účast vyučujících na konferencích a seminářích zaměřených na tandemovou výuku, na kterých mohou své zkušenosti sdílet a čerpat inspiraci od ostatních.
- Vytvořte databázi materiálů a nástrojů, v rámci které mohou vyučující sdílet své nápady a zkušenosti.

NEDOSTATEK ČASU NA PŘÍPRAVU A REFLEXI

V hektickém školním prostředí je těžké najít společný čas na plánování, proto bývá nedostatek času na přípravu a reflexi velkým rizikem pro efektivní spolupráci.

Řešení:

- Domluvte si pevný den, hodinu a místo pro přípravu a reflexi a dodržujte to, alespoň v začátcích spolupráce je to zásadní.
- Naučte se efektivně využívat čas při plánování a reflexi (např. stanovení priorit, zaměření na klíčové body).
- Využívejte online nástroje (např. sdílené dokumenty, videokonference) pro usnadnění komunikace a spolupráce na dálku.
- Vedení školy by mělo časovou náročnost tandemové výuky při plánování rozvrhu a pracovního zatížení vyučujících zohlednit.

„Za hlavní překážku téměř polovina dotázaných učitelů považuje časovou náročnost plánování a koordinace, přičemž tuto obtíž zmiňují častěji učitelé na druhém stupni.“

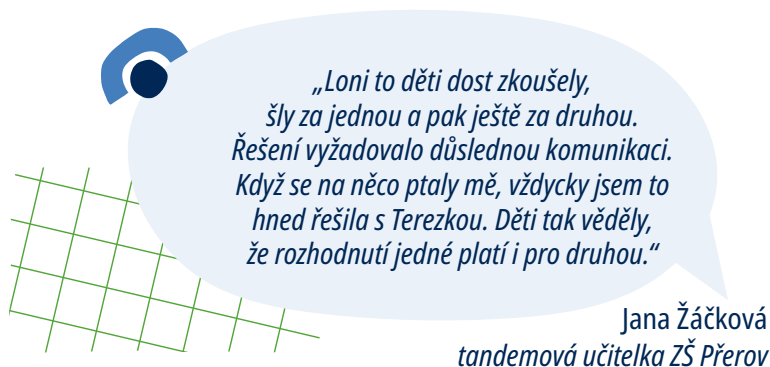
(ČŠI, 2025)

TŘÍDA NENÍ PŘIPRAVENA NA TENTO ZPŮSOB VÝUKY

Tandemová výuka přináší nové způsoby práce (skupinové aktivity, pestřejší metody, intenzivnější tempo), na které žáci a žákyně mohou reagovat různě a mohou být zpočátku zaskočení. Musí se vyrovnat s různým přístupem dvou vyučujících, což zatěžuje jejich pozornost a narušuje zaběhané systémy práce.

Řešení:

- Předem žáky a žákyně na tandemovou výuku připravte, vysvětlete jim její principy a výhody a zapojte je do diskuze.
- Změny ve výuce zavádějte postupně, aby se žáci/žákyně měli čas adaptovat.
- Také pro chování a práci při tandemové výuce je vhodné pro/s žáky jasně stanovit pravidla a očekávání.
- Pravidelně reflektujte s žáky a žákyněmi jejich zkušenosti s tandemovou výukou a zohledňujte jejich zpětnou vazbu.

ÚNAVA ŽÁKŮ PO TANDEMOVÉ HODINĚ

Tandemová výuka bývá opravdu podnětná a dokáže dost zvýšit pozornost a zapojení žáků/žákyní. To však může vést i k jejich únavě, takže mohou být v následující hodině méně aktivní.

Řešení:

- Zařazujte do tandemových hodin pravidelné přestávky a aktivity, které umožňují žákům a žákyním odpočinout si a zregenerovat.
- Střídejte náročnější a méně náročné aktivity, aby žáci/žákyně udrželi pozornost a nedošlo k přetížení.
- Diferencujte úkoly a aktivity podle individuálních potřeb a schopností žáků/žákyní, aby nedocházelo k přetěžování těch slabších.
- Pokud je to možné, zohledněte to i v rozvrhu tak, aby po tandemové hodině následovala méně náročná aktivita nebo přestávka.

NUTNOST DODRŽOVAT PŘIPRAVENÝ SCÉNÁŘ

Tandemová výuka vyžaduje plánování obsahu hodiny a rozdělení odpovědnosti mezi vyučující. Pokud není scénář dodržován, může to vést k napětí mezi vyučujícími, ovlivnit žáky/žákyně, učení nebo i narušit strukturu hodiny.

Řešení:

- Plánujte hodinu s určitou mírou flexibility, aby bylo možné reagovat na aktuální potřeby a situace.
- Komunikujte o svých představách a potřebách otevřeně a buďte ochotni dělat kompromisy.
- Po hodině společně reflektujte, co fungovalo a co ne, a na základě toho upravte další plánování.
- Budujte vzájemnou důvěru a respekt, abyste se na sebe mohli spolehnout.

CO DĚLAT, KDYŽ SE OPRAVDU NEDAŘÍ?

Pokud se tandemová spolupráce ocitne ve fázi, kdy výše doporučené návrhy řešení nefungují, je dobré obrátit se na externí pomoc nebo tandemovou spolupráci dočasně přerušit.

Řešení:

- Školní supervize – vedená externím odborníkem.
- Mediace – s podporou školního psychologa nebo metodika prevence.
- Dočasné přerušování tandemu – krátká pauza, návrat po dohodě.

Když se tandem nedaří, není to selhání. Každý tandem může projít krizí – klíčové je, jak na ni zareagujete.

„Když jsme zakládali tandemovou výuku u nás ve škole, zakázali jsme si říkat, že něco nejde, a naopak jsme oceňovali, co ocenit šlo. Hledali jsme řešení, abychom podpořili tandemovou výuku a nehledali důvody, proč to nejde.“

Vít Beran
ředitel ZŠ Kunratice

„Ředitel musí být připravený na to, že si jednoduše někteří lidé nesesnou, není to ostuda ani selhání, pokud se tandem nepovede, důležité je případně zkusit jinou kombinaci.“

Ilona Bočinská
ředitelka ZŠ Přerov

Výzvy tandemové výuky v kostce

NEJČASTĚJŠÍ PŘEKÁŽKY PŘI TANDEMOVÉ VÝUCE:

- neochota ke spolupráci;
- nedostatečná podpora ze strany vedení školy;
- nedostatek času na společnou přípravu a reflexi;
- nepřipravenost žáků/žákyní na zavedení tandemové výuky.

MOŽNOSTI V PŘEKONÁVÁNÍ TĚCHTO PŘEKÁŽEK:

- otevřená komunikace;
- aktivní řešení konfliktů;
- flexibilní přístup;
- využití mentoringu a supervize;
- dočasné přerušení tandemové výuky.

**Jak podporovat
tandemové učení
z pozice ředitele/
ředitelky školy**

Ředitel/ka je klíčovou osobou pro vytvoření prostředí, kde může tandemová výuka přirozeně růst. Je důležité, aby ji aktivně podporoval/a, nastavoval/a podmínky pro její realizaci a vnímal/a ji jako dlouhodobý proces změny kultury školy, nikoli jen jako organizační opatření. Studie Poche Kargerové a kol. (2022) potvrzuje, že tandem není jen metoda, ale navíc nástroj budování profesní komunity, což je dlouhodobý faktor kvality školy.

VYTVOŘENÍ VIZE A RÁMCE PODPORY TANDEMOVÉ VÝUKY

- Ujasněte si, proč chcete tandemovou výuku zavádět – může jít o zvyšování kvality výuky, individualizaci, podporu začínajících vyučujících, zapojení speciálních pedagogů atd.
- Zařadte tandemovou výuku do ŠVP a koncepce školy – vytvořte oficiální rámec, kde bude její role popsána.
- Komunikujte vizi s celým pedagogickým sborem a vysvětlete přínosy i očekávání.

UKOTVENÍ V KULTUŘE ŠKOLY

- Tandemová výuka není jen metodou – je to projev spolupráce a důvěry ve škole.
- Podporujte otevřenou komunikaci, sdílení odpovědnosti a klima, kde je spolupráce přirozená.
- Využívejte tandem i mimo běžnou výuku – při projektových dnech, třídnických hodinách, integraci žáků/žákyní se ŠVP apod.
- Oceňujte a veřejně podporujte tandemovou výuku – například formou pedagogických rad apod.

„Máme souznějící učitelský sbor, který je nastavený na stejnou vlnu a není tady nikdo, kdo by naše děti neměl rád. Všichni se snaží dělat maximum. Je zde takové ovzduší důvěry, že se učitelé nebojí pustit si někoho druhého do třídy, což může být jinde často problém, učitelé totiž nezřídka bývají sóloví hráči.“

Ilona Bočinská
ředitelka ZŠ Přerov

„Za jeden z klíčových nástrojů profesního rozvoje učitelů je považováno vytvoření spolupracujících, sdílejících a vzájemně podporujících profesní komunity.“

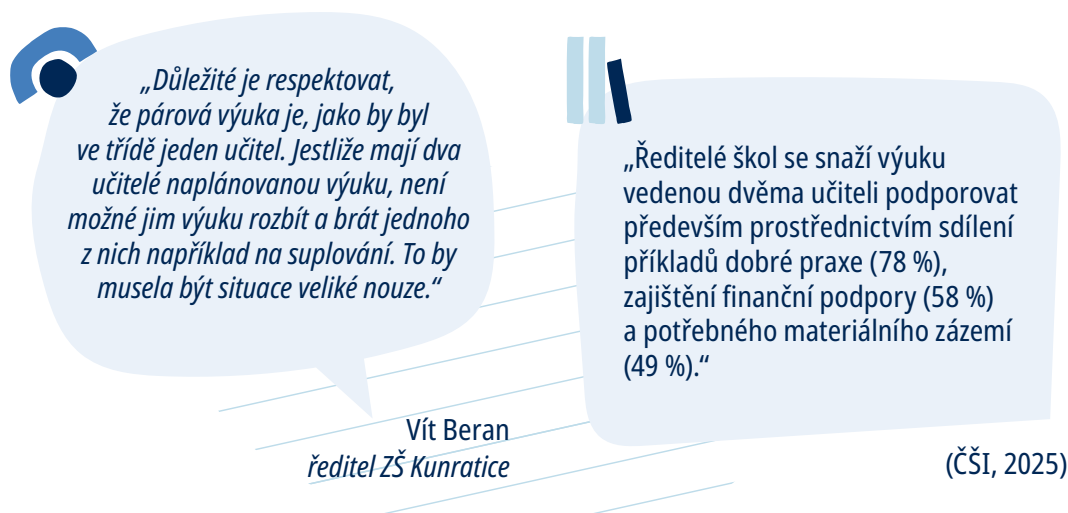
(Poche Kargerová, 2022)

VÝBĚR A PODPORA UČITELSKÝCH DVOJIC

- Vytipujte vhodné dvojice vyučujících, kteří se chtějí zapojit – důležité je, aby spolu chtěli a mohli spolupracovat.
- Podpořte různorodé typy tandemů (např. zkušený/á + začínající učitel/ka, učitel/ka + speciální pedagog/pedagožka, předmětový tandem).
- Zajistěte prostor pro dobrovolnost – tandem nemá být direktivně nařízený.

ORGANIZAČNÍ A PROVOZNÍ PODMÍNKY

- Začněte pomalu a začleňujte tandemovou výuku postupně. Není nutné, aby se tandemová výuka objevila ve všech třídách najednou. Můžete začít s jedním nebo dvěma páry vyučujících, kteří mají zájem. Postupné zavádění Vám umožní ověřit si, co funguje a co je potřeba upravit.
- Tandemová výuka vyžaduje, aby měli vyučující dostatek společného času na plánování a reflexi. Zkuste v rozvrhu najít okna, kdy se mohou sejít, například během hodin tělesné výchovy nebo volitelných předmětů.
- Zvažte propojení dvou vyučovacích hodin do jednoho bloku. Delší vyučovací bloky dávají vyučujícím větší prostor pro projektovou výuku a skupinové aktivity.
- Mějte na paměti, že tandemová výuka má mnoho podob. Učitelé/učitelky se mohou střídat nebo být ve třídě společně jen v určitých hodinách.
- Jakmile se tandem domluví, neodvolávejte jednoho z vyučujících na suplování, protože by to narušilo jejich vzájemnou spolupráci.

PROFESNÍ ROZVOJ A SDÍLENÍ ZKUŠENOSTÍ

- Podporujte bezpečné klima ve škole, které je podmínkou pro kolegiální sdílení.
- Nabídněte vyučujícím vzdělávání k tandemové výuce (semináře, mentoring, pozorování v jiných školách).
- Podporujte reflexi a kolegiální učení – např. formou metodických týmů, mentoringu nebo vzájemných hospitací.
- Vytvářejte prostor pro sdílení příkladů dobré praxe.
- Zprostředkujte odbornou pomoc – supervize, externí mentor/ka, platforma sdílení.

PRŮBĚŽNÉ VYHODNOCOVÁNÍ

- Sbírejte zpětnou vazbu od zapojených vyučujících i žáků/žákyní (např. rozhovory, dotazníky, hospitace).
- Monitorujte přínosy i výzvy – vyhodnocujte dopad na žáky, klima ve třídě a spolupráci vyučujících.
- Buďte připraveni upravit podmínky nebo přístup podle konkrétní situace a zpětné vazby.

HOSPITACE A ZPĚTNÁ VAZBA

Při hospitaci v hodině, kde probíhá tandemová výuka, je dobré, aby vedení školy nesledovalo jen běžné didaktické a organizační aspekty, ale i specifika spolupráce dvou vyučujících. Hlavním cílem je tu totiž spolupráce a vzájemné

učení vyučujících. Nesnažte se hodnotit každého vyučujícího zvlášť, spíš se soustřeďte na dynamiku celého tandemu. Doporučujeme vést si při hospitaci záznam zohledňující specifika tandemové spolupráce, hodnotit přidanou hodnotu tandemu a nesrovnávat, kdo z vyučujících byl lepší.

Zaměřte se např. na:

- Dynamiku tandemu: Jak si vyučující rozdělují role? Podporují se navzájem, nebo spíš působí každý sám za sebe? Všímejte si neverbální komunikace – očního kontaktu, gest.
- Zapojení žáků a žákyní: Jak učitelé/učitelky pracují s celou třídou? Umožňují žákům a žákyním spolupráci? Podporují jejich samostatnost? Sledujte, jestli oba vyučující dokážou efektivně pracovat s různými skupinami žáků/žákyní.
- Inovaci a přidanou hodnotu: Všímejte si, zda tandemová výuka umožňuje využívat i nové metody, které by jeden učitel sám těžko zvládl. Může jít o různé typy projektů, diskuzí nebo skupinové práce.
- Zpětnou vazbu vyučujících: Jak reagují na otázky žáků a žákyní? Jak jim dávají zpětnou vazbu? Podporují se v tom navzájem?

Hospitující člen/ka vedení nebo kolega/kolegyně mohou poskytnout konstruktivní zpětnou vazbu oběma vyučujícím, což jim pomůže zlepšit jejich spolupráci a pedagogické dovednosti. Mohou také pomoci identifikovat silné stránky tandemu a navrhnout, jak je ještě lépe využít.

Při reflexi:

- Vyzdvihněte silné stránky: Začněte tím, co se tandemové dvojici opravdu povedlo. Oceňte jejich spolupráci, souhru a inovativní přístup.
- Ptejte se, nehodnotte (dodržujte pravidla respektující zpětné vazby): Místo „udělali jste to špatně“ se ptejte „proč jste se rozhodli pro tento postup?“. Vytvořte prostor pro otevřenou diskuzi o tom, jak se cítili a co by příště udělali jinak.
- Nabídněte podporu: Společně se zamyslete, co by dvojici pomohlo se zlepšit. Potřebují víc času na přípravu, nebo další vzdělávání? Vaším cílem je být partnerem pro rozvoj, ne jen kontrolorem.

Vedení může pomoci odstranit případné systémové překážky, které brání efektivní tandemové výuce – ať už jde o nedostatek času na přípravu, nevhodný rozvrh hodin, nebo potřebu dalšího vzdělávání. Sledování tandemově vedených hodin může být dobrou příležitostí, jak tyto potřeby identifikovat.

V Příloze 13 najdete návrh hospitačního archu tandemově vedené hodiny se zaměřením na spolupráci a zapojení obou učitelů.

Pro inspiraci najdete na webu Zapojmevsechny.cz rozhovor o tandemové výuce s ředitelem ZŠ.

Financování tandemové výuky

VYUŽITÍ STÁVAJÍCÍCH ZDROJŮ ŠKOLY

- Úprava úvazků: Tandemová výuka může být financována z disponibilních hodin nebo úvazků školy. PH max umožňuje buď půlení hodin nebo tandemové učení.
- DPP/DPČ: Pokud má škola rezervu v rozpočtu, lze druhého vyučujícího zapojit na dohodu o provedení práce. (Pozor na souběhy pracovních smluv a dohod dle platného zákoníku práce. Činnost vykonávaná na základě DPČ/DPP musí být odlišná od pracovní náplně uvedené v hlavním pracovním poměru. Není možné použít DPČ/DPP k „navýšení“ úvazku, pokud jde o stejnou práci. To může být považováno za obcházení zákona.)

ZAPOJENÍ DO PROJEKTŮ A GRANTOVÝCH VÝZEV

- Zapojení začínajících učitelů: Tandemová výuka s mentorem může být financována z prostředků na adaptaci začínajících učitelů (MŠMT, kraj).
- Školy mohou čerpat prostředky z operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) na podporu inovací ve výuce včetně tandemu.
- Sledujte výzvy MŠMT, krajů, měst nebo neziskových organizací, které podporují tandemové vyučování, mentoring nebo sdílenou výuku.

SPOLUPRÁCE SE ZŘIZOVATELEM

- Komunikujte se zřizovatelem školy o přínosech tandemové výuky – některé obce a kraje ji již cíleně podporují a mohou přispět z vlastního rozpočtu. Připravte si stručný materiál, který zřizovateli představí přínosy a požadavky na podporu.

Jak mluvit o tandemové výuce s rodiči

Rodiče jsou pro školu zásadními partnery. Pokud jim ale není tandemová výuka dobře vysvětlena, mohou ji někteří vnímat jako experiment nebo neefektivní „dvojí vedení“. Proto je důležité komunikovat o jejích přínosech jasně a srozumitelně, bez odborného žargonu. Stačí říct například: „Ve třídě budou působit dva vyučující najednou. Jeden vede výklad, druhý pracuje s menší skupinou nebo individuálně podporuje Vaše děti. Ty mají díky tomu větší prostor na otázky a mohou pracovat vlastním tempem. Ti, kdo potřebují více podpory, ji dostanou přímo ve výuce, nemusí odcházet ze třídy nebo zůstat ve škole po vyučování.“

KOMUNIKAČNÍ ZÁSADY:

- Mluvte lidsky a srozumitelně.
- Zdůrazněte přínosy pro děti.
- Buďte otevření dotazům.
- Sdílejte konkrétní příklady z praxe.
- Pravidelně informujte.

O ČEM JE VHODNÉ RODIČE INFORMOVAT?

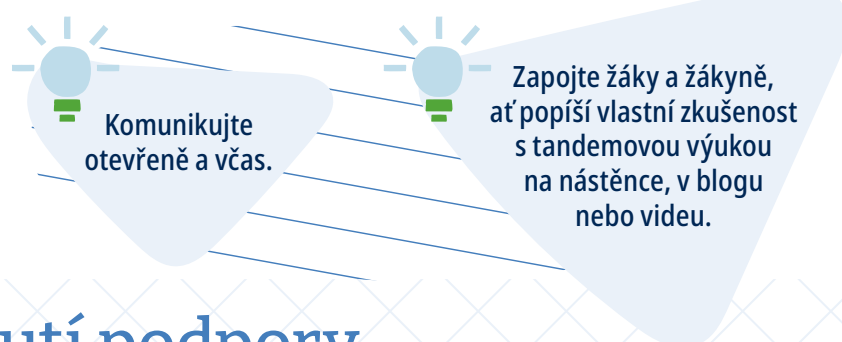
- O důvodech zavedení tandemové výuky ve vyučování.
- Že tandemová výuka neznamena kompenzaci neschopnosti jednoho učitele, ale větší intenzitu, zapojení a pozornost, které žáci dostanou přímo ve škole.
- Co tandemová výuka je a co není (např. „Nejde o úlevu učitele/učitelky, ale o spolupráci dvou vyučujících.“).
- Jaké jsou přínosy pro žáky a žákyně – individuální přístup, lepší podpora při učení, pestřejší výuka, větší klid a bezpečí ve třídě.
- Jak je zajištěn jednotný přístup v hodnocení.
- Jak tandem reaguje na potřeby žáků/žákyní – včetně podpory a diferenciací.

VYTVÁŘEJTE PROSTOR PRO DOTAZY A DIALOG

- Počítejte s tím, že rodiče mohou mít obavy nebo nejasnosti – např.: „Kdo je zodpovědný?“, „Nebude to chaos?“ apod.
- Nabídněte možnost konzultací nebo otevřených hodin, kde rodiče tandemovou výuku uvidí v praxi.
- V případě pochybností jim poskytněte konkrétní příklady situací nebo zpětnou vazbu od žáků/žákyní.
- Dělejte „malé reportáže“ z tandemových hodin – např. v newsletteru, na webu nebo nástěnce.

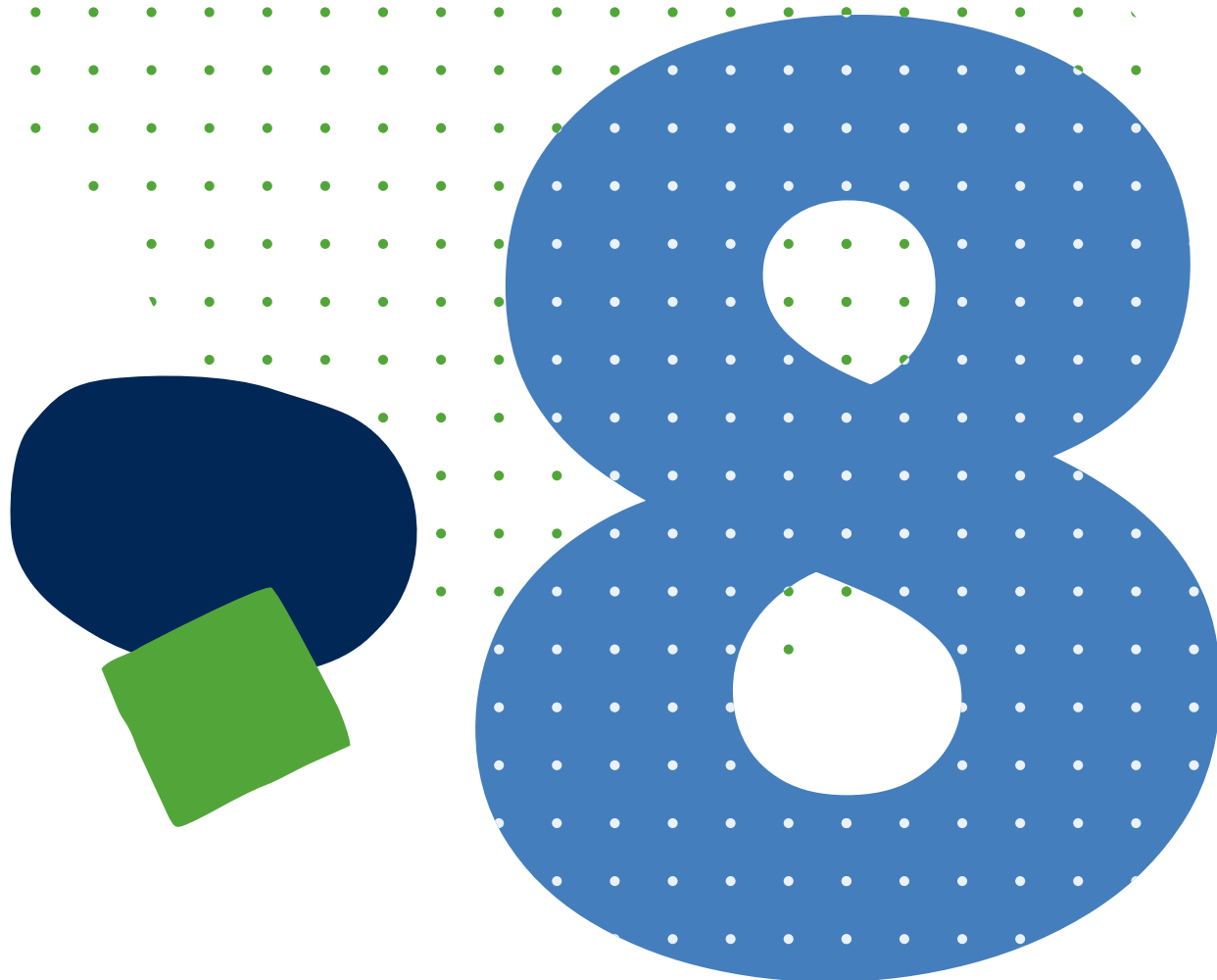
MOŽNÉ FORMY KOMUNIKACE S RODIČI

- Třídní schůzky – krátká prezentace, prostor pro dotazy.
- Školní web / newsletter – krátký článek nebo video z výuky.
- Leták „Co je to tandemová výuka?“ – jednoduché, srozumitelné sdělení pro rodiče.
- Individuální konzultace – vysvětlení konkrétního přínosu pro daného žáka či žákyni.

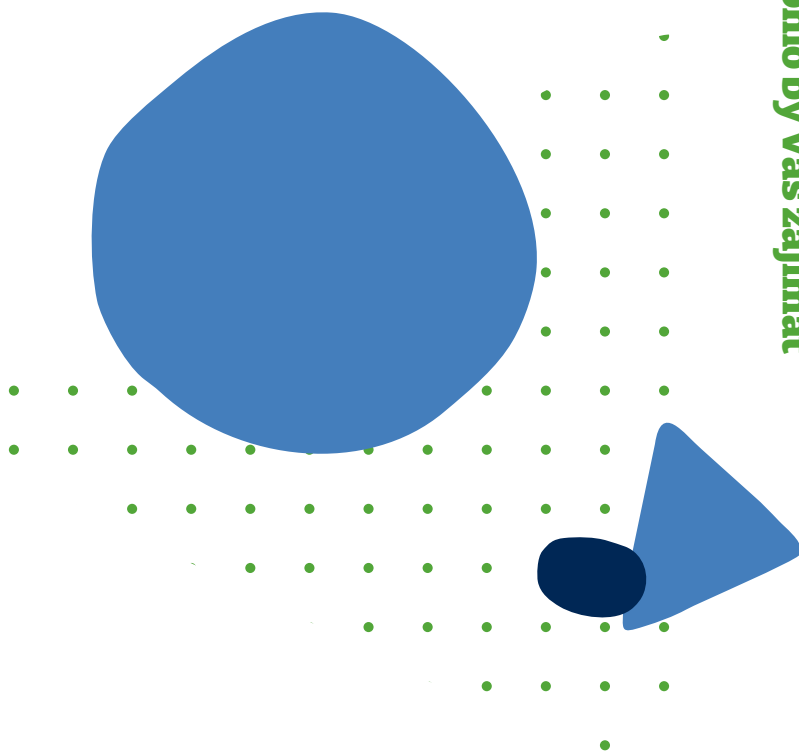

Shrnutí podpory tandemové výuky z pozice ředitele/ředitelky školy

- Vytvoření vize a rámce podpory tandemové výuky
- Ukotvení v kultuře školy
- Výběr a podpora učitelských dvojic
- Profesní rozvoj a sdílení zkušeností
- Průběžné vyhodnocování
- Hospitace a zpětná vazba
- Informování zákonných zástupců
- Zajištění financování tandemové výuky

**Mohlo by
Vás zajímat**

Je důležité rozlišovat mezi „tandemovou výukou“ jako spoluprací dvou vyučujících ve třídě a „tandemovým vrstevnickým učením“ jako specifickou metodou jazykové výměny. Zatímco principy vzájemné podpory a učení se od partnera/ partnerky mohou být společné, jejich historický vývoj a primární kontexty se v různých zemích lišily. Zatímco někde se silněji prosadil koncept „co-teaching“ v souvislosti s inkluzí, v jiných zemích má „tandem“ silnou vazbu na jazykové vzdělávání.

Peer programy aneb tandemové učení žáků a žákyní

Tandemové učení žáků a žákyní (peer tandem learning) je specifická forma kooperativního učení, při které dva žáci/žákyně (nebo malé skupiny) spolupracují na učení s cílem vzájemného sdílení znalostí, dovedností a odpovědnosti. Tento přístup je využíván v různých vzdělávacích kontextech a má několik výhod, především v oblasti rozvoje autonomie, sociálních dovedností a hlubšího porozumění učivu.

FORMY A PŘÍSTUPY:

- Peer tutoring (tutorovaný tandem) – jeden žák má vyšší úroveň znalostí a působí jako průvodce nebo „učitel/ka“ pro druhého.
- Reciproční tandem (rovnocenní partneři) – oba žáci mají přibližně stejnou úroveň znalostí a vzájemně si pomáhají s pochopením učiva.
- Jazykové tandemy – velmi časté v jazykovém vzdělávání, kdy si dva žáci (často z různých jazykových prostředí) navzájem pomáhají se studiem mateřského jazyka toho druhého.

VÝHODY TANDEMOVÉHO UČENÍ:

- Podporuje aktivní zapojení žáků/žákyní a vlastní odpovědnost za učení.
- Rozvíjí metakognitivní schopnosti – žáci/žákyně si lépe uvědomují, jak se učí.
- Pomáhá překonávat jazykové a sociální bariéry, zvláště u žáků/žákyní s odlišným mateřským jazykem nebo se SVP.
- Umožňuje individualizovanou podporu v přirozeném prostředí třídy.
- Podporuje inkluzivní kulturu školy – každý žák může být učitelem i žákem zároveň.

Tandemová výuka v kontextu inkluzivního vzdělávání ve světě

Tandemová výuka se začala rozvíjet v několika zemích nezávisle na sobě, ale nejdříve se objevila ve Spojených státech amerických.

V USA se tandemová výuka, známá zde pod pojmem co-teaching, objevila již v 60. letech 20. století a systematicky se začala rozvíjet v 80. letech 20. století jako součást širšího posunu směrem k inkluzivnímu vzdělávání. Hlavním impulzem byly legislativní změny, zejména zákon IDEA (Individuals with Disabilities Education Act), který posílil právo žáků a žákyní se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) na vzdělávání v běžné třídě. Model co-teachingu umožnil, aby ve třídě působil vedle hlavního učitele také speciální pedagog, který podporuje individuální potřeby žáků/žákyní. Postupně se rozšířil i do běžných tříd jako nástroj diferencované výuky, týmového plánování a profesního rozvoje vyučujících.

V německém vzdělávacím systému má tandemová nebo týmová výuka (Team-teaching) silné postavení zejména ve dvou oblastech: 1. V odborném vzdělávání (Berufsschule) – kde běžně spolupracuje vyučující teoretického předmětu s mistrem/mistrou odborného výcviku nebo specialistou/specialistkou z praxe. 2. V inkluzivním vzdělávání – podobně jako v USA se tandem uplatňuje v rámci integrace žáků a žákyní se SVP. Týmy tvoří často vyučující obecně vzdělávacích předmětů a speciální nebo sociální pedagog. Zkušenosti z Německa ukazují, že tandemová výuka přináší vyšší míru pedagogického přizpůsobení, ale vyžaduje systematickou přípravu a důvěru mezi partnery.

Ve Spojeném království se tandemová výuka využívá především jako nástroj mentoringu a profesního rozvoje začínajících vyučujících (Initial Teacher Training – ITT). V praxi to znamená, že zkušený učitel (mentor) spolupracuje s vyučujícím při přípravě na výuku a částečně se účastní i výuky samotné. Tento model se osvědčil jako efektivní způsob uvádění nových vyučujících do praxe – posiluje reflexi, bezpečné experimentování a rozvoj učitelských dovedností.

Tandemová výuka má v USA, Velké Británii a Německu odlišné historické kořeny, které se však postupně sblíží v zaměření na inkluzi a podporu různoro-

dosti žáků a žákyní. Ve všech třech zemích je patrný posun od raných experimentů a specifických kontextů (podpora žáků a žákyní se SVP v USA, jazyková podpora v Německu) k širšímu využití tandemové výuky jako strategie pro inkluzi, diferenciaci a celkové zlepšení kvality výuky pro všechny žáky a žákyně.

V 90. letech 20. století se tandemová výuka začala rozšiřovat v dalších státech, zejména v Kanadě, Austrálii a Finsku.

V Kanadě, kde se tandemová výuka často označuje jako co-teaching, je kladen důraz na rovnocenné partnerství mezi vyučujícími běžné a speciální pedagogiky. Společně sdílejí zodpovědnost za výuku všech, s cílem vytvořit silná partnerství a efektivní vzdělávací prostředí. Důležitá je proaktivní komunikace s rodiči a žáky ohledně inkluze a řešení rozdílů v pedagogických přístupech. Ve třídách se využívají různé formy výuky, např. rotace stanovišť či paralelní vedení skupin. Využívá se i v jazykové podpoře pro žáky/žákyně s odlišným mateřským jazykem.

Austrálie přistupuje k tandemové výuce spíše jako ke kolaborativnímu vyučování nebo týmové výuce, s cílem podpory žáků/žákyní s různými vzdělávacími potřebami a implementace inkluzivních praktik. Australský model klade důraz na kulturně a jazykově rozmanité třídy. V tandemové výuce je důraz kladen na spolupráci vyučujících při plánování, realizaci a hodnocení výuky. Existují i programy Tandem Tutoring pro individualizovanou podporu v gramotnosti a matematice. Běžné je působení dvou vyučujících ve třídě, kde jeden se věnuje obsahovému učivu a druhý např. jazykové podpoře. Tandemová výuka se zde uplatňuje i v mentoringu a profesním rozvoji vyučujících a při uvádění do praxe.

Finský vzdělávací systém, známý svým důrazem na rovnost a spolupráci, chápe tandemovou výuku jako přirozenou součást spolupráce vyučujících a podpory inkluze. Dva vyučující běžně spolupracují při plánování i realizaci výuky, s cílem podpory hlubšího učení, diferenciaci a rovného přístupu. Tandemová výuka je součástí širšího konceptu „učící se komunity“ a je organizačně podporována (společné hodiny, reflexe), využívá se pro projektové a tematické učení, ale i jako standard na nižším stupni ZŠ.

Tandemová výuka se v Kanadě, Austrálii a Finsku ukazuje jako klíčový nástroj pro inkluzivní vzdělávání a podporu různorodých potřeb žáků a žákyní. Přestože se modely liší, cílem je efektivní a podpůrné vzdělávací prostředí pro všechny žáky a žákyně skrze aktivní spolupráci vyučujících.

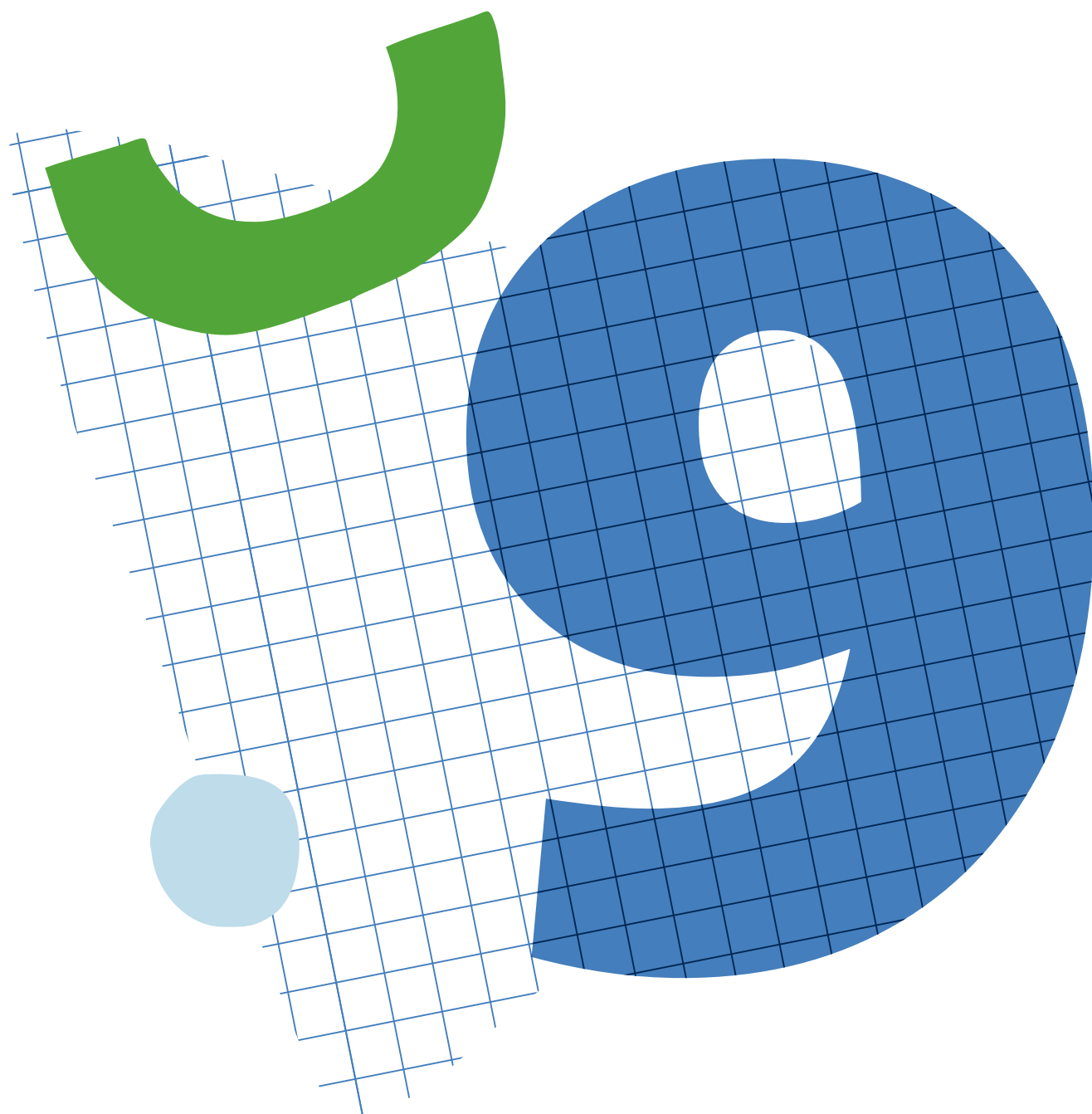
Na přelomu tisíciletí zaznamenala rozkvět tandemová výuka v mnoha dalších zemích, například v Nizozemsku, Norsku a v České republice.

V Nizozemsku je tandemová výuka běžná zejména na základních školách. Vyučující pracují ve dvojicích na principu sdílené odpovědnosti za celou třídu nebo v rozdělených skupinách. Časté je zapojení AP a studentů/studentek učitelství. Školy jsou organizačně podporovány v plánování a hodnocení týmové výuky jako součást profesního rozvoje.

Norsko podporuje tandemovou výuku státní politikou zaměřenou na inkluzivní vzdělávání a rovné příležitosti. Častá je spolupráce vyučujícího a speciálního pedagoga, ale i dvou běžných vyučujících v rámci týmového plánování a výuky. Tandem je považován za nástroj zajištění rovného přístupu ke vzdělávání a individualizace učení, s důrazem na prevenci výchovných problémů. Norský model staví na silné důvěře a profesionalitě vyučujících.

V českém kontextu se rozvíjelo tandemové učení v pilotních projektech kolem roku 2010 (projekt Pomáháme školám k úspěchu, kde byl terminologicky využíván pojem párová výuka). Od roku 2016 podporovalo MŠMT v rámci inkluzivního vzdělávání pozice druhého pedagoga zejména prostřednictvím tzv. Šablon.

Ve většině rozvinutých vzdělávacích systémů je tandemová výuka chápána jako nástroj zvyšování kvality vzdělávání, podpory diverzity žáků a žákyní i profesního rozvoje vyučujících. Důležitým prvkem úspěchu je organizační a metodická podpora, důvěra mezi vyučujícími a prostředím, které podporuje spolupráci jako normu, nikoliv jako výjimku.

**Kde je možné
se inspirovat?**

Videohospitace NPI ČR

VIDEOHOSPITACE – 1. STUPEŇ ZŠ

Tandemová výuka
Matematika – 1. díl,
3. ročník (14:42 minut)

Tandemová výuka
Matematika – 2. díl,
3. ročník (13 minut)

Tandemová výuka
Matematika – 3. díl,
3. ročník (15:30 minut)

VIDEOHOSPITACE – 2. STUPEŇ ZŠ

Tandemová výuka
Přírodopis – 1. díl,
8. ročník (34 minut)

Tandemová výuka
Přírodopis – 2. díl,
8. ročník (29 minut)

Tandemová výuka
Český jazyk
6. ročník (38 minut)

Videohospitace volně dostupné

Tandemová výuka
Matematika, 3. ročník
(7 min)

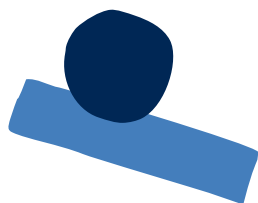
Tandemová výuka
Tělesná výchova,
1. ročník (6 min)

Tandemová výuka
Anglický jazyk, 1. ročník
(18 min)

Tandemová výuka
Přírodopis, 6. ročník
(22 min)

Videa o tandemové výuce NPI ČR

Tandemová výuka:
víc hlav víc ví
(4:20 min)

Tandemová výuka
pohledem ředitele
(16:25 min)

Tandem pohledem
vyučujících
(20 min)

Videa volně dostupná

Od asistenta pedagoga
k párové výuce
(13 min)

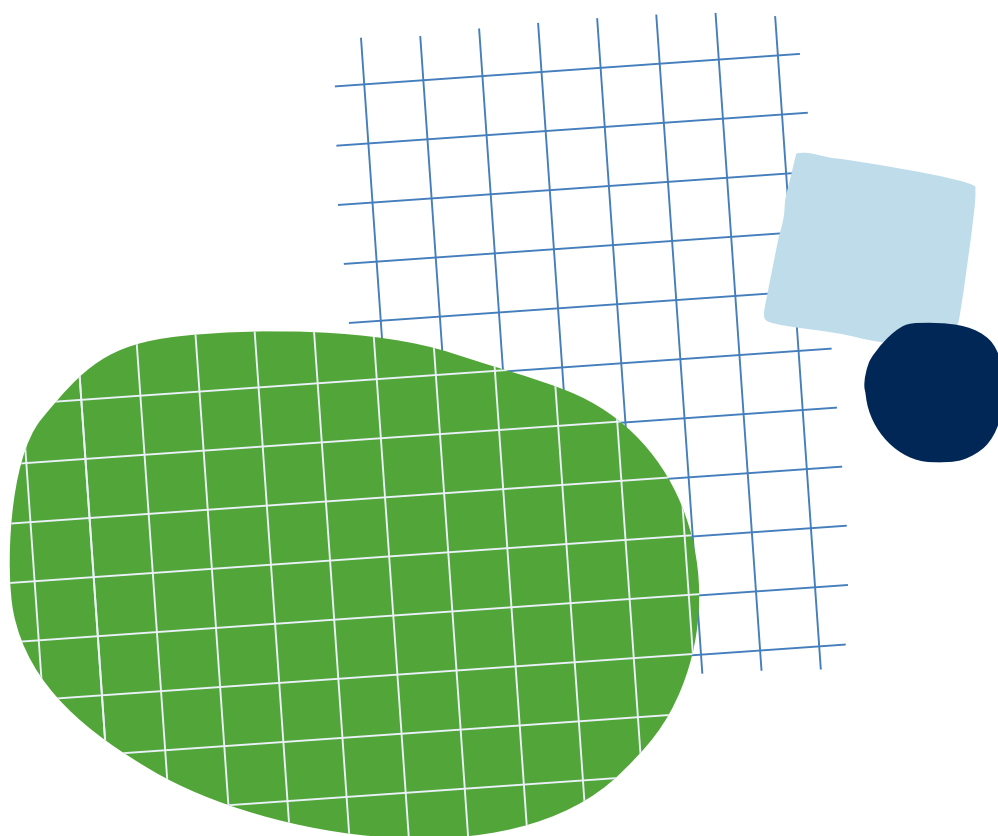
Tandemová výuka
a komiks jako prostředek
k hodnocení žáků
(tandem do 35:25)

Učit cizí jazyky
v tandemu je výzva
(23 min)

Tandemová výuka
(12 min)

Rozhovory NPI ČR

Tandemová výuka: Když si dvě sednou – příběh přátelství a spolupráce

Dva hlasy, jeden cíl: Příběh, který změnil výuku angličtiny.

Jak se staví funkční tandem: pohled ze třídy i z ředitelny

Tandem v praxi: Od detailních plánů k intuici.

Tandemová výuka pohledem ředitelky Ilony Bočinské.

Webináře NPI ČR zdarma

ZAČÍNÁME S TANDEMOVOU VÝUKOU (Jakub Holec, Jan Mazůrek)

Co je tandemová výuka, jaké jsou její přínosy, v čem se liší od spolupráce učitele/učitelky a asistenta/asistentky pedagoga, jaká je v tandemové výuce role vedení školy a jaké jsou základní předpoklady tandemové výuky.

DIFERENCIACE VÝUKY V TANDEMU S PRAKTICKÝMI PŘÍKLADY I. (Lenka Rybářová)

Efektivní nastavení hodiny s hlavním důrazem na diferenciaci výuky, a to z různých pohledů, které diferenciaci přináší.

DIFERENCIACE VÝUKY V TANDEMU S PRAKTICKÝMI PŘÍKLADY II. (Lenka Rybářová)

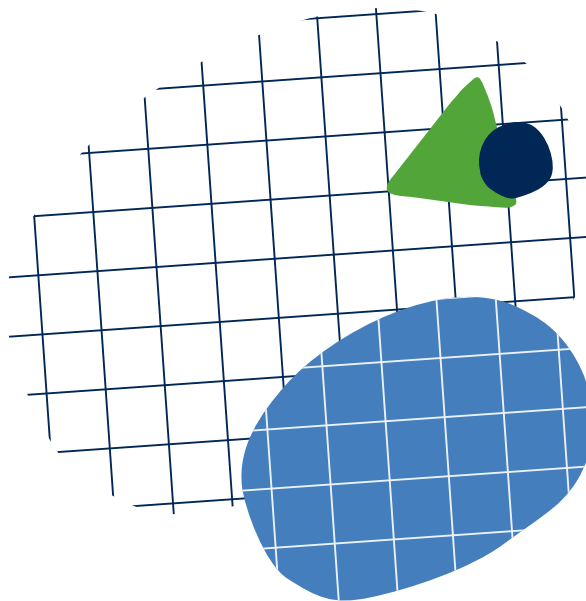

Praktické návody na tandemové učení s důrazem na diferenciaci výuky. Zaměřuje se na propojení obou témat pro zvýšení efektivity a individualizace výuky s dvěma vyučujícími.

TANDEMOVÁ VÝUKA JAKO PROSTŘEDEK PODPORY ŽÁKŮ SE SOCIÁLNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM (Lenka Rybářová)

Základní informace o tandemové výuce, princip 3S – společné plánování, učení a reflektování.

Projekt PROP – Podpora rovných příležitostí (2022–2025) pomáhá snižovat nerovnosti ve vzdělávání mezi žáky a žákyněmi ze sociálně znevýhodněného prostředí. Zaměřuje se na školy s vyšším podílem těchto žáků a poskytuje jim metodickou a odbornou podporu.

Projekt podporuje školy i personálně. Do škol přináší pozice, které pomáhají odstraňovat sociální bariéry a posilovat rovné šance – především sociální pedagogy, asistenty pedagoga, psychology či speciální pedagogy. Ti společně přispívají k bezpečnějšímu a podpůrnému školnímu prostředí.

Jednou z podporovaných pozic je také **tandemový učitel/ka**. Tandemová výuka je pro žáky a žákyně se sociálním znevýhodněním vhodná z několika důvodů. Tito žáci často potřebují více emocionální podpory a tandem umožňuje lépe reagovat na jejich individuální potřeby, posiluje vztahy, vytváří bezpečné prostředí a pomáhá začleňovat žáky do kolektivu. Dva učitelé ve třídě mohou také efektivněji rozvíjet jazykové dovednosti, podporovat spolupráci a předcházet izolaci.

Další informace o projektu PROP najdete zde:

Shrnutí: co si odnést do tandemové praxe

Tandemová výuka představuje inovativní a smysluplný způsob, jak obohatit vzdělávací proces a posílit profesní růst učitelů a učitelek. Klíčovou myšlenkou je spolupráce dvou vyučujících, kteří společně plánují, realizují a reflektují výuku, a tím vytvářejí prostředí otevřené dialogu, různým přístupům a podpoře všech žáků a žákyní.

PŘÍNOSY PRO PRAXI

Individuální podpora žáků a žákyní: Díky přítomnosti dvou vyučujících mají žáci a žákyně větší prostor pro individualizaci učení a okamžitou zpětnou vazbu.

Synergie vyučujících: Různé odbornosti, styly a osobnosti se vzájemně doplňují a vytvářejí přidanou hodnotu, která převyšuje součet individuálních výkonů.

Flexibilita metod: Tandemová výuka umožňuje kombinovat různé modely – od podpůrné role jednoho vyučujícího až po plně rovnocennou týmovou výuku.

Rozvoj profesních dovedností: Vyučující se učí jeden od druhého, získávají inspiraci a společně rozvíjejí nové přístupy.

PODMÍNKY ÚSPĚCHU

Z praxe vyplývá, že tandemová výuka je efektivní pouze tehdy, pokud se dodržují určité zásady:

- Otevřená komunikace a jasné role: Oba vyučující by měli mít rovnocenné postavení a předem dohodnuté kompetence.
- Společná příprava a reflexe: Sdílené plánování, průběžná komunikace během výuky i následné hodnocení jsou nezbytnou součástí spolupráce.
- Důvěra a respekt: Tandem může fungovat jen tehdy, když oba vyučující přijímají odlišnosti a dokážou z nich čerpat. Pokud synergie nevznikne, není tandem vhodný.

PRAKTICKÉ TIPY PRO ZAVÁDĚNÍ

- Začněte pilotně: Ověřte si spolupráci v menších blocích (např. jedna či dvě hodiny), než přejdete k dlouhodobé tandemové výuce.
- Volte model podle fáze spolupráce: Na začátku se hodí jednodušší model „jeden učí, druhý pomáhá“, v pozdějších fázích lze přejít k pokročilejším formám – výuce ve skupinách či týmové výuce.
- Reflektujte každou hodinu: Otevřená zpětná vazba mezi kolegy i se žáky je klíčem ke zlepšování a posilování efektivity.
- Řešte konflikty soukromě: Neshody nepatří před žáky – konstruktivní řešení mimo vyučování posiluje důvěru a profesionalitu.

3S – ZÁKLADNÍ PILÍŘE TANDEMOVÉHO UČENÍ

- Společná příprava (1. S)
 - Vyučující si stanoví cíle, domluví se na rozdělení rolí, výuky a metodách a formách hodnocení.
 - Příprava je pravidelná a systematická, nestačí rychlá domluva před hodinou.
- Společné učení (2. S)
 - Oba vyučující jsou přítomni v hodině a aktivně se zapojují.
 - Zvolený model určuje, jak konkrétně se podílejí.
 - Důležité je pružně reagovat na aktuální potřeby žáků a žákyní.
- Společná reflexe (3. S)
 - Po každé hodině si vyučující společně vyhodnocují, co se podařilo a co je třeba zlepšit.
 - Reflexi je třeba vést se žáky a žákyněmi, kteří se učí vyjadřovat zpětnou vazbu a sdílet, co jim v učení pomáhá.
 - Dlouhodobá reflexe pomáhá sledovat vývoj spolupráce na všech úrovních.

ZÁVĚREM

Tandemová výuka není jen organizační inovací, ale především přístupem založeným na spolupráci, důvěře a respektu. Nabízí prostor k rozvoji žáků a žákyň i vyučujících, zvyšuje kvalitu výuky a otevírá dveře k větší diferenciaci i individualizaci. Je proto ideální jak pro žáky se sociálním znevýhodněním, tak pro všechny ostatní, kteří vyžadují zvýšenou míru podpory ve výuce.

Zavedení tandemové výuky vyžaduje čas, ochotu a postupné kroky. Pokud se ale podaří vytvořit funkční tandem, výsledkem je výuka, která je živější, dynamičtější a blíže potřebám žáků.

Seznam zkratk

3S	Společná příprava – společná realizace – společná reflexe
AP	Asistent pedagoga
CLIL	Content and Language Integrated Learning (Obsahově a jazykově integrované učení)
ČŠI	Česká školní inspekce
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
E-U-R	Evokace – Uvědomění – Reflexe
ICT	Information and Communication Technologies (Informační a komunikační technologie)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NPI	Národní pedagogický institut
OMJ	Odlišný mateřský jazyk
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
PH max	Maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti stanovený rámcovým vzdělávacím programem, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu na jednu třídu základní školy
SPUCH	Specifické poruchy učení a chování
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠVP	Školní vzdělávací program
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ZŠ	Základní škola

Seznam doporučené literatury a zdroje

Adler, M. (2025). *Tandemová výuka. Co? Proč? Jak?* Dostupné z: <https://marekadler.cz/tandemova-vyuka-co-proc-jak/>

Baeten, M., Simons, M. (2016). *Student-centred teaching methods: Can they optimise students' approaches to learning in professional higher education?*

Baslerová, P. *Druhý učitel*. (2015). Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-2-druhy-ucitel/>

Beran, V., Doležilová, V., Krügerová, K., Šafránková, K. (2016). ZŠ Kunratice. *Kolegiální podpora formou párové výuky*. Nadační fond České bankovní asociace na podporu vzdělávání.

Berte, C. M. (2016). Each one, teach one. *The Journal for Nurse Practitioners*, 12(2), 120–125.

Borko, H., Putnam, R. T. (1996). Learning to teach. In D. C. Berliner & R. C. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 673–708). Macmillan.

Bořkovec, M., Beran, V., Klinka, T., Kratochvílová, J., Loňková, P., Pavlas, T., Pravdová, B., Stuchlíková, I., Šalamounová, Z., Šobáňová, P. & Vrabcová, D. (2023). *Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství: Společné profesní kompetence*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Botlík, M. (2025). *Tandemová výuka jako zpětná vazba a inspirace pro učitele*. Dostupné z: <https://www.veskole.cz/clanky/tandemova-vyuka-jako-zpetna-vazba-a-inspirace-pro-ucitele>

Capus, L., Parks, S., Priego, S. (2021, March). A first feedback on the use of tandem Canada. In *Proceedings of the 15th International Technology, Education and Development Conference* (pp. 3680–3687).

Co nevíte o škole. (2025). *Jak na tandemovou výuku*. Dostupné z: [Coneviteoskole.cz](https://www.coneviteoskole.cz)

Cook, L. (2004). *Co-Teaching: Principles, Practices, and Pragmatics*. California State University, Northridge. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED486454.pdf>

Creese, A. (2006). *Teacher collaboration and talk in multilingual classrooms*. Multilingual Matters.

Česká školní inspekce. (2025). *Kooperace pedagogů při řízení výuky v základních školách*. Dostupné z: <https://www.csicr.cz>

Český rozhlas Hradec Králové. (2022). *Ve školách se stále častěji objevuje tandemová výuka*. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/ve-skolach-se-stale-casteji-objevuje-tandemova-vyuka-dva-ucitele-ve-tride-si-8841084>

Department for Education. (2021). *Induction for early career teachers (England): Statutory guidance*. Department for Education. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/induction-for-early-career-teachers-england>

Deutscher Bildungsserver. (2025). *Schule*. Dostupné z: <https://www.bildungsserver.de/Schule-395.html>

Duran, D., Monereo, C. (2005). Styles and sequences of cooperative interaction in fixed peer dyads. *Learning and Instruction*, 15(3), 179–199. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2005.04.002>

Education in Norway. (2024). *Wikipedia*. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Norway

Educator's Forte. (2025). *Teaching in Tandem: Unlocking the Power of Co-Teaching*. Dostupné z: Teaching in Tandem: <https://educatorsforte.com/teaching-in-tandem/>

EDUin. (2025). *Výuka v tandemu má přínos pro děti i učitele*. <https://www.eduin.cz/clanky/vyuka-v-tandemu-ma-prinos-pro-deti-i-ucitele/>

Edutopia. (2025). *Collaborative teaching and reflection*. Dostupné z: <https://www.edutopia.org>

Fales, A. (2017). *Tandemová výuka – nic lepšího neznám*. Dostupné z: <https://www.veskole.cz/clanky/tandemova-vyuka-nic-lepsiho-neznam>

Florian, L. (2008). *Inclusion: Special or inclusive education: Future trends*. British Journal of Special Education.

Florian, L., Black-Hawkins, K. (2011). Exploring inclusive pedagogy. *British Educational Research Journal*, 37(5), 813–828. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01411926.2010.501096>

Friend, M., Cook, L. (2016). *Interactions: Collaboration skills for school professionals* (8th ed.). Pearson.

Gibbs, G. (2013). *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods*. Oxford Brookes University.

Gibbs, G. (1988). *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods*. Further Education Unit.

Hartigan, B. F. (2014). Early childhood teacher preparation: Using the co-teaching model. *Creative Education*, 5(9), 755–762. Dostupné z: <https://doi.org/10.4236/ce.2014.59089>

Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.

Haug, P. (2016). Understanding inclusive education: Ideals and reality. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 18(1), 38–50. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15017419.2014.962612>

Heggernes, S. H. (2021). Intercultural English Teaching in Norway for the 21st century. *Intercultural Perspectives in Nordic ELT*, 141–163.

Hirsh, S. (2015). *Leverage the power of collaborative expertise*. Education Week. Dostupné z: <https://www.edweek.org/teaching-learning/opinion-leverage-the-power-of-collaborative-expertise/2015/11>

Holubová, R. a kol. (2025). *Tandemová výuka – Souvislá pedagogická praxe*. UPOL.

Huynh, T. (2025). *How simple reflection activities can bolster your co-teaching*. Edutopia. Dostupné z: <https://www.edutopia.org/article/how-simple-reflection-activities-can-bolster-your-co-teaching/>

Individuals with Disabilities Education Act, 20 U.S.C. § 1400 (2004).

Jirotková, D., Lauermann, Z. (2015). *Tandemová výuka*. In Spilková, V., Tomková, A., Mazáčová, N., Kargerová, J. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů* (s. 137–142). Praha: Retida, s r.o.

Kargerová, J. P., Vallin, P. (2022). *Tandemová výuka optikou subjektivně vnímaných příležitostí k profesnímu rozvoji vysokoškolských učitelů a učitelů fakultních základních škol*. Pedagogická orientace. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/35075>

Karpicke, J. D., Blunt, J. R. (2011). Retrieval practice produces more learning than elaborative studying with concept mapping. *Science*, 331(6018), 772–775. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.1199327>

Kasíková, H. (2010). *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Portál.

Kellner Foundation. (2023). *Když jsou na třídu dva, je víc času na práci i zábavu*.

King, P., W. (2010). *Climbing Maslow's Pyramid*. United Kingdom: Troubador Publishing.

Klaassen, C., Terwel, J. (2008). Collaborative teaching and learning in Dutch primary education. *European Journal of Teacher Education*, 31(2), 143–158. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02619760802000111>

Kokko, M., Takala, M., Pihlaja, P. (2021). Finnish teachers' views on co-teaching. *British Journal of Special Education*, 48(2), 213–233. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1467-8578.12348>

Kolář, J., Dobrovolná, S., Nehyba, J., Švec, J., Valenta, J. (2014). *Reflexe v procesu učení. Desetkrát stejně a přece jinak...* Filozofická fakulta, Masarykova univerzita. Dostupné z: (PDF) https://www.researchgate.net/publication/268603300_Reflexe_a_jeji_podoba_v_procesu_uceni_a_osobnostne_socialnim_rozvoji

Kopecká, J., Jenšíková, E., Králová, O. (2015). *Párová výuka v základní škole Kunratice*. In Spilková, V., Tomková, A., Mazáčová, N., & Kargerová, J. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů* (s. 134–137). Praha: Retida, s r.o,

Korthagen, F. A. J. (2010). *The professional teacher: The challenges of teacher education*. Routledge.

Košťálová, H. (2015). *Scénář 3S: forma kolegiální podpory*. 1. vydání. Nový Jičín: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum, Nový Jičín, příspěvková organizace. Dostupné z: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/66306>

Little, D., Brammerts, H. (1996). *A guide to language learning in tandem*. CILT.

Maslow-skoly.pdf. (2025). *Maslowova pyramida potřeb*. Dostupné z: [maslow-skoly.pdf](#)

MUNI PED. (2025). *Tandemová výuka*. Pedagogická fakulta MU.

Murawski, W. W. (2010). *Collaborative Teaching in Secondary Schools*. SAGE Publications.

Najmonová, M. (2020). *Tandemová výuka: Metodická příručka k projektu Inovace přípravy učitelů pro praxi*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Niemi, H., Toom, A., Kallioniemi, A. (Eds.). (2016). *Miracle of education: The principles and practices of teaching and learning in Finnish schools* (2nd ed.). Sense Publishers.

Norwegian Directorate for Education and Training. (2020). *Inclusive education in practice*. Dostupné z: <https://www.udir.no/>

O'Donnell, A. M., King, A. (2014). *Cognitive perspectives on peer learning*. Routledge.

Ontario Ministry of Education. (2005). *Education for all: The report of the expert panel on literacy and numeracy instruction for students with special education needs, Kindergarten to Grade 6*. Dostupné z: <http://www.edu.gov.on.ca/>

Paniagua, A. and Istance, D. (2018). *Teachers as Designers of Learning Environments: The Importance of Innovative Pedagogies*, Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/9789264085374-en>

Pedagogicke.info. (2025). *Tandemová výuka přírodopisu na 2. stupni základní školy*.

Porshneva, E., Abdulmianova, I. (2017). Teaching and learning in tandem: The dialogue of cultures in practice. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 11, 692–700. Dostupné z: <https://www.europeanproceedings.com/article/10.15405/epsbs.2020.11.03.81>

Rámcové vzdělávací programy, MŠMT ČR. Dostupné z: <https://edu.gov.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Sahlberg, P. (2014). *Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland?* Teachers College Press.

Scruggs, T. E., Mastropieri, M. A., McDuffie, K. A. (2007). Co-teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *Exceptional Children*, 73(4), 392–416. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/001440290707300401>

Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Basic Books.

SchoolNews – Australia. (2025). *The Pros and Cons of Tandem Teaching*. Dostupné z: The Pros and Cons of Tandem Teaching - SchoolNews - Australia

Schwienhorst, K. (2003). Learner autonomy and tandem learning: Theoretical foundations and practical implications. *Language Learning & Technology*, 7(3), 431–447.

Skaaden, R., Felberg, L. (2020). Tandem Teaching in the Education of Public Service Interpreters. In *Blended Learning in*

Interpreter and Translator Training (pp. 57–74). Springer, Cham.

Skolavita.cz. (2025). *Dvě třídní? Seznamte se s tandemovou výukou!* Dostupné z: <https://www.skolavita.cz/post/dv%C4%9B-t%C5%99%C3%ADdn%C3%AD-se-znamte-se-s-tandemovou-v%C3%BDukou>

Sonntag, M. (2025). *Professionelle Kooperation in inklusiven Schulen*. Verlag Julius Klinkhardt.

Spilková, V., Tomková, A., Mazáčová, N., Poche Kargerová, J. (2015). *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*. Praha: Retida.

St. Cloud State University. (2025). *Co-teaching strategies and examples*. Dostupné z: https://www.wku.edu/educatorservices/student_teaching/documents/co-teaching_strategies_and_examples.pdf

Step by Step ČR, o. p. s. – oficiální web organizace, která v ČR zastřešuje program Začít spolu: <https://www.zacitspolu.eu>

Step by Step International Association – mezinárodní metodické materiály k programu Step by Step (ISSB). <https://www.issa.nl>

Švec, V. (2017). *Hodnocení žáků a sebehodnocení ve škole*. Portál.

Takala, M., Uusitalo-Malmivaara, L. (2012). A one-year study of the development of co-teaching in four Finnish schools. *European Journal of Special Needs Education*, 27(3), 373–390. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/08856257.2012.691233>

TeachThought. (2025). *The power of reflective practice in teaching*. Dostupné z: <https://www.teachthought.com>

Thousand, J. S., Villa, R. A., Nevin, A. I. (2006). The many faces of collaborative planning and teaching. *Theory Into Practice*, 45(3), 239–248. Dostupné z: https://doi.org/10.1207/s15430421tip4503_6

Tomková, A., Hejlová, H., Procházka, M., Najmonová, M. (2020). *Spolupráce učitele s dalšími odborníky v realitě společného vzdělávání*. České Budějovice.

Topping, K. J. (2005). *Trends in peer learning*. Educational Psychology.

Topping, K. J., Buchs, C., Duran, D., Van Keer, H. (2017). *Effective peer learning: From principles to practical implementation*. Routledge.

U.S. Department of Education – materiály o inkluzivním vzdělávání a týmové výuce.

University of Freiburg. (2024). *International tandem research training*. Dostupné z: <https://www.ethno.uni-freiburg.de/en/study/fieldwork-practice/tandem>

University of Oslo, *Research-tandem: an incredible opportunity for international mobility to improve students' research skills*. Dostupné z: <https://www.uio.no/studier/program/spesped-master/utlandet/research-tandem/>

University of Oulu. (2025). *The tandem experience*. Dostupné z: <https://www.oulu.fi/en/for-students/completing-studies/languages-and-communication/discover-your-way-study-languages/tandem-experience>

Valenta, J. (2020). *Zkušenostně reflektivní učení a formativní hodnocení*. Dostupné z: https://kped.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/168/2020/12/Valenta-J._Zkusenostne-reflektivni-uceni-a-formativni-hodnoceni_0.pdf

Vališová, A., Kasíková, H. (2007). *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada).

Valli, L. (1997). Listening to other voices: A description of teacher reflection in the United States. *Peabody Journal of Education*, 72(1), 67–88. Dostupné z: https://doi.org/10.1207/s15327930pje7201_4

Vašutová, J. a kol. (2004). *Tandemová výuka – souvislá pedagogická praxe*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Veenman, S., Kenter, B., Post, K. (2000). Cooperative learning in Dutch primary classrooms. *Educational Studies*, 26(3), 281–302. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/03055690050137123>

Villa, R. A., Thousand, J. S., Nevin, A. I. (2008). *A guide to co-teaching: Practical tips for facilitating student learning*. Corwin Press.

Votavová, R., Majčíková, K., Ješátková, V., Bařínková, Z. (2023). *Desatero úspěšné práce s heterogenní třídou*. Praha: Národní pedagogický institut. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/727-desatero-uspesne-prace-s-heterogenni-tridou>

Walsh, L. (2012). Co-teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *International Journal of Inclusive Education*, 16(8), 872–892. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13603116.2010.529774>

Wilson, G. L., Blednick, J. (2005). *Teaching in tandem: Effective co-teaching in the inclusive classroom*. ASCD.

Wocken, H. (2006). *Inklusive Didaktik: Grundlagen für den gemeinsamen Unterricht*. Klinkhardt.

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Dva hlasy, jeden cíl: Příběh, který změnil výuku angličtiny*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1256-dva-hlasy-jeden-cil-pribeh-ktery-zmenil-vyuku-anglictiny>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Dva učitelé ve třídě: víc možností pro děti*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/dva-ucitele-ve-tride>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Jak se staví funkční tandem: pohled ze třídy i z ředitelny*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1230-jak-se-stavi-funkcni-tandem-pohled-ze-tridy-i-z-reditelny>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandem v praxi: Od detailních plánů k intuici*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1309-tandem-v-praxi-od-detailnich-planu-k-intuici>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandemová výuka*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1127-tandemova-vyuka>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandemová výuka očima vyučujících*. Dostupné z: Tandemová výuka očima vyučujících | Zapojmevsechny.cz

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandemová výuka: Když si dvě sednou – příběh přátelství a spolupráce*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1217-tandemova-vyuka-kdyz-si-dve-sednou-pribeh-pratelstvi-a-spoluprace>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandemová výuka pohledem ředitelky Ilony Bočinské*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1304-tandemova-vyuka-pohledem-reditelky-ilony-bocinske>

Zapojmevsechny.cz. (2025). *Tandemová výuka pohledem ředitele školy*. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1045-tandemova-vyuka-pohledem-reditele-skoly>

Zitková, H., Hezká, M., Vít, M. (2021). *Tandemová výuka*. Moravskoslezský kraj, IKAP.

Přílohy

Příloha 1:

Příklady možných aprobačních kombinací

STEJNÁ APROBACE (např. ČJ + ČJ, M + M apod.)

- Hlubší spolupráce při plánování a výkladu.
- Vzájemné obohacení metod a postupů.
- Jednodušší dělení žáků a žákyní do skupin pro individualizovanou a diferencovanou výuku.

DOPLŇUJÍCÍ SE APROBACE (např. M + IT, D + Z)

- Propojení předmětů a představení žákům, jak využít teorii v praxi.
- Ideální pro projektovou výuku a mezipředmětové přesahy.

APROBACE PŘEDMĚTOVÁ + JAZYKOVÁ (např. M + AJ, Z + NJ)

- Jeden vyučující se věnuje obsahu, druhý jazyku.
- Integrace cizího jazyka do běžných předmětů (metoda CLIL).
- Podpora bilingvních žáků nebo žáků a žákyní s odlišným mateřským jazykem.
- Celkově podporuje jazykový rozvoj všech žáků a žákyní.

HLAVNÍ + PRAKTICKÝ PŘEDMĚT (např. ČJ + VV, D + HV, M + TV)

- Jeden vyučující se zaměřuje na vzdělávací cíle, druhý přidává tvořivý rozměr.
- Podpora celostního rozvoje žáků a žákyní.
- Integrovaná tematická výuka, blokové vyučování, projektové dny, tematické týdny, badatelské dny.

APROBACE VYUČUJÍCÍ + SPECIÁLNÍ PEDAGOG/ŽKA / ŠKOLNÍ PSYCHOLOG/ŽKA

- Podpora emočního a behaviorálního rozvoje žáků a žákyní.
- Zajištění individuální podpory a předcházení školní neúspěšnosti.
- Vhodné pro třídy s vyšším rizikovým chováním, inkluzivní třídy nebo práci s nadanými žáky a žákyněmi.

ZAČÍNÁJÍCÍ + ZKUŠENÝ VYUČUJÍCÍ STEJNÉHO PŘEDMĚTU

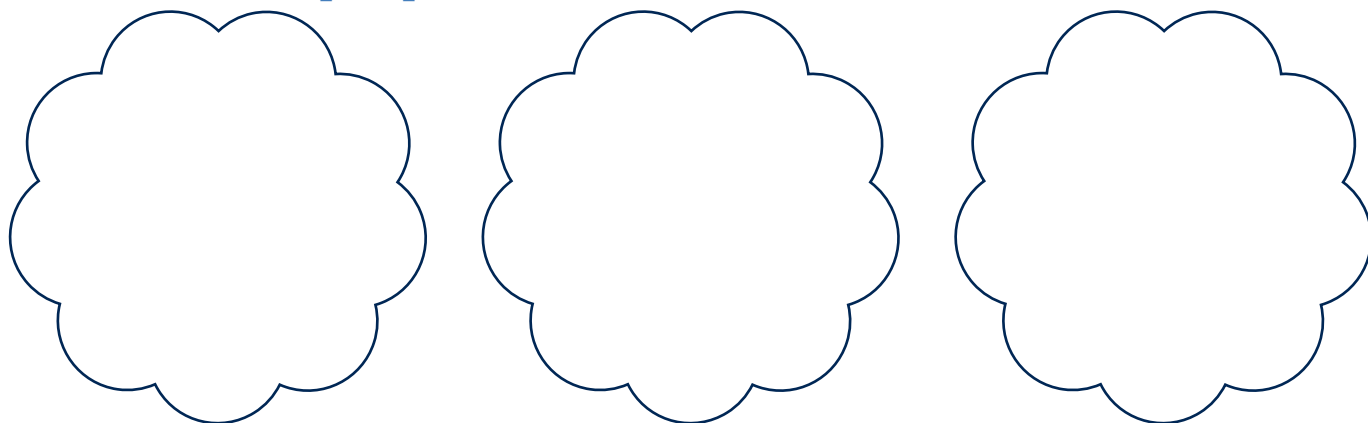
- Mentoring v reálném prostředí třídy.
- Podpora adaptace a snížení profesní nejistoty nového vyučujícího.
- Zajištění kvality výuky i s méně zkušeným kolegou/kolegyní.

Příloha 2: Příklady pilotních témat k tandemovému učení

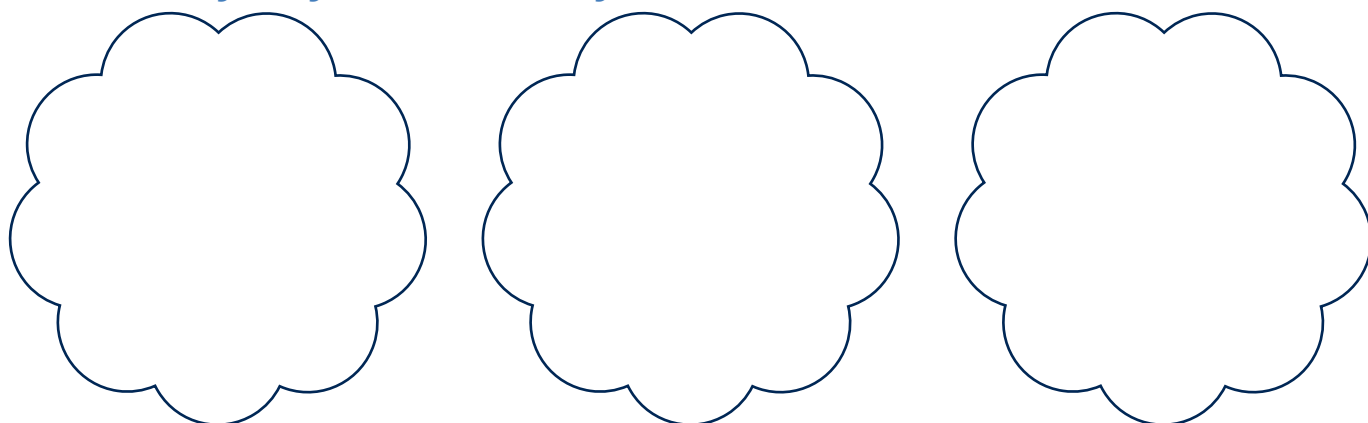
KOMBINACE PŘEDMĚTŮ	TÉMA	PŘÍKLAD VYUŽITÍ
Český jazyk + Dějepis	<i>Média a propaganda</i>	Analýza dobových textů, práce s prameny, psaní komentářů k historickým událostem
Matematika + Fyzika	<i>Rychlost, dráha, čas</i>	Výpočty z praxe, experimenty s pohybem, práce s grafy
Biologie + Chemie	<i>Fotosyntéza, chemické procesy v těle</i>	Práce s modely, porovnání reakcí, badatelský experiment
Přírodopis + Informatika	<i>Digitální mikroskopy, vizualizace biologických jevů</i>	Práce s daty, digitální kresba mikrosvěta, dokumentace pokusů
Cizí jazyk + Zeměpis	<i>Moje město / svět – CLIL</i>	Prezentace měst v cizím jazyce, práce s mapami, popis kulturních reálií
Dějepis + Hudební výchova	<i>Hudba jako zrcadlo doby</i>	Poslech historických skladeb, propojení s událostmi (např. baroko, 60. léta, totalita)
Matematika + Informatika	<i>Statistika v praxi</i>	Tvorba grafů, sběr dat ve třídě, počasí, hlasování apod.
Biologie + Tělesná výchova	<i>Tělo v pohybu – svaly, zdraví, výživa</i>	Měření tepové frekvence, sledování fyziologických změn, reflexe zdravého pohybu
Matematika + Výtvarná výchova	<i>Geometrie v umění</i>	Tvorba vzorů, fraktálů, op-art (optické umění), využití zlatého řezu a symetrie
Chemie + Zeměpis	<i>Ekologie, znečištění, půdní složení</i>	Vzorkování v terénu, měření pH, analýza vody nebo půdy
Fyzika + Technika (Pracovní činnosti)	<i>Jednoduché stroje a mechanismy</i>	Stavba modelů kladky, páky, praktické úlohy s konstrukcí a měřením
Cizí jazyk + Informatika	<i>Online prezentace v cizím jazyce</i>	Tvorba prezentací, videí nebo webu v AJ/NJ k danému tématu
Český jazyk + Výtvarná výchova	<i>Poezie a obraz – vizuální poezie, ilustrace</i>	Tvorba básní a jejich výtvarné ztvárnění, typografie

Příloha 3: Nástroj pro sebereflexi – Mapa očekávání

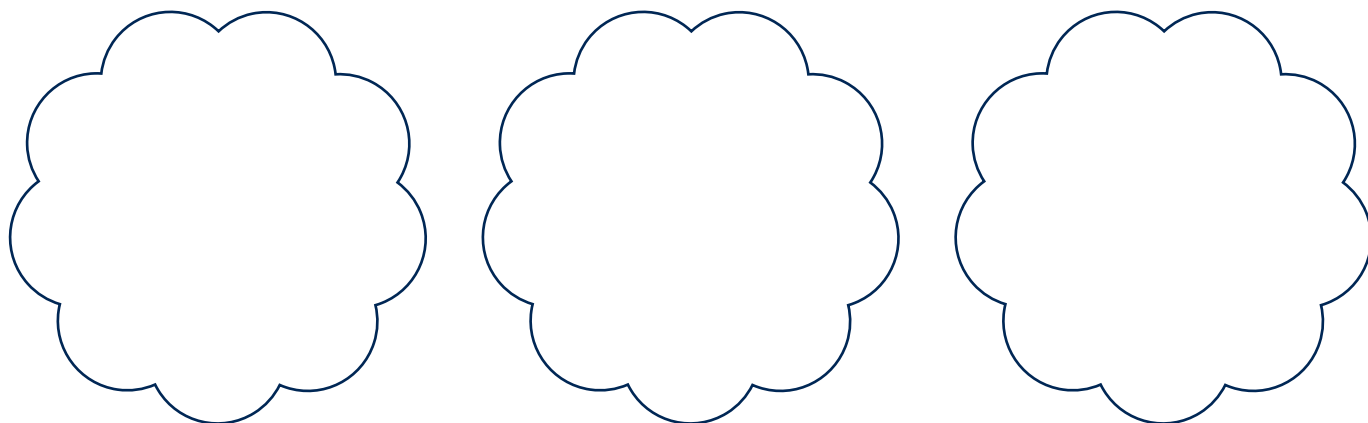
3 věci, které od spolupráce očekávám

3 věci, kterým bych se chtěl/a vyhnout

3 věci, které sám/sama nabízím

Příloha 4: Nástroj pro sebereflexi – Moje role v tandemu

Co mě motivuje ke spolupráci v tandemu?

V čem se cítím silný/á jako učitel/ka?

Co potřebuji od kolegy/kolegyně, abych mohl/a pracovat dobře?

Jakou zpětnou vazbu oceňuji?

Jak reaguji na konflikty?

Co nabízím pro spolupráci (dovednosti, zkušenosti, osobnostní rysy)?

Příloha 5: Nástroj pro sebereflexi – Zrcadlo mé spolupráce

Dodržuji pravidla: Neupravuji a neměním pravidla v průběhu činností/hodiny/aktivit.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Hledám konsenzus: Snažím se o dohodu, která vyhovuje oběma.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Přebírám zodpovědnost: Jsem zodpovědná/ý za své rozhodnutí, přiznávám chyby a pracuji na zlepšení.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Dávám prostor: Respektuji prostor, kreativitu, vyjadřování a nápady druhého. Umím ustoupit do ústraní.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Sdílím nápady: Nabízím své nápady a materiály, jde o spolupráci, ne o to, kdo je lepší.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Konstruktivně diskutuji: Argumentuji věcně, naslouchám a hledám řešení. Používám argumenty podložené zkušenostmi, ne manipulací.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Přijímám zpětnou vazbu: Vyslechnu názor, zvážím ho a reaguji konstruktivně.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Poskytuji nezraňující zpětnou vazbu: Hodnotím činnost, chování a jednání, ne osobu, a navrhuji doporučení. Využívám předem stanovená kritéria pro zpětnou vazbu.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Jsem iniciativní: Jsem proaktivní v hledání způsobů jak vést hodinu, jaké metody a způsoby práce využít.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Mám chuť objevovat: Hledám nové cesty, baví mě zkoušet nové věci, stanovovat si nové cíle, vidím svou práci v pozitivním rámci.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Věnuji čas přípravě: Beru přípravu na tandemovou výuku jako prioritu.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Věnuji čas reflexi: Považuji reflexi za klíčovou součást spolupráce.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Jsem tolerantní: Respektuji odlišné přístupy a učím se od druhých.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Mám smysl pro humor: Umím se zasmát sám/a sobě, neberu se tak vážně, mám pozitivní náhled na život, humor je pro mě ventil, kterým se dá uvolnit napětí.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Omlouvám se: Upřímně se omluvím, když chybuji, nehledám výmluvy.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Zvládám nejistotu: Důvěřuji druhému a umím se nechat vést a přizpůsobit.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Napojuji se na druhého: Vnímám jeho styl, způsob práce a komunikace, abych podpořil/a spolupráci.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Jsem flexibilní: Přizpůsobuji se změnám a novým situacím, mám rád/a změny, vnímám je jako výzvu.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Jsem komunikativní: Otevřeně sdílím myšlenky a pocity.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Aktivně naslouchám: Soustředím se na druhého a vnímám jeho sdělení.	☒ 1	 1-10	☺ 10
Jsem dochvilná/ý: Chodím včas na hodiny a smluvené schůzky.	☒ 1	 1-10	☺ 10

Příloha 6: Příklady vzdělávacích cílů formulovaných dle Bloomovy taxonomie

Český jazyk + Dějepis: Žák/yně vytvoří fiktivní deníkový zápis historické postavy na základě událostí dané doby.

Český jazyk + Tělesná výchova: Žák/yně popíše pravidla a průběh sportovní hry formou krátkého instruktážního textu.

Český jazyk + Mediální výchova: Žák/yně analyzuje reklamní sdělení a ve dvojici vytvoří vlastní etickou reklamu.

Český jazyk + Výtvarná výchova: Žák/yně vytvoří ilustraci inspirovanou literárním textem a vysvětlí své ztvárnění.

Matematika + Fyzika: Žák/yně ve dvojici spočítá rychlost pohybu tělesa a vysvětlí vztah mezi časem, dráhou a rychlostí.

Matematika + Tělesná výchova: Žák/yně zaznamená měřené sportovní výkony a spočítá průměrné hodnoty, vyhodnotí a porovná výsledky.

Matematika + Zeměpis: Žák/yně spočítá vzdálenosti mezi městy podle měřítka mapy a vyhodnotí nejlepší trasu.

Cizí jazyk + Zeměpis: Žák/yně vytvoří jednoduchého turistického průvodce v cizím jazyce pro vybranou zemi.

Cizí jazyk + Informatika: Žák/yně vytvoří ve dvojici krátké video nebo prezentaci v cizím jazyce na zadané téma a použije vhodné digitální nástroje.

Cizí jazyk + Hudební výchova: Žák/yně se naučí a zazpívá píseň v cizím jazyce a přeloží její text.

Zeměpis + Informatika: Žák/yně vyhledá a porovná klimatická data z různých částí světa a graficky je zpracuje pomocí tabulkového editoru.

Přírodopis + Informatika: Žák/yně vytvoří digitální snímky biologických vzorků, popíše pozorované struktury pomocí odborné terminologie a vytvoří prezentaci.

Chemie + Ekologie: Žák/yně vysvětlí vliv konkrétní chemické látky na životní prostředí a navrhne alternativu.

Biologie + Chemie: Žák/yně popíše chemické reakce probíhající během trávení a přiřadí je k jednotlivým orgánům trávicí soustavy.

Fyzika + Hudební výchova: Žák/yně vysvětlí vznik tónu z fyzikálního hlediska a aplikuje poznatky při tvorbě jednoduchého hudebního nástroje.

Biologie + Tělesná výchova: Žák/yně změří tepovou frekvenci před a po fyzické aktivitě a vysvětlí fyziologické změny během cvičení.

Příloha 7: Příprava a reflexe vyučovací hodiny vedené v tandemu

Autoři přípravy	
Datum	
Škola	
Třída <i>ročník, počet žáků a žákyň, zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, asistent ano ne</i>	
Vyučovací předmět <i>dle rozvrhu třídy (návaznost na ŠVP), délka trvání učební jednotky</i>	
Téma <i>název učiva</i>	
Vzdělávací cíle hodiny <i>jasně stanovené výukové cíle (cíle je formulován z hlediska žáka: s použitím aktivních sloves; na základě formulace cíle lze hodnotit jeho splnění) – jedná se o konkrétní výstup dané vyučovací hodiny (co budou žáci umět na konci této vyučovací hodiny)</i>	
Vazba na vzdělávací obsah ŠVP <i>vazba na vzdělávací obsah ŠVP, ke kterému se vyučovací jednotka vztahuje</i>	
Klíčové kompetence <i>konkrétní vzdělávací cíle pro tuto vyučovací hodinu, směřující k rozvoji klíčových kompetencí (jaké konkrétní dovednosti budou v této hodině rozvíjeny a posilovány, jaké postoje či hodnoty apod. – viz obsah klíčových kompetencí v RVP); NE formálně! Uvádějte cíle, k nimž v této hodině směřujete.</i>	

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Mezipředmětové vztahy související s učivem jiných vyučovacích předmětů (pokud v této hodině jsou)	
Průřezová témata související s učivem průřezových témat (pokud v této hodině jsou)	
Východní situace a návaznost na předchozí látku stručný popis, co již žáci a žákyně z této látky znají, na kterou předešlou látku plánovaná výuka navazuje	
Pomůcky žákovské i demonstrační pomůcky, didaktická technika (co je třeba si pro tuto hodinu připravit), co je třeba mít připraveno na tabuli, pracovní listy apod.	
Poznámky	
Postup ve vyučovací hodině	• sled činností s časovou rozvahou; • zamýšlené metody a organizační formy práce, které korespondují s charakterem učiva a přispívají k naplňování cílů; — metody – např. výklad vyučujícího, práce s textem, rozhovor, aktivizující metody apod. — formy – např. hromadná (frontální) výuka, skupinová (koooperativní) výuka, samostatná práce apod. — inspiraci pro práci s heterogenní třídou je možné čerpat zde: https://www.npi.cz/images/desatero_uspesne_prace_s_heterogenni_tridou.pdf; • aktivity vyučujících, popis jejich rolí v různých fázích hodiny (např. co přesně bude každý učitel v dané fázi dělat, otázky, které učitel plánuje v průběhu vyučování žákům a žákyním klást apod.); • očekávané učební aktivity žáků/žákyně v čase výuky; • případná differentovaná činnost (pro žáky a žákyně se SVP apod.); • adekvátní metody hodnocení – jak vyučující a žáci poznají, nakolik dosáhli zamýšlených cílů; plánované způsoby ověřování průběhu a výsledků učení Příklad struktury hodiny: — Úvod, motivace — Opakování a procvičování učiva, na které se bude navazovat — Vyvození nového učiva — Procvičování, upevňování učiva — Shrnutí, zadání domácího úkolu, — Hodnocení (sebehodnocení žáků), závěr

Fáze hodiny	Čas	Žáci a žákyně	Vyučující 1	Vyučující 2	Asistent/ka pedagoga

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

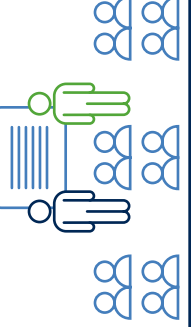

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Poznámky <i>pracovní listy, cvičení, obrázky...</i>	
Reflexe Po realizaci vyučovací hodiny zapíšte poznámky o průběhu učení, zvládnutí učiva, reakcích žáků a žákyní a řešení pedagogických situací. Popište a zhodnoťte klady/úskali hodiny, jaká si berete ponaučení (co Vás překvapilo, co bylo jinak, než jste plánovali a proč, co byste udělali příště jinak a proč. Uveďte, zda bylo v hodině dosaženo zamýšleného cíle, a na základě čeho se domníváte, že to lze rozpoznat (důkazy o učení žáků/kyň). Uveďte, čím pokračovat, na co je třeba se zaměřit další hodinu/hodiny, jaké žáky/kyně podpořit apod. Uveďte, jaký byl přínos tandemového vedení v této hodině.	
Výhled do budoucna Uveďte, čím pokračovat, na co je třeba se zaměřit další hodinu/hodiny, jaké žáky/kyně a jak podpořit apod.	

Příloha 8: Přehled modelů tandemové výuky

MODEL	JAK MODEL VYPADÁ	KDY SE HODÍ	NA CO SI DÁT POZOR
Jeden učí, druhý pomáhá 	Jeden učitel vede výuku, druhý poskytuje individuální podporu žákům (pomáhá, vizualizuje, pozoruje).	- na začátku spolupráce učitelů - při výuce náročného učiva - ve třídách s vysokou heterogenitou - v práci začínajícího učitele	- nerovnocennost rolí („hlavní“ vs. „pomocník“) - nedostatečná společná příprava
Učitelé se střídají ve vedení hodiny 	Učitelé si rozdělí části hodiny a střídají se ve vedení (plynule či v blocích).	- při začínající tandemové spolupráci - při propojení různých odborností nebo stylů výuky	- možný nesoulad ve výukových stylech - pasivita jednoho učitele - dodržení časového harmonogramu
Výuka probíhá ve skupinách 	Třída je rozdělena do menších skupin, každý učitel vede jednu nebo více skupin (může být rozdílný obsah, tempo, způsob práce apod.).	- při výrazné heterogenitě - při projektové výuce - při potřebě individuální nebo skupinové podpory	- izolace skupin - logistické a prostorové nároky - stigmatizace žáků - vyšší nároky na koordinaci a přípravu
Týmová výuka 	Oba učitelé jsou aktivní po celou dobu, společně vedou hodinu, doplňují se a diskutují přímo před žáky.	zralý tandem s vysokou mírou důvěry a sebranosti, kde funguje profesní i lidská stránka spolupráce	- čas na přípravu - slabá sebranost a vstupování si do prostoru (dominance jednoho z učitelů)

Příloha 9: Vybrané nástroje pro reflexi se žáky a žákyněmi

KRÁTKÉ ÚSTNÍ DOTAZNÍKY NEBO „KRUH SDÍLENÍ“:

- Na konci hodiny vyučující položí žákům a žákyním několik jednoduchých otázek (např. Co se ti dnes líbilo? Co bylo nejtěžší? Co bys příště chtěl/a změnit?).
- Žáci odpovídají ústně, často v kruhu, což podporuje otevřenou komunikaci a sdílení pocitů.
- Tento způsob je rychlý, neformální a umožňuje okamžitou zpětnou vazbu.

ANONYMNÍ PÍSEMNÉ DOTAZNÍKY S JEDNODUCHÝMI OTÁZKAMI:

- Žáci a žákyně vyplní krátký dotazník, kde mohou anonymně vyjádřit svůj názor na hodinu.
- Otázky mohou být uzavřené (např. škála spokojenosti) i otevřené (co se ti líbilo, co bys změnil/a).
- Anonymita podporuje upřímnost a vyučující získá objektivnější zpětnou vazbu.

REFLEKTIVNÍ TABULE NEBO NÁSTĚNKY:

- Ve třídě je vyčleněné místo, kam mohou žáci a žákyně během nebo po hodině psát své postřehy, nápady, otázky či návrhy.
- Může jít o samolepky, lístečky nebo přímo psaní na tabuli.
- Tento vizuální nástroj podporuje sdílení názorů a pomáhá vyučujícím sledovat, co žáky zajímá nebo trápí.

DIGITÁLNÍ NÁSTROJE PRO ZPĚTNOU VAZBU (online ankety, kvízy):

- Používají se aplikace jako Mentimeter, Slido, Socrative, Google Forms apod.
- Žáci a žákyně mohou anonymně odpovídat na otázky přes mobil, tablet nebo počítač.
- Výsledky jsou ihned viditelné, což umožňuje vyučujícím rychle reagovat a případně upravit výuku.
- Digitální nástroje podporují interaktivitu a jsou vhodné i pro větší skupiny.

PROPUSTKY (Exit tickets):

- Propustky jsou jednoduchou a velmi efektivní formou reflexe na konci hodiny, která vyučujícímu pomáhá rychle zjistit, co si žáci/žákyně z hodiny odnesli a jak ji vnímali.
- Žáci a žákyně obdrží malý lístek nebo kartičku (fyzickou či digitální), na kterou odpovídají na jednu až tři jednoduché otázky, například: Co jsem se dnes naučil/a? Co mi přišlo nejtěžší? Co bych potřeboval/a příště lépe vysvětlit?
- Propustky mohou být anonymní nebo podepsané, podle potřeby vyučujících.
- Vyučující je rychle vybere a využije k plánování další výuky, případně k individuální podpoře žáků/žákyní.

ŽÁKOVSKÉ PORTFOLIO:

- Portfolio představuje významný nástroj podporující metakognitivní dovednosti žáků/žákyní a jejich odpovědnost za vlastní učení.
- Portfolio je uspořádaná a komentovaná sbírka prací, výtvorů a dalších materiálů, které dokumentují proces učení, pokroky, úspěchy i obtíže žáků/žákyní.
- Učí se sebereflexi, žáci a žákyně si vybírají své práce, hodnotí je a obhajují. To jim pomáhá uvědomit si, co už umí a co se ještě musí naučit.
- Žáci a žákyně se učí třídit informace, plánovat a zaznamenávat své úspěchy i oblasti, kde mají potíže. To jim pomáhá stanovit si konkrétní cíle.
- Vyučující díky portfoliu vidí silné a slabé stránky žáků, a mohou tak lépe přizpůsobit výuku a poskytnout cílenou zpětnou vazbu.
- Portfolio slouží jako základ pro rozhovory mezi vyučujícím a žáky o jejich pokroku a potřebách.
- Portfolio může mít různé formy – od papírových složek po digitální platformy, což umožňuje přizpůsobení konkrétním podmínkám školy a potřebám žáků/žákyní.

METODA „PLUSY A MÍNUSY“

- Žáci a žákyně na konci hodiny nebo bloku učiva uvedou, co se jim líbilo (plusy) a co by chtěli zlepšit nebo jim nevyhovovalo (mínusy). Pomáhá rozvíjet kritické myšlení a dává vyučujícím konkrétní zpětnou vazbu.

RYCHLÉ HLASOVÁNÍ NEBO „PALEC NAHORU/DOLŮ“

- Jednoduchý vizuální nástroj pro rychlé zjištění, jak žáci hodnotí určitou část hodiny nebo aktivitu.

Příloha 10 : Reflektivní otázky k odučené hodině –vrstva 1

Oceňuji...	Líbí se mi...	Mám radost...	Nadchlo mě...	Dalo mi zabrat...	Zdalo se mi, že...
Všimla jsem si...	Potěšilo mě...	Chtěl/a bych víc...	Potřeboval/a bych...	Chci se zaměřit na...	Chtěl/a bych vysvětlit...
Chtěl/a bych ujasnit...	Mám nejistotu v...	Mám obavy z...	Vrátím se k...	Přišlo mi zbytečné...	Mám ještě prostor...
Hledám odpověď na...	Přemýšlím nad...	Už nechci...	Chci...	Zaskočilo mě...	Napadá mě...
Bylo dost...	Bylo málo...	Příště více/méně...	Nejvíce užitečné pro mě bylo...	Inspiroval/a jsem se...	Přemýšlím nad...
Nejsilnější okamžik pro mě byl...	Cítil/a jsem se nepříjemně, když...	Cítil/a jsem příjemně, když...	Budu si určitě pamatovat...	Nejsem si jistý/á, že...	Teď už vím, že...
Ještě nevím...	Jsem spokojený/á na... %	Za své zapojení bych si dal/a (známku 1–5)	Kdybych mohl/a, změnil/a bych...	Dám si pozor na...	Jsem rád/a, že...
Ještě bych dodal/a...	Zapomněl/a jsem na...				

Příloha 11: Reflektivní otázky k odučené hodině –vrstva 2 a 3

OBLAST	Vrstva 2	1	2	3	4	5	Vrstva 3
PLÁNOVÁNÍ (Cíl, volba metod apod.)	<i>Jak se dařilo dodržet plán hodiny?</i>	1	2	3	4	5	Jaké změny v plánování bychom měli v budoucnu udělat? Které vyučovací metody se osvědčily a které ne? Napadají tě nové metody nebo aktivity, které bychom mohli vyzkoušet?
	<i>Byly cíle výuky jasné a dosažitelné?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak jsme si rozdělili/y role?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak jsme si rozdělili/y odpovědnost?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak vhodně jsme zvolili/y metody?</i>	1	2	3	4	5	
REALIZACE HODINY	<i>Povedlo se nám naplnit cíle hodiny?</i>	1	2	3	4	5	Co se v hodině osvědčilo a chceme zachovat? Co příště udělat jinak a jak? Jaké problémy se objevily a jak je řešit?
	<i>Jak zvolené metody přispěly k naplnění cíle hodiny?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak jsme si rozložili/y aktivity v čase?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak jsme se dokázali/y flexibilně přizpůsobit během hodiny?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Do jaké míry byli žáci/žákyně aktivně zapojeni/y?</i>	1	2	3	4	5	
HODNOCENÍ, ZPĚTNÁ VAZBA	<i>Jak se nám dařilo reagovat na potřeby žáků/žákyní?</i>	1	2	3	4	5	Co jsme zjistili/y o žácích/žákyních (jaké k tomu máme důkazy) a jak s tím budeme pracovat? Jaké změny v hodnocení žáků/žákyní je třeba udělat?
	<i>Jak se nám dařilo sledovat pokrok žáků/žákyní?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak se nám dařilo hodnotit pokrok žáků/žákyní?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak se nám dařilo dávat zpětnou vazbu žákům?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak se nám dařilo získat zpětnou vazbu od žáků/žákyní?</i>	1	2	3	4	5	
SPOLUPRÁCE	<i>Jak hodnotíme naši komunikaci během hodiny?</i>	1	2	3	4	5	Jaké jsou naše silné a slabé stránky jako tandemu a jak je můžeme využít? Jaké máme návrhy na zlepšení spolupráce? Co oceňujeme na naší spolupráci, kde vidíme rezervy a jak s tím budeme pracovat?
	<i>Jak jsme se vzájemně doplňovali/y a podporovali/y?</i>	1	2	3	4	5	
	<i>Jak jsme působili/y jako tandem?</i>	1	2	3	4	5	

Příloha 12: Checklist (nejen) začínajícího tandemového vyučujícího

OBLAST 1 – VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

- ☐ Sdílíme s kolegou/kolegyní své odborné znalosti a hledáme průniky mezi předměty.
- ☐ Plánujeme, jak žákům společně zprostředkovat obsah (doplňování, střídání rolí).
- ☐ Reflektujeme, zda tandem posiluje srozumitelnost učiva.

OBLAST 2 – PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

- ☐ Společně stanovujeme cíle hodiny a oba jim rozumíme.
- ☐ Při plánování zohledňujeme individuální potřeby žáků/žákyní.
- ☐ Rozdělujeme si role (vedení, podpora, pozorování).
- ☐ V průběhu výuky se střídáme a reagujeme na potřeby žáků/žákyní.
- ☐ Po hodině společně reflektujeme – co se podařilo, co příště zlepšit.

OBLAST 3 – PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

- ☐ Podporujeme bezpečnou atmosféru tím, že před žáky vystupujeme jako tým.
- ☐ Společně řešíme kázeň a podporujeme spolupráci žáků/žákyní.
- ☐ Domlouváme se na organizaci prostoru (rozestavení lavic, využití technologií apod).

OBLAST 4 – ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

- ☐ Koordinujeme, jak budeme poskytovat zpětnou vazbu žákům (aby nebyla protichůdná).
- ☐ Používáme formativní hodnocení a učíme žáky/žákyní vnímat oba učitele jako rovnocenné zdroje zpětné vazby.
- ☐ Po hodině společně hodnotíme úspěšnost žáků/žákyní i tandemovou spolupráci.

OBLAST 5 – PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

- ☐ Dohodli/y jsme si pravidla spolupráce a komunikace (příprava, průběh, reflexe).
- ☐ Zveme se vzájemně k pozorování výuky a poskytujeme si zpětnou vazbu.
- ☐ Sdílíme zkušenosti i s dalšími kolegy/kolegyněmi ve sboru nebo vedením školy.

OBLAST 6 – PROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

- ☐ V tandemu mluvíme otevřeně o svých silných i slabých stránkách.
- ☐ Aktivně se učíme z partnerovy praxe a přijímáme zpětnou vazbu.
- ☐ Hlídáme si rovnováhu zátěže a podporujeme svého kolegu/kolegyni i sebe v psychohygieně.

Příloha 13: Návrh hospitačního archu tandemově vedené hodiny

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Datum hospitace:

Jméno pozorovatele:

Třída:

Předmět:

Jména vyučujících:

POZOROVACÍ ČÁST

Hodnoťte podle pozorovatelných jevů, škála: 1–5, kde 1 = slabé, 5 = výborné. V popisu je vždy uveden ideální stav, který odpovídá stupni 5.

SPOLEČNÁ PŘÍPRAVA	
Koordinace plánování výuky (pokud bylo možné pozorovat)	
Na plánování hodiny se podíleli oba dva (ideálně rovnoměrným dílem).	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Plánování probíhá systematicky (ne nahodile).	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Existuje (písemná) příprava hodiny.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
SPOLUPRÁCE VYUČJÍCÍCH V TANDEMU	
Role vyučujících během hodiny	
Role jsou jasně rozdělené (vedení, podpora, asistence, střídání, týmová výuka).	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Přidělené role jsou adekvátně naplněné, příp. se vyučující flexibilně přizpůsobují situaci.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Komunikace mezi vyučujícími během hodiny	
Doplňují se.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Dávají si prostor.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Vhodně na sebe vzájemně reagují.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Respektují se a vzájemně se podporují.	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Působí sebraně (nepůsobí jako dvě oddělené entity).	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Komunikují plynule a efektivně (verbálně i neverbálně).	☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Strategie vedení hodiny	
<i>Dodržují domluvené strategie.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Působí jako sehraný tým, ne jako dva jednotlivci.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Vhodně reagují na aktuální potřeby jednotlivých žáků/žákyní.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Flexibilně pracují s časem.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Mezi aktivitami dělají plynulé přechody.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Míra zapojení vyučujících během hodiny	
<i>Zapojení je vyvážené.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>V zapojení nejsou výrazné disproporce (jeden mluví většinu času, druhý jen „přidává“).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
METODICKÉ POSTUPY, ORGANIZACE A ŘÍZENÍ VÝUKY	
Využití výukových metod	
<i>Metody výuky jsou efektivní (synergie).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Vyučující střídají formy práce (např. diskuze, projektová výuka, práce v menších skupinách).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Využívají konstruktivistický přístup (aktivní vytváření znalostí, důraz na zkušenost, smyslnost a porozumění).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Naplnují potřeby žáků/žákyní vhodným střídáním způsobů učení během hodiny.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Interakce se žáky/žákyněmi	
<i>Žáci a žákyně mají možnost komunikovat s oběma vyučujícími.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující reagují na individuální potřeby žáků/žákyní.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující vhodně reagují na dotazy žáků/žákyní.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující podporují učení žáků/žákyní kladením vhodných otázek.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující vhodně řeší problémy a nečekané situace s klidem a ve shodě vzhledem k potřebám žáků/žákyní.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Aktivizace žáků/kyní	
<i>Oba vyučující pracují s celou třídou.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující do výuky zapojují všechny žáky.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující umožňují diferencovanější zapojení.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující podporují aktivitu a samostatnost žáků.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující pracují s ohledem na složení žáků/žákyní (např. nadaní žáci, žáci s SPU, žáci s OMJ apod.).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Zadávání instrukcí	
<i>Žáci a žákyně rozumí, od koho přijímají pokyny.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Pokyny od obou vyučujících jsou v souladu.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Instrukce obou vyučujících jsou srozumitelné.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující ověřují pochopení zadaných instrukcí.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
PROSTŘEDÍ A ATMOSFÉRA	
<i>Ve třídě je dobrá pracovní atmosféra.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Oba vyučující aktivně podporují vhodnou pracovní atmosféru.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Ve třídě je možné vnímat dobré klima (spolupráce mezi vyučujícími, mezi žáky a žákyněmi, vzájemný respekt).</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Vyučující vnímají a udržují vhodné klima třídy.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
SPOLEČNÁ REFLEXE	
<i>Poskytují si vhodnou vzájemnou zpětnou vazbu.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>Vyučující v tandemu jsou schopni identifikovat silné a slabé stránky odučené hodiny.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
<i>V reflexi se zaměřují na poučení a na případná doporučení toho, co příště udělat jinak.</i>	☆ ☆ ☆ ☆ ☆

ANALYTICKÁ ČÁST

Silné stránky tandemové výuky z pozorování:

Oblasti pro zlepšení (co dělat v tandemu jinak):

Doporučení a návrhy pro další rozvoj tandemové spolupráce:

Doporučení a návrhy pro podporu tandemu ze strany vedení školy:

Otázky pro vedení (v čem potřebují vyučující pomoci, poradit apod.):

TANDEMOVÁ VÝUKA:
KDYŽ 1 + 1 JSOU VÍC NEŽ 2
Praktický průvodce pro učitele a učitelky
základních a středních škol

Autorky textu: PhDr. Tereza Škachová, Ph.D., Mgr. Lenka Rybářová

Grafické zpracování: Ondřej Polony

Jazykové korektury: Mgr. Gabriela Kermesová

Vydal: Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Rok vydání: 2025

První vydání

*Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu
České republiky najdete na webových stránkách www.npi.cz.*

„Jako učitelka na alternativní škole vnímám na této metodice obzvlášť její praktickou využitelnost – srozumitelné členění i detailní zpracování jednotlivých kroků, které vedou k úspěšné tandemové výuce. Může pomoci jak vyučujícím v počáteční fázi formování tandemové spolupráce, tak i pokročilejším, kteří si díky podrobně zpracované metodice mohou zvědomit, kde přesně mají obtíže, a ještě lépe nastavit funkční systém společného vyučování. Oceňuji i pasáže zabývající se podporou a rozvojem tandemové výuky ze strany vedení škol. Má osobní zkušenost s tímto způsobem vzdělávání mě vede k přesvědčení, že ačkoliv dobrý tandem vzniká z počáteční iniciativy motivovaných vyučujících, není dlouhodobě koncepčně udržitelný bez celkové vize a směřování školy.“

Mgr. Kamila Balcarová, tandemová učitelka, Montessori základní škola Archa

„Tuto metodickou příručku bych velice jednoduše charakterizovala jako Průvodce, který z učitelů dělá tým a ze žáků partnery. Jako učitelka s dlouhou praxí oceňuji její srozumitelnost, praktičnost a přehlednost. Učitele povede od prvních kroků až k mistrovství, nabízí konkrétní návody i povzbuzení, když se nedaří. Ukazuje, že práce s chybou je důležitým prvkem v procesu každého učení a dává i nám učitelům laskavou formou na vědomí, že chybovat je zcela v pořádku a objevování chyb a práce s nimi je příležitostí ke zlepšení. Je pomocníkem každému učiteli, který na sobě chce pracovat a hledat nové cesty. Její přidanou hodnotou je bezpochyby i to, že vnímá a komentuje důležitost partnerství učitelů a vedení školy. Tato metodika poskytuje nejen relevantní a úplné informace o tématu, ale zároveň inspiruje k inovacím a pomáhá znovu nacházet radost i smysl v náročné pedagogické práci. Ukazuje, že tandemová výuka je nejen efektivním nástrojem pro výuku jako takovou, ale učitelé ‚partneři‘ mají skvělou příležitost nechat dětem opravdu ‚zažít‘, co je spolupráce. Vždyť spolupráce a respekt jsou hodnoty, které budou důležité vždy a všude. Jsou konstantou v současném proměnlivém světě...“

Mgr. Kateřina Černá, zástupkyně ředitele a tandemová učitelka ZŠ Slovanka, Česká Lípa

„Tato metodika k tandemové výuce je nejen praktickým průvodcem, ale i silným motivačním materiálem, který dokáže zaujmout jak učitele, tak ředitele. Velkou přidanou hodnotou je, že ukazuje tandemovou výuku jako cestu, která ulehčuje každodenní práci učitele – přináší možnost sdílet odpovědnost, opřít se o kolegu a hledat řešení společně, místo abychom stáli před třídou sami. Učitelům tak metodika nabízí úlevu i povzbuzení: připomíná, že náročné situace nemusí zvládat sami, a ukazuje, jak může spolupráce přinášet větší jistotu, radost z výuky a prostor pro kreativitu. Pro sborovnu je metodika inspirací k tomu, jak otevřít vzájemný dialog, jak sdílet zkušenosti a hledat nové cesty k učení – nejen pro žáky, ale i pro sebe navzájem. Tandemová výuka tu vystupuje jako nástroj profesní podpory, který pomáhá předcházet vyhoření a současně vytváří pozitivní, spolupracující klima ve škole. Ředitelům metodika nabízí přesvědčivé argumenty, proč tandemovou výuku podpořit i z hlediska strategie školy: pomáhá zvyšovat kvalitu výuky, posiluje týmovou kulturu, přispívá k profesnímu růstu učitelů a ukazuje školu jako moderní a inovativní instituci. Současně nabízí konkrétní doporučení, jak tandem organizačně a metodicky ukotvit, takže se stává i praktickým nástrojem pro vedení. Celkově je metodika pozvánkou k tomu, aby se učitelé i ředitelé nechali inspirovat, našli odvahu vyzkoušet něco nového a objevili, že spolupráce v tandemu může přinést výuce nový rozměr – větší pestrost, větší podporu i větší radost.“

PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D., Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta

**Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU**

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY